

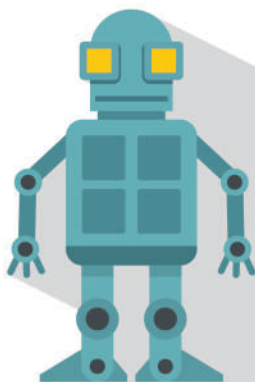
МАТЕМАТИКА

Частина друга

1
клас

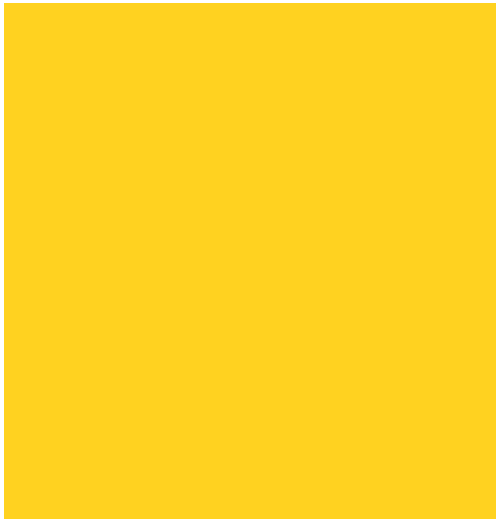
С. П. Логачевська
Т. А. Логачевська
О. А. Комар

НОВА
УКРАЇНЬСЬКА
ШКОЛА

С. П. Логачевська
Т. А. Логачевська
О. А. Комар

МАТЕМАТИКА

1

клас

Частина друга

Навчальний посібник

Літера ЛТД
2018

УДК [51:373.3](075)
Л69

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах,
які працюють в межах дослідно-експериментальної роботи Всеукраїнського рівня
за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти
в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної освіти»,
комісією з педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради
з питань освіти Міністерства освіти і науки України
(лист Інституту модернізації змісту освіти № 21. 1/12-Г-829 від 20. 12. 2017)

Рецензенти:

І. В. Шевчук, доцент кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук;
К. М. Григорова, заступник директора з навчально-виховної роботи ЗОШ І–ІІІ ступенів № 10
Ніжинської міської ради, учитель початкових класів, учитель-методист;
С. Г. Білоус, учитель початкових класів ЗОШ І–ІІІ ступенів № 10 Ніжинської міської ради,
учитель вищої категорії, старший учитель.

Логачевська С. П.

Л69 Математика. 1 клас. Частина друга : навчальний посіб-
ник для загальноосвітніх навчальних закладів / С. П. Ло-
гачевська, Т. А. Логачевська, О. А. Комар. — Київ : Літера
ЛТД, 2018. — 152 с.
ISBN 978-966-178-876-2

Побудова посібника співзвучна з модельною програмою для
1 класу, створеною на основі проекту Державного стандарту
початкової загальної освіти Нової української школи. Подання
навчального матеріалу ґрунтується на досвіді авторів-практиків,
які протягом багатьох років використовували внутрішньокласну
диференціацію в навчальному процесі.

Посібник призначено для використання у другому півріччі
навчального року в 1 класі.

УДК [51:373.3](075)

Навчальне видання
Логачевська Світлана Панасівна
Логачевська Тетяна Аркадіївна
Комар Ольга Анатоліївна

Математика. 1 клас. Частина друга

Відповідальна за випуск *Олена Бородіна*
Провідний редактор *Оксана Ларіна*
Художній редактор *Юлія Болюта*

Підп. до друку 28.12.2017. Формат 84×108/16. Ум. друк. арк. 15,96. Вид. код Л0903У. Наклад 6500 пр. Зам.

Видавництво «Літера ЛТД». Україна, 03057, м. Київ, вул. Нестерова, 3, оф. 508.
Тел. для довідок: (044) 456-40-21. Свідоцтво про реєстрацію № 923 від 22.05.2002 р.

Віддруковано з готового оригінал-макета в ДВ «Преса України».
03047, м. Київ, пр. Перемоги, 50.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 310 від 11.01.2001 р.

ISBN 978-966-178-876-2

© С. П. Логачевська, Т. А. Логачевська,
О. А. Комар, 2017
© «Літера ЛТД», 2018

Дорогі першокласники!

Математика — захопливий і корисний навчальний предмет. Адже вона — всюди: вдома, у школі, у транспорті, в магазині та навіть у комп'ютерних іграх. Пригадайте, які обчислення ви виконували сьогодні вранці? Може, перелічували решту за проїзд в автобусі? Чи лічили, скільки кроків залишилося зробити для проходження рівня гри на смартфоні?

Ви вчите математику для того, щоб уміти застосовувати її в житті. Саме цього хочуть ваші вчителі, батьки, а також ми — автори цього посібника. Тому пропонуємо задачі, пов'язані з життям. Окрім того, ви можете потренувати своє логічне мислення, виконуючи завдання з «колючками». Це можна робити протягом усього уроку, коли вивільнятиметься час від основних завдань. А наприкінці уроку ви разом зможете обговорити результати.

Щоб добре знати математику, потрібно багато працювати. Обчислювати вирази, складати рівності, вимірювати та будувати відрізки. Часом ці завдання здаватимуться вам нецікавими. Але вони дуже потрібні! Це як у спорті. Щоб досягти високих результатів, треба щодня старанно тренуватися. Так і ви крок за кроком наближатиметеся до своїх математичних перемог.

До успіху можна йти різними шляхами. Комусь під час вивчення нової теми буде потрібна допомога, щоб далі самостійно виконувати основне завдання. Тут ми пропонуємо обрати вам **другий варіант** завдань. А комусь буде до снаги одразу взятися за основне завдання. Таким учням ми пропонуємо **перший варіант**. Після нього — творче завдання, де треба виявити кмітливість. Перевіряти результати й обговорювати хід своїх думок ви будете всі разом.

Ми добирали завдання, задачі, схеми та ілюстрації до них так, щоб учити математику вам було цікаво і радісно.

Бажаємо успіхів!

Як користуватись посібником з диференційованими завданнями

Завдання для актуалізації опорних знань

Завдання для первинного сприймання нового матеріалу

Поділ на варіанти, наприклад шляхом усного виконання математичного диктанту із застосуванням засобів зворотного зв'язку.

Завдання I варіанта:

Основне

Творче

Пропонуються учням, які правильно і швидко виконали всі попередні завдання, включаючи математичний диктант.

Назва теми

Додавання і віднімання чисел на основі нумерації

- 1 Прочитай числа від 10 до 20; від 20 до 10.
11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.

- 2 Виконай вправу.

Прилічуй по одиниці.

$$12 + 1 = \square$$

Відлічуй по одиниці.

$$12 - 1 = \square$$

- 3 Знайди значення виразів прилічуванням і відлічуванням одиниці.

$$14 + 1$$

$$14 - 1$$

$$15 + 1$$

$$15 - 1$$

$$17 + 1$$

$$17 - 1$$

$$16 + 1$$

$$16 - 1$$

- 4 Обчисли прилічуванням і відлічуванням одиниці.

$$15 - 1 - 1$$

$$15 + 1 + 1$$

$$17 - 1 - 1$$

$$17 + 1 + 1$$

Прилічуй по 1

$$13 + 1 = 14$$

$$14 + 1 = \square$$

Відлічуй по 1

$$13 - 1 = 12$$

$$14 - 1 = \square$$

Склади по 2 рівності за схемами.

$$\square + \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

Обчисли прилічуванням і відлічуванням одиниці.

$$16 - 1 - 1$$

$$16 + 1 + 1$$

$$14 + 1 + 1$$

$$14 - 1 - 1$$

58

Завдання II варіанта:

3 мірою допомоги

Основне

Усі завдання перевіряються і коментуються колективно.

Таким чином відбувається багаторазове пояснення нового матеріалу і самими учнями, і вчителем.

Завдання з мірою допомоги пропонується виконувати усно разом з учителем, а потім самостійно записати в зошит.

Чим корисна організація диференційованого навчання

- Створюються умови одночасної групової й індивідуальної роботи з усіма учнями в межах уроку.
- Впроваджується гуманізація навчання, коли варіанти не нав'язуються, а пропонуються за результатами виконаних завдань; коли створюються ситуації успіху через різну міру допомоги.
- Клас працює як єдине ціле і водночас усі учні працюють на рівні своїх можливостей, ідучи своїм шляхом до набуття компетентностей.

5 Розв'яжи задачі. Які дії виконали?

- 1) На аеродромі було 5 літаків. Прилетіло ще 3.
Скільки літаків стало на аеродромі?
- 2) На аеродромі було 6 вертольотів. 2 з них — полетіло.
Скільки вертольотів залишилося на аеродромі?

6 Обчисли вирази і дізнайся, де живе кожна тварина (значення виразів на картках має бути однаковим).

$12 + 1$	$16 - 6$	$12 - 1$	$10 + 9$	$17 - 1$

$5 + 5$	$20 - 1$	$10 + 6$	$10 + 3$	$1 + 10$

7 Накресли в зошиті два відрізки: перший — 10 см, другий — на 2 см довший.

8 Маса каністри з водою 8 кг. Коли половину води вилили, маса каністри стала 5 кг. Яка маса порожньої каністри?

8 Маса каністри

59

Завдання на закріплення нового матеріалу

Завдання на повторення раніше вивченого матеріалу

Завдання логічного характеру або підвищеної складності

Пропонуються усім учням на етапі роботи з диференційованими завданнями. Учні можуть виконувати їх протягом усього уроку у вільний від основних завдань час. Результати обговорюються в загальному колі.

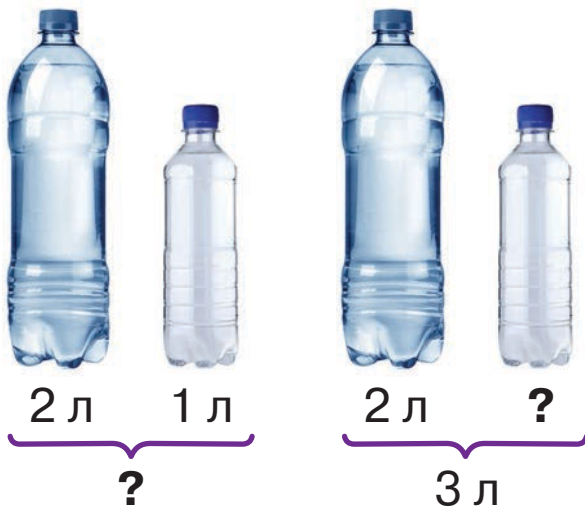
Літр — одиниця вимірювання місткості

1 л

один літр

1 Склади задачі за малюнками і розв'яжи їх.

Один літр
записуємо
скорочено так: **1 л**

2 Виконай вправу.

На скільки більше?

На скільки менше?

3 На скільки більше?

На скільки менше?

На скільки більше?

$$5 - \square = \square$$

На скільки менше?

Добери свої малюнки до запитань:

на скільки більше?

на скільки менше?

На скільки більше?

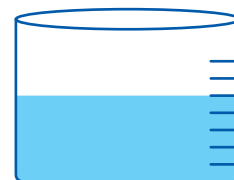
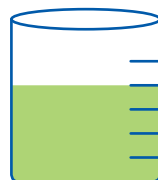
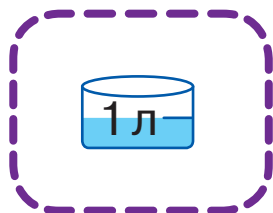
На скільки менше?

4 Запиши рівності. Подумай, чому в задачах однакове розв'язання.

На скільки 9 л більше за 7 л?

На скільки 7 л менше від 9 л?

5 Укажи, скільки літрів у кожній посудині. Зверни увагу на поділки.

6 Як, маючи лише дві посудини місткістю 3 і 5 л, налити з крана 4 л води?

Задачі та вирази на обчислення місткості посудин

Слова до теми:

місткість,
посудина,
вираз

1 Пригадай склад чисел 9, 8, 7.

$$9 = 1 + 8$$

$$8 = 1 + \square$$

$$8 = 2 + \square$$

$$7 = 1 + \square$$

$$7 = 2 + 5$$

$$7 = 3 + \square$$

$$9 = 8 + \square$$

$$8 = 6 + \square$$

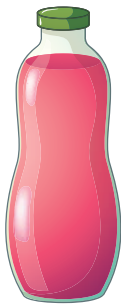
2 Обчисли і дізнайся, скільки літрів рідини в кожній посудині.

$$8 - 7$$

$$9 - 8$$

$$10 - 8$$

$$6 - 3$$

$$3 + 4$$

3 За малюнками склади вирази й обчисли їх.

Було

Налили

Залиши-
лося

?

$$\square - \square = \square$$

Було

Долили

Стало

?

$$\square + \square = \square$$

4

Було — 6 л
Відлили — 3 л
Залишилося — ?

Було — 6 л
Долили — 3 л
Стало — ?

Було — 6 л
Використали — 2 л
Залишилося — ?

$$6 - 2 = \square$$

Було — 6 л
Долили — 2 л
Стало — ?

$$6 + 2 = \square$$

Склади дві задачі зі
словами «відлили»,
«долили».
Запиши розв'язання
і відповіді.

Було — 7 л
Вилили — 2 л
Залишилося — ?

Було — 7 л
Долили — 2 л
Стало — ?

5 Обчисли.

$$4 + 4 - 7$$

$$8 - 1 - 2$$

$$9 - 4 - 4$$

$$5 + 2 + 2$$

$$3 + 5 - 6$$

$$6 - 3 - 3$$

$$7 - 2 - 2$$

$$3 - 3 + 3$$

6 Яка ламана «зайва»? Як вона називається?

3)

5)

2)

4)

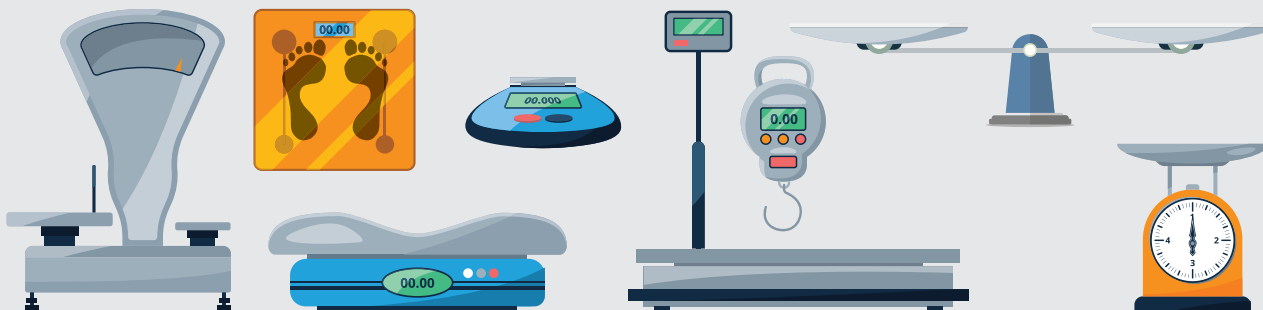
Кілограм — одиниця вимірювання маси

1 кг

один кілограм

- 1 Пригадай, де тобі доводилося бачити такі ваги. Масу чого (кого) ними вимірювали?

- 2 Назви масу кожної гири.

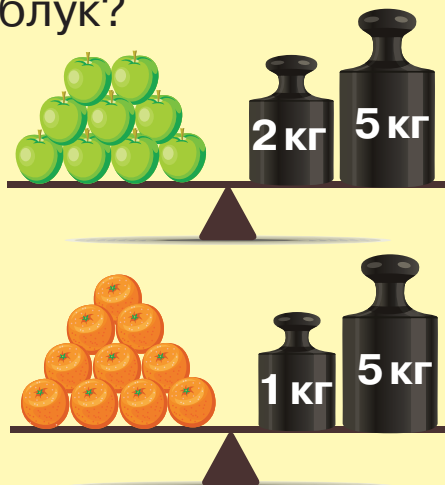
Один кілограм
записуємо
скорочено так: **1 кг**

- 3 Добери гири, щоб перевірити вказану масу посилок. Запиши рівності.

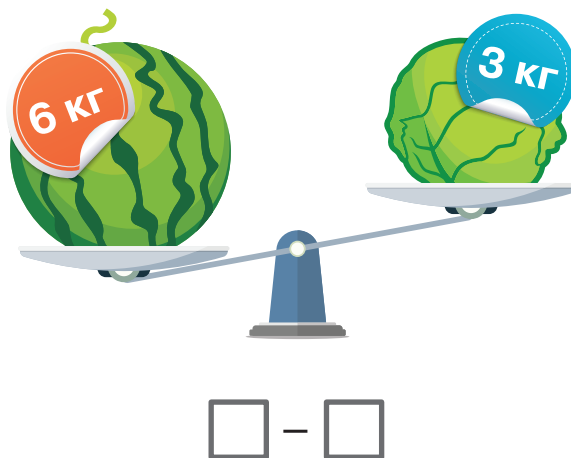

4

На скільки кілограмів
апельсини легші від
яблук?

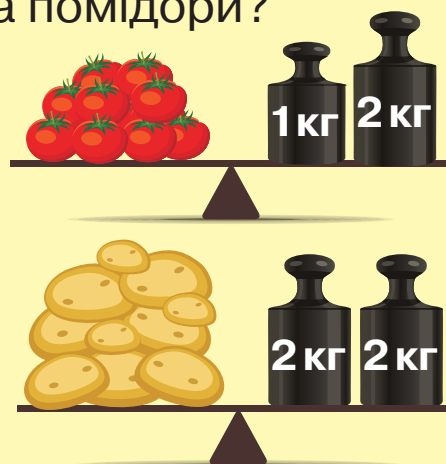
На скільки кавун
важчий за капустину?

Які гири треба достави-
ти на чашу, щоб маса
стала однаковою?

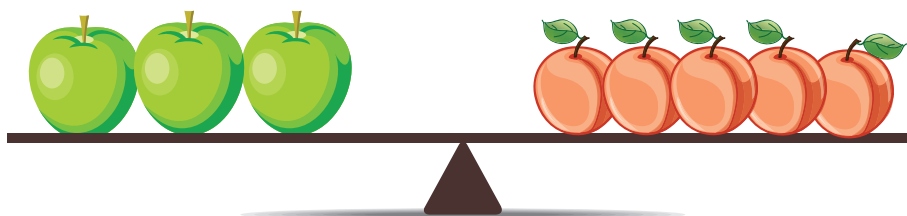

На скільки кілограмів
картопля важча
за помідори?

5

Три яблука мають таку саму масу, як і п'ять персиків. Скільки треба
яблук, щоб зрівноважити 10 персиків?

Задачі та вирази на обчислення маси

Слова до теми:

важчий, легший;
на скільки кілограмів
важчий або легший

1 Назви найважчий товар; найлегші товари.

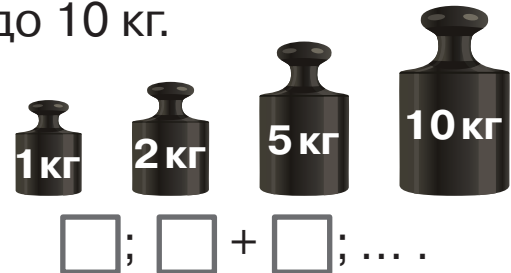

2 Батьки придбали товари, вся маса яких становить 10 кг. Що саме могли придбати батьки (на малюнку вище)?

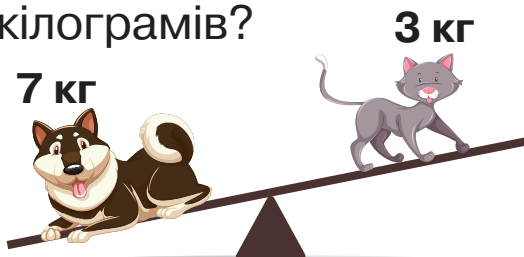
3 Знайди масу гарбуза.

Добери по-різному гири до 10 кг.

Хто легший? На скільки кілограмів?

Знайди масу кошика з грушами.

4 Протягом року учні класу використали 3 кг пластиліну і 1 кг кольорового паперу. Чого більше використали — пластиліну чи паперу?

5 Порівняй за зразком.

4 кг < 5 кг на 1 кг

5 кг – 4 кг = 1 кг

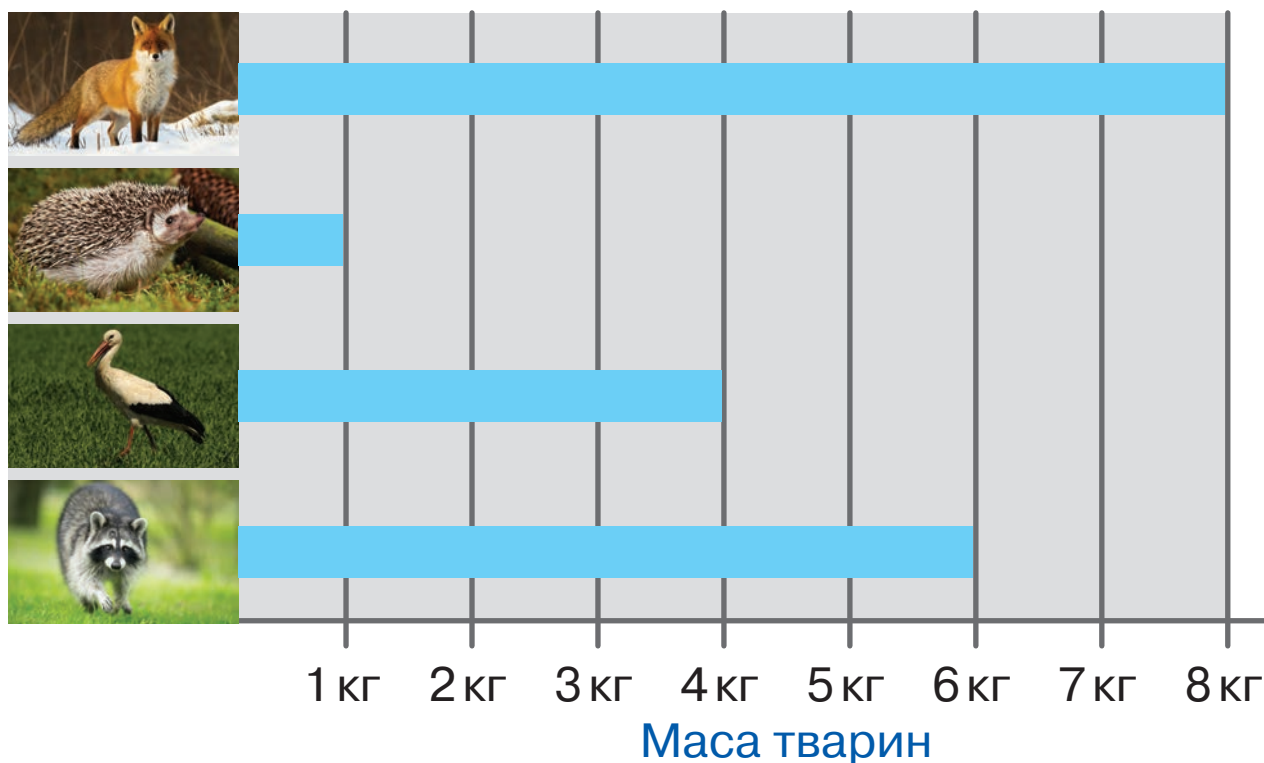
10 кг > 8 кг на кг

10 кг – 8 кг = 2 кг

7 кг > 3 кг на кг

7 кг – 3 кг = кг

6 Роздивись діаграму «Маса тварин». Дай відповіді на запитання.

1) Назви тварину та її масу.

2) Яка тварина найважча? найлегша?

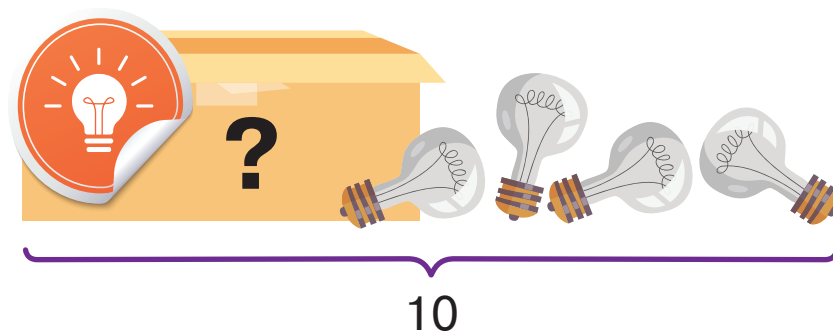
3) Знайди різницю між масами цих тварин.

Задачі на знаходження невідомого доданка

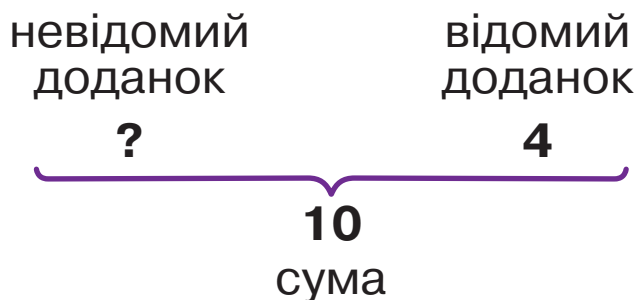
Слова до теми:

відомий доданок,
невідомий доданок,
сума

- 1** Скільки всього лампочок? Скільки лампочок біля коробки? Де решта лампочок?

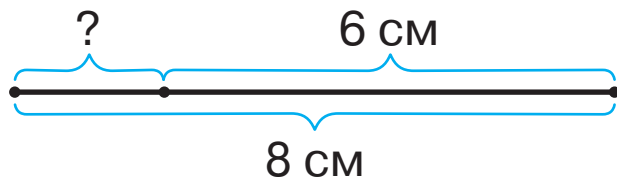
Щоб дізнатися, скільки лампочок у коробці, треба пригадати правило знаходження невідомого доданка.

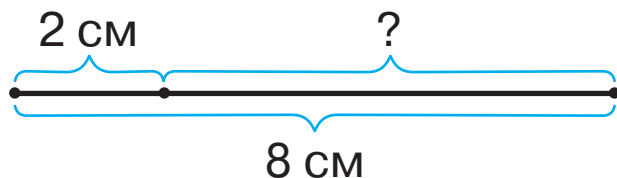
Щоб знайти невідомий доданок, треба від суми відняти відомий доданок

Використай схему: $\square - \square = \square$. Розв'яжи задачу.

- 2** Знайди невідомі доданки за схемами.

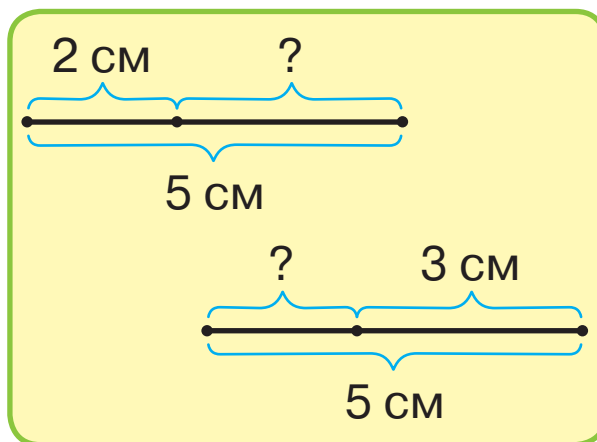
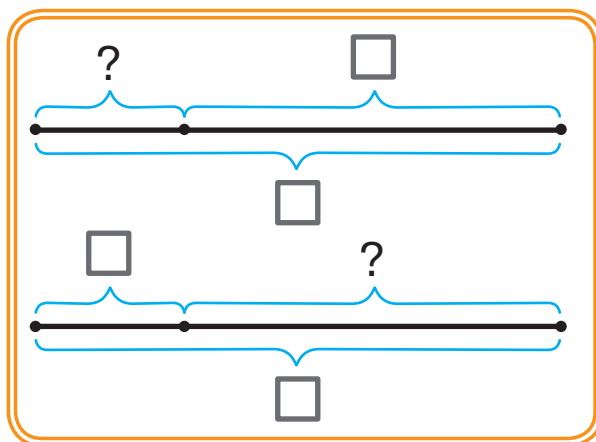
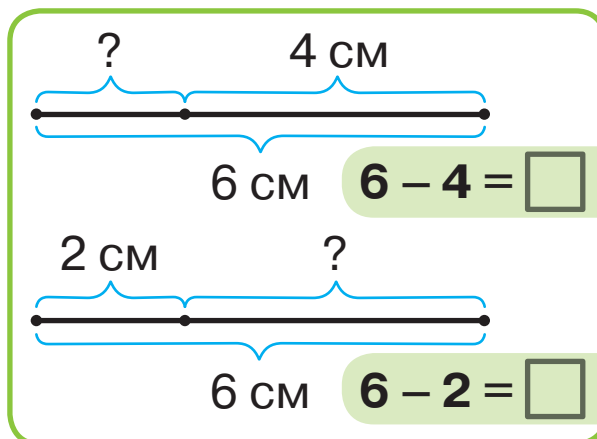
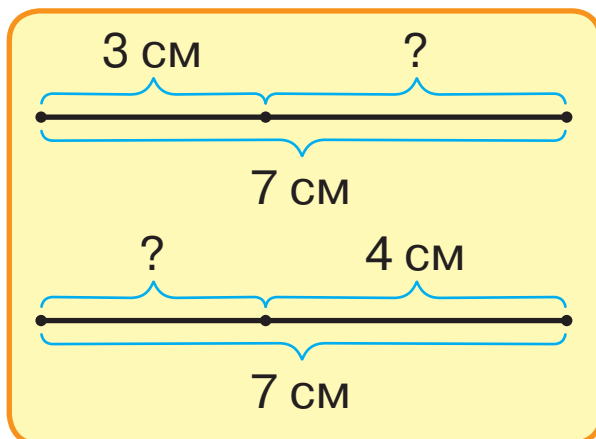

$$8 - \square = \square$$

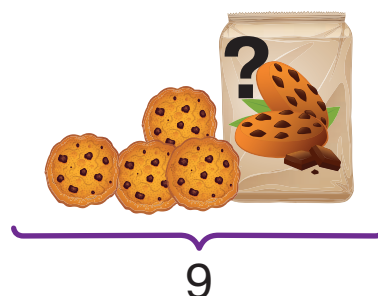
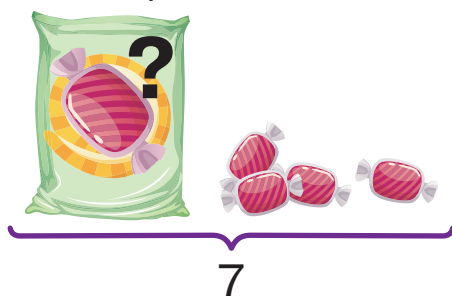
$$\square - \square = \square$$

3

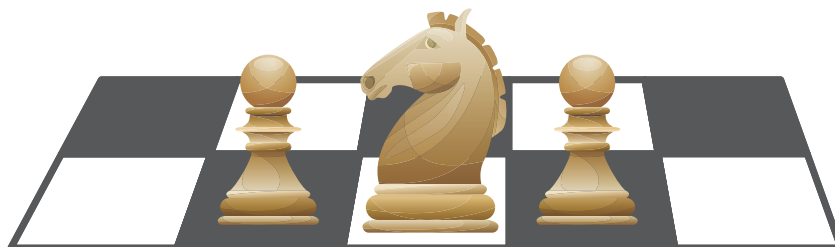
4

Роздивись малюнки. Склади за ними задачі і самостійно розв'яжи їх. Прочитай розв'язання і повідом відповідь.

5

На шахівниці кінь стоїть між двома пішаками. Як, не торкаючись коня, зробити його крайнім?

Додавання і віднімання числа 3

Слова до теми:

прилічування, відлічування, додавання і віднімання частинами

1 Пригадай склад числа 3. Полічи трійками від 3 до 9; від 9 до 3.

$$3 = 1 + \square$$

$$3 = 2 + \square$$

$$3 = \square + \square + \square$$

2 Роздивись додавання числа 3 частинами.

$$1 + 1 + 2$$

$$4 + 1 + 2$$

$$2 + 2 + 1$$

$$5 + 2 + 1$$

$$3 + 1 + 2$$

$$7 + 1 + 1 + 1$$

3 З рівності на додавання числа 3 склади рівність на віднімання.

$$1 + 3 = 4 \quad 4 - 3 = 1$$

$$4 + 3 = 7 \quad 7 - 3 = \square$$

$$2 + 3 = 5 \quad 5 - 3 = \square$$

$$5 + 3 = 8 \quad 8 - 3 = \square$$

$$3 + 3 = 6 \quad 6 - 3 = \square$$

$$6 + 3 = 9 \quad 9 - 3 = \square$$

4 Склади рівності на віднімання за зразком.

$$2 + 3 = 5 \quad 5 - 3 = 2$$

$$7 + 3 = \square \quad \square - 3 = \square$$

$$4 + 3 = \square \quad \square - 3 = \square$$

Обчисли.

$$3 + 3 = 6 \quad 6 - 3 = \square$$

$$7 + 3 = 10 \quad 10 - 3 = \square$$

$$5 + 3 = 8 \quad 8 - 3 = \square$$

$$6 + 3 = 9 \quad 9 - 3 = \square$$

Обчисли вирази.

$7 - 2 - 1 \quad 6 + 2 + 1$

$5 - 2 - 1 \quad 8 - 2 - 1$

$3 + 2 + 1 \quad 4 + 1 + 2$

Склади рівності на віднімання за зразком.

$6 + 3 = 9 \quad 9 - 3 = 6$

$5 + 3 = \square \quad \square - 3 = \square$

$1 + 3 = \square \quad \square - 3 = \square$

5 По-різному додай і відними число 3.

 $4 + 2 + 1 = \square$

 $4 + 1 + 2 = \square$

 $4 + 1 + 1 + 1 = \square$

 $4 - 2 - 1 = \square$

 $4 - 1 - 2 = \square$

 $4 - 1 - 1 - 1 = \square$

6 Склади вираз на додавання до задачі.

У січні було 7 похмурих днів, а в лютому — на 3 дні більше. Скільки похмурих днів було в лютому?

7 Склади вираз на віднімання до задачі.

У лютому було 10 сонячних днів, а в січні — на 3 дні менше. Скільки було сонячних днів у січні?

8 Порівняй.

$7 + 3 \bigcirc 7 - 3$
 $10 > 4$

$4 + 3 \bigcirc 4 - 3$

$5 + 3 \bigcirc 5 - 3$

$6 + 3 \bigcirc 6 - 3$

$3 + 3 \bigcirc 3 - 3$

9 Між числами 3, 4, 2 постав знаки дій так, щоб одержати число 5.

Закріплення додавання і віднімання числа 3

Слова до теми:

вирази, рівності,
числовий промінь,
схема

1 З рівності на додавання склади рівність на віднімання за зразком.

$$\begin{array}{l} 6 + 3 = 9 \\ 9 - 3 = 6 \end{array}$$

$$7 + 3 = \square$$

$$\square - 3 = \square$$

$$4 + 3 = \square$$

$$\square - 3 = \square$$

$$5 + 3 = \square$$

$$\square - 3 = \square$$

2 За числовими променями і схемами склади вирази та обчисли їх.

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

3 Обчисли.

$$7 + 3 - 3$$

$$8 - 3 - 3$$

$$2 + 3 + 3$$

$$6 - 3 + 3$$

$$5 - 3 + 3$$

$$3 + 3 - 3$$

Виконай за зразком.

$$\begin{array}{l} 3 + 3 - 3 = 3 \\ 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 4 + 3 - 3 = \square \\ 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5 - 3 + 3 = \square \\ 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 2 + 3 - 3 = \square \\ 5 \end{array}$$

Склади рівності на
додавання і віднімання
числа 3 за схемами.

$$\square + 3 = \square$$

$$\square - \square - \square = \square$$

Обчисли.

$$1 + 3 - 3$$

$$5 + 3 - 3$$

$$4 + 3 - 3$$

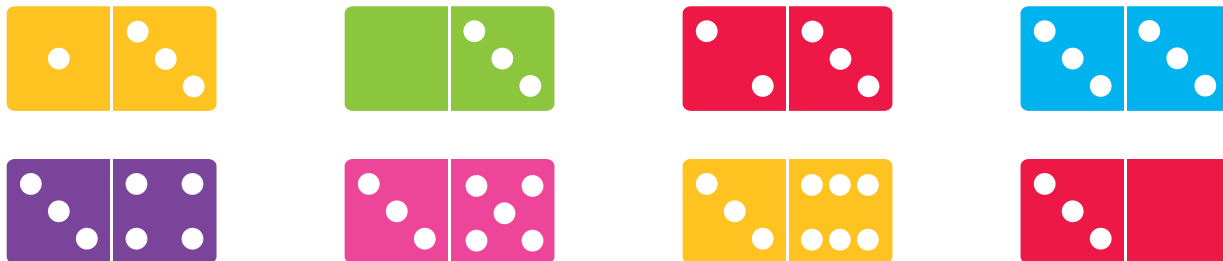
$$3 - 3 + 3$$

$$9 - 3 - 3$$

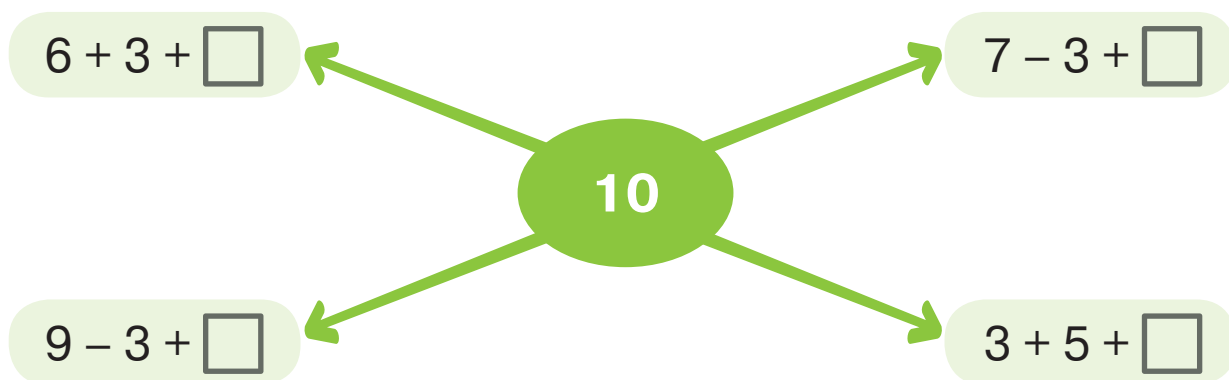
$$7 - 3 - 3$$

4 Олексій вирізав з паперу 5 сніжинок, а Оленка — 3 сніжинки. Скільки всього сніжинок вирізали діти?

5 Склади рівності на додавання.

6 Знайди невідомий компонент у виразах.

7 Накресли в зошиті два відрізки: перший завдовжки 4 см, другий — на 3 см довший за перший.

8 Яким числам відповідають фігури?

$$\blacksquare + \blacksquare = 10$$

$$\blacksquare + \bullet = 8$$

$$\blacktriangle + \blacksquare = 9$$

$$\blacktriangle + \bullet = 7$$

$$\blacksquare = ?$$

$$\blacktriangle = ?$$

$$\bullet = ?$$

Додавання і віднімання числа 4

Слова до теми:

прилічування, відлічування, додавання і віднімання частинами

1 Пригадай склад числа 4.

$$4 = 1 + \square$$

$$4 = 3 + \square$$

$$4 = 2 + \square$$

2 Роздивись, як виконали додавання числа 4 частинами.

$$1 + 2 + 2$$

$$4 + 2 + 2$$

$$2 + 1 + 3$$

$$5 + 1 + 3$$

$$3 + 3 + 1$$

$$6 + 1 + 1 + 1 + 1$$

3 З рівності на додавання числа 4 склади рівність на віднімання.

$$1 + 4 = 5 \quad 5 - 4 = 1$$

$$4 + 4 = 8 \quad 8 - 4 = \square$$

$$2 + 4 = 6 \quad 6 - 4 = \square$$

$$5 + 4 = 9 \quad 9 - 4 = \square$$

$$3 + 4 = 7 \quad 7 - 4 = \square$$

$$6 + 4 = 10 \quad 10 - 4 = \square$$

4 Склади рівності на віднімання за зразком.

$$1 + 4 = 5 \quad 5 - 4 = 1$$

$$3 + 4 = \square \quad \square - 4 = \square$$

$$5 + 4 = \square \quad \square - 4 = \square$$

Обчисли.

$$1 + 4 = 5 \quad 5 - 4 = \square$$

$$5 + 4 = 9 \quad 9 - 4 = \square$$

$$3 + 4 = 7 \quad 7 - 4 = \square$$

$$2 + 4 = 6 \quad 6 - 4 = \square$$

Обчисли.

$7 - 4 + 3$

$6 + 4 - 3$

$8 - 4 - 3$

$5 - 4 + 3$

$9 - 4 - 3$

$4 + 4 - 3$

Склади рівності на віднімання за зразком.

$5 + 4 = 9$

$9 - 4 = 5$

$2 + 4 = \square$

$\square - 4 = \square$

$6 + 3 = \square$

$\square - 4 = \square$

5 В Україні росте 5 видів персикових дерев, а вишень — на 4 види більше. Скільки видів вишень росте в Україні?

6 За малюнками знайди різниці чисел.

$9 - \square = \square$

$6 - \square = \square$

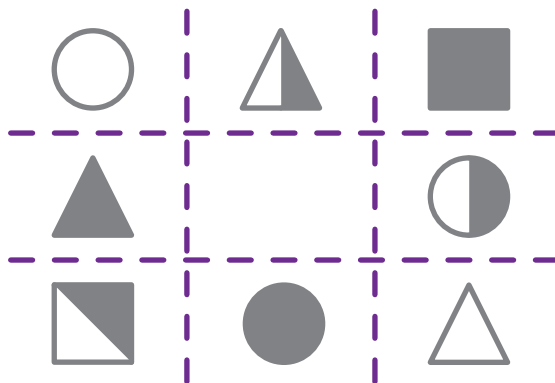
$8 - \square = \square$

$7 - \square = \square$

7 Сума двох чисел дорівнює 7, а їх різниця — 3. Знайди ці числа.

8 Роздивись, які фігури подано в кожному ряду та стовпчику. Якої фігури бракує?

Закріплення додавання і віднімання числа 4

Слова до теми:

обчислення і складання
виразів із числом 4
різними способами

1 З рівності на додавання склади рівність на віднімання за зразком.

$3 + 4 = 7$	$6 + 4 = \square$	$5 + 4 = \square$	$2 + 4 = \square$
$7 - 4 = 3$	$\square - 4 = \square$	$\square - 4 = \square$	$\square - 4 = \square$

2 Знайди значення виразів різними способами.

$3 + 4 = 3 + 2 + 2 = \square$
$3 + 4 = 3 + 1 + 3 = \square$

$$5 + 4 = 5 + 2 + \square$$

$$5 + 4 = 5 + 1 + \square$$

$$6 + 4 = 6 + \square + \square$$

$$6 + 4 = 6 + \square + \square$$

3 Обчисли.

$$4 + 2 + 2$$

$$8 - 2 + 2$$

$$5 + 2 + 2$$

$$4 + 1 + 3$$

$$8 - 1 + 3$$

$$5 - 1 + 3$$

Виконай за зразком.

$$7 - 2 - 2 = 3 \quad 6 - 2 - 2 = \square$$

$$5 \quad 6 + 2 + 2 = \square \quad 3 + 1 + 3 = \square$$

Склади рівності на
додавання і віднімання
числа 4 за схемами.

$$\square + \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

Обчисли.

$$9 - 2 - 2$$

$$5 + 1 + 3$$

$$3 + 1 + 3$$

$$10 - 2 - 2$$

$$5 + 3 + 1$$

$$8 - 2 - 2$$

4 Порівняй вирази з числами за зразком.

$$\begin{array}{l} 3 + 4 < 10 \\ 7 < 10 \end{array}$$

$$6 + 4 \bigcirc 7$$

$$5 + 3 \bigcirc 6$$

$$7 - 5 \bigcirc 3$$

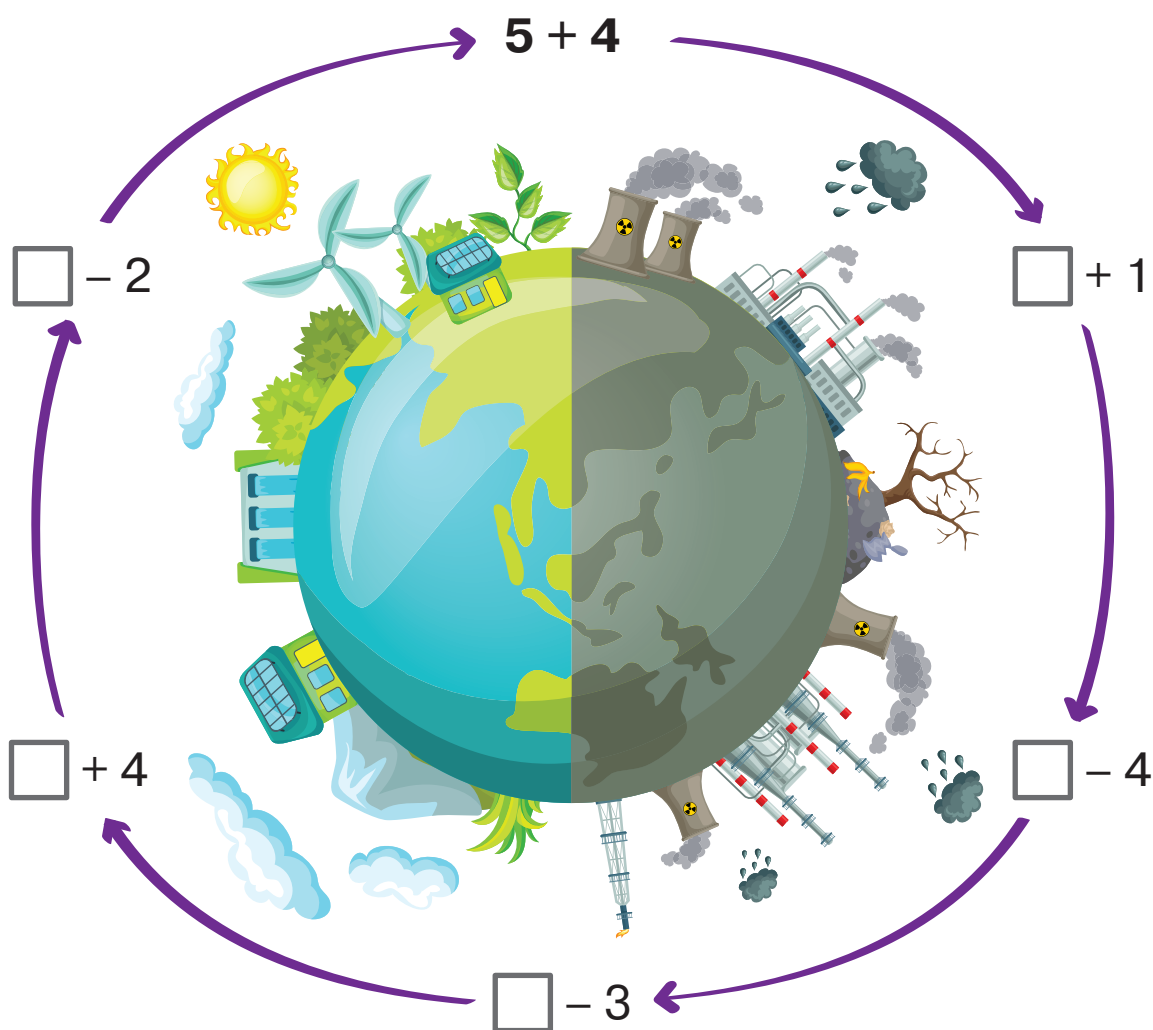
$$8 + 2 \bigcirc 10$$

$$4 - 3 \bigcirc 9$$

$$2 + 7 \bigcirc 5$$

5 Хлопчик зіпав 5 сніжок, а дівчинка на 4 сніжки більше. Скільки сніжок зіпала дівчинка?

6 Доповни й обчисли кругові вирази.

7 На переробку вторинної сировини Іван віддав 6 пляшок з етикетками, 3 пляшки місткістю один літр. Усього хлопчик віддав 7 пляшок. Як таке може бути?

Додавання і віднімання числа 5

Слова до теми:

прилічування, відлічування, додавання і віднімання частинами

1 Пригадай склад числа 5.

$$5 = 1 + \square$$

$$5 = 2 + \square$$

$$5 = \square + \square$$

2 Обчисли суми і різниці чисел 8 і 2; 4 і 4; 7 і 5.

3 Роздивись, як виконали додавання числа 5 частинами.

$$1 + 1 + 4$$

$$3 + 2 + 3$$

$$2 + 4 + 1$$

$$5 + 1 + 2 + 2$$

4 З рівності на додавання числа 5 склади рівність на віднімання.

$$1 + 5 = 6 \quad 6 - 5 = 1$$

$$3 + 5 = 8 \quad 8 - 5 = \square$$

$$2 + 5 = 7 \quad 7 - 5 = \square$$

$$5 + 5 = 10 \quad 10 - 5 = \square$$

5 Склади рівності на віднімання за зразком.

$$3 + 5 = 8 \quad 8 - 5 = 3$$

$$4 + 5 = \square \quad \square - 5 = \square$$

$$2 + 5 = \square \quad \square - 5 = \square$$

Обчисли.

$$2 + 5 = 7 \quad 7 - 5 = \square$$

$$3 + 5 = 8 \quad 8 - 5 = \square$$

$$4 + 5 = 9 \quad 9 - 5 = \square$$

$$5 + 5 = 10 \quad 10 - 5 = \square$$

Обчисли.

$$\begin{array}{ll} 2 + 5 + 1 & 7 - 5 + 4 \\ 10 - 5 - 3 & 3 + 5 + 2 \\ 6 - 5 + 3 & 4 - 3 + 5 \end{array}$$

Склади рівності на віднімання за зразком.

$$1 + 5 = 6 \quad 6 - 5 = 1$$

$$\begin{array}{ll} 2 + 5 = \square & \square - 5 = \square \\ 3 + 5 = \square & \square - 5 = \square \end{array}$$

6 По-різному додай і відними число 5.

● ● ● ▲ ■ ■ ■ ■
 $3 + 1 + 4$

● ● ● ~~●~~ ~~●~~ ~~●~~ ~~●~~ ~~●~~
 $8 - 4 - 1$

● ● ● ▲ ▲ ▲ ■ ■
 $3 + 3 + 2$

● ● ● ~~●~~ ~~●~~ ~~●~~ ~~●~~ ~~●~~
 $8 - 3 - 2$

7 Склади і розв'яжи задачу про дітей за схемами.

$$\square + \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

8 Порівняй вирази. Зроби висновок.

$$1 + 5 \bigcirc 5 + 1 \quad 4 + 5 \bigcirc 5 + 4 \quad 7 + 2 \bigcirc 2 + 7$$

Закріплення додавання і віднімання числа 5. Задачі, які містять поняття «стільки само»

1 Знайди значення виразів різними способами.

$$\begin{array}{r} 3 \ 2 \\ 4 + 5 = 4 + 3 + 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1 \ 4 \\ 4 + 5 = 4 + 1 + 4 = \square \end{array}$$

$$3 + 5 = 3 + 3 + 2 = \square$$

$$3 + 5 = 3 + 1 + 4 = \square$$

$$2 + 5 = 2 + 3 + \square = \square$$

$$2 + 5 = 2 + 1 + \square = \square$$

$$\begin{array}{r} 2 \ 3 \\ 6 - 5 = 6 - 2 - 3 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \ 1 \\ 6 - 5 = 6 - 4 - 1 = \square \end{array}$$

$$8 - 5 = 8 - 2 - 3 = \square$$

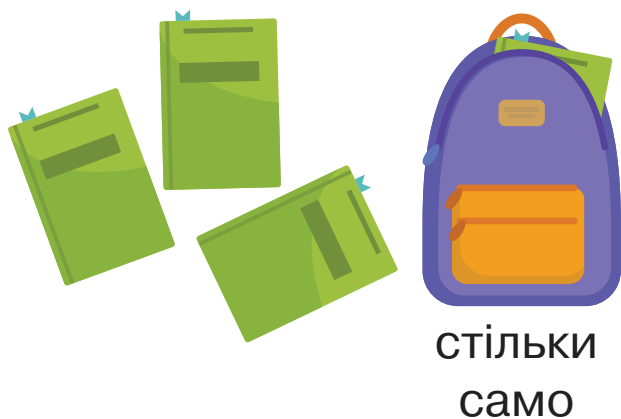
$$8 - 5 = 8 - 4 - 1 = \square$$

$$9 - 5 = 9 - 2 - \square = \square$$

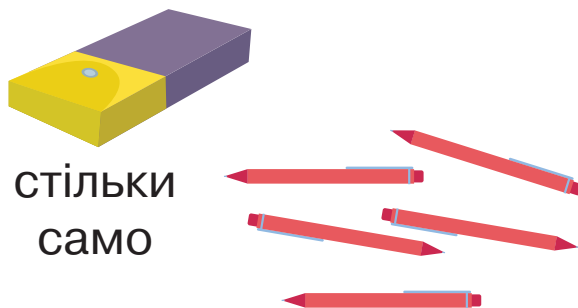
$$9 - 5 = 9 - 4 - \square = \square$$

2 Склади задачі за малюнками та запитаннями.

Скільки всього книжок?

Скільки всього ручок?

3

Обчисли.

$$8 - 2 - 3$$

$$4 + 3 + 2$$

$$7 - 3 - 2$$

$$3 + 4 + 1$$

$$9 - 4 - 1$$

$$5 + 2 + 3$$

Виконай за зразком.

$$7 - 3 - 2 = 2 \quad 4 + 2 + 3 = \square$$

$$4$$

$$8 - 2 - 3 = \square \quad 5 + 1 + 4 = \square$$

Склади рівності на додавання і віднімання числа 5 за схемами:

$$\square + \square - \square = \square$$

$$\square - \square + \square = \square$$

Обчисли.

$$4 + 3 + 1$$

$$8 - 3 - 2$$

$$2 + 1 + 4$$

$$7 - 4 - 1$$

$$4 + 4 + 1$$

$$7 - 3 - 2$$

4

На скільки одєжин більше, ніж шапок? Обери рівність для відповіді на запитання.

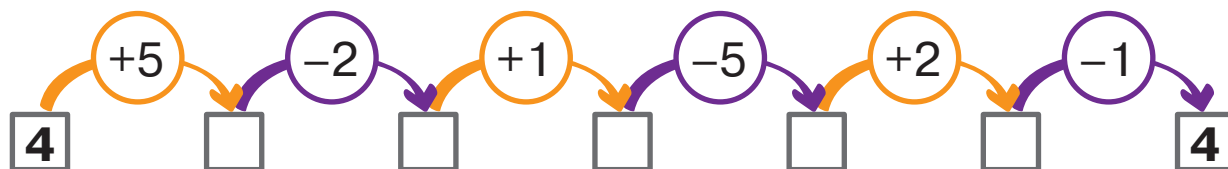
$$5 - 3 = 2$$

$$5 + 3 = 8$$

5

Обчисли «ланцюжком».

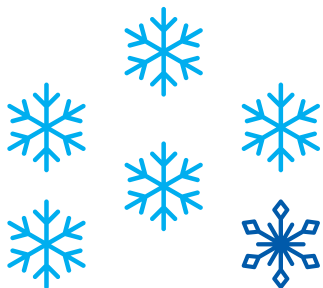

Додавання і віднімання числа 6

Слова до теми:

додавання і віднімання частинами, переставний закон додавання

1 Пригадай склад числа 6.

$$6 = 1 + \square$$

$$6 = 2 + \square$$

$$6 = \square + \square$$

2 Обчисли, використовуючи переставний закон додавання.

$$1 + 6 = 6 + 1 = 7$$

$$2 + 6 = \square + \square = \square$$

$$3 + 6 = 6 + \square = \square$$

$$4 + 6 = \square + \square = \square$$

3 Склади рівність на віднімання числа 6 за зразком.

$$\begin{aligned} 1 + 6 &= 7 \\ 7 - 6 &= 1 \end{aligned}$$

$$2 + 6 = \square$$

$$\square - 6 = \square$$

$$3 + 6 = \square$$

$$\square - 6 = \square$$

$$4 + 6 = \square$$

$$\square - 6 = \square$$

4 Склади рівності на віднімання за зразком.

$$1 + 6 = 7 \quad 7 - 6 = 1$$

$$2 + 6 = \square \quad \square - 6 = \square$$

$$3 + 6 = \square \quad \square - 6 = \square$$

Обчисли.

$$1 + 6 = 7 \quad 7 - 6 = \square$$

$$2 + 6 = 8 \quad 8 - 6 = \square$$

$$3 + 6 = 9 \quad 9 - 6 = \square$$

$$4 + 6 = 10 \quad 10 - 6 = \square$$

Обчисли.

$3 + 2 + 4$

$6 - 3 - 3$

$4 + 2 + 4$

$8 - 4 - 2$

$3 + 3 + 3$

$7 - 5 - 1$

$1 + 1 + 5$

$9 - 3 - 3$

Склади рівності на віднімання за зразком.

$1 + 6 = 7$

$7 - 6 = 1$

$4 + 6 = \square$

$\square - 6 = \square$

$6 + 3 = \square$

$\square - 6 = \square$

5 По-різному додай і відніми число 6.

$3 + 3 + 3$

$7 - 3 - 3$

$2 + 1 + 5$

$8 - 2 - 4$

6 Знайди суми і різниці зручним для тебе способом.

$1 + 1 + 6$

$6 - 4 - 2$

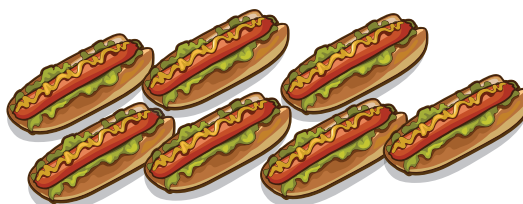
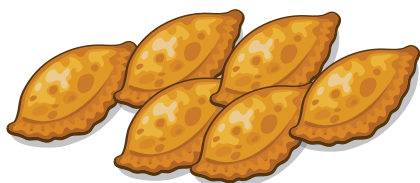
$2 + 2 + 6$

$6 - 3 - 3$

$3 + 1 + 6$

$6 - 1 - 5$

7 На скільки чебуреків менше, ніж хот-догів?

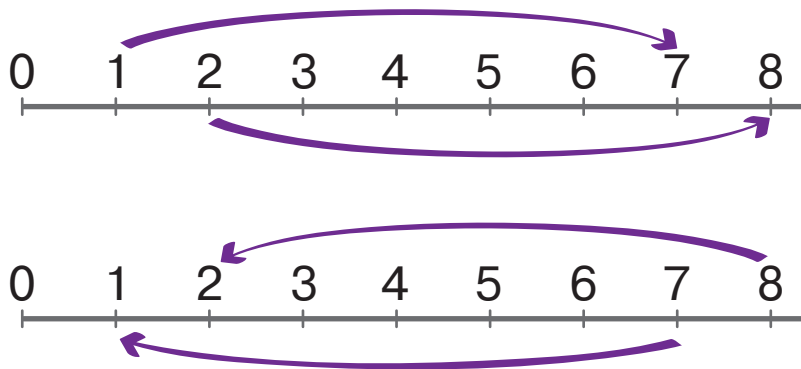

8 Накресли в зошиті два відрізки:
перший — 6 см, а другий — на 3 см коротший від першого.

9 Банан важчий за яблуко, а яблуко важче за грушу. Що важче — груша чи банан?

Закріплення додавання і віднімання числа 6. Розв'язування і порівняння задач

1 Склади вирази за числовими променями. Обчисли їх.

2 З рівності на додавання склади рівність на віднімання.

$2 + 6 = 8$	$3 + 6 = \square$	$4 + 6 = \square$	$1 + 6 = \square$
$8 - 6 = 2$	$\square - 6 = \square$	$\square - 6 = \square$	$\square - 6 = \square$

3 Обчисли.

$2 + 6 - 6$	$3 + 6 - 3$
$4 + 6 - 6$	$1 + 6 - 6$

Обчисли.

$6 - 3 - 3 = \square$	$8 - 6 + 2 = \square$
$6 + 3 - 3 = \square$	$7 - 6 + 6 = \square$

Склади рівності на додавання і віднімання числа 6 за схемами:

$\square + \square = \square$
$\square - \square = \square$

Обчисли.

$10 - 6 + 6$	$1 + 6 - 6$
$8 - 6 + 6$	$6 - 5 + 6$

- 4 Не обчислюючи, вкажи в кожному стовпчику на вираз із меншою різницею.

$$6 - 1$$

$$7 - 5 - 1$$

$$8 - 6$$

$$9 - 6 - 2$$

$$6 - 1 - 2$$

$$7 - 5$$

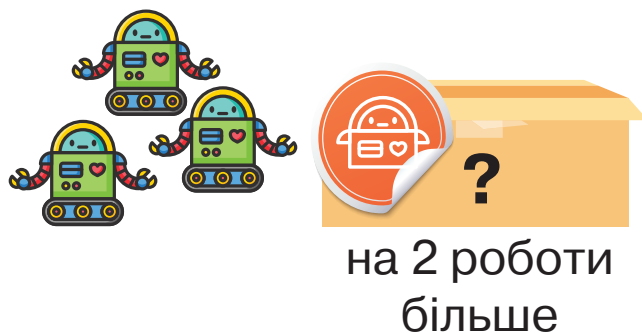
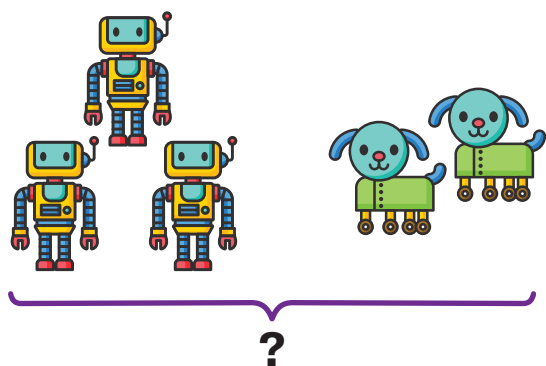
$$8 - 6 - 1$$

$$9 - 6$$

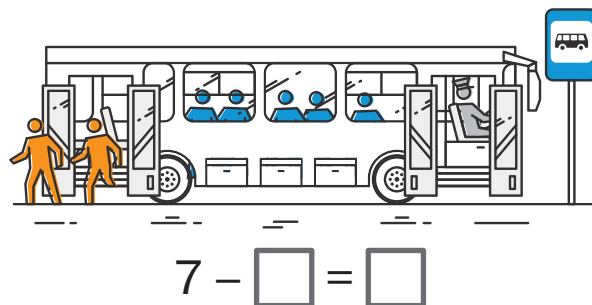
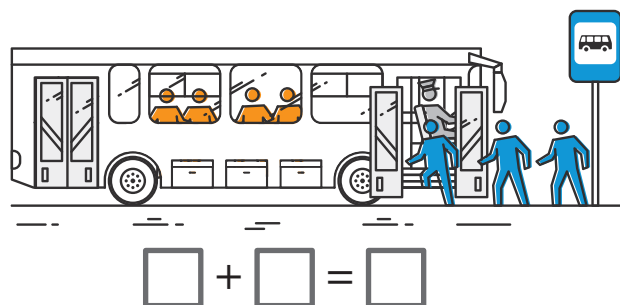
- 5 Порівняй задачі, в яких умови різні, а розв'язання однакове. Скажи чому.

- 1) У фестивалі робототехніки взяло участь 6 українських команд і 4 зарубіжні. Скільки всього команд узяло участь у фестивалі?
- 2) У фестивалі робототехніки взяло участь 6 українських команд, а зарубіжних — на 4 більше. Скільки зарубіжних команд взяло участь у фестивалі?

- 6 Склади задачі за малюнками і порівняй їхнє розв'язання.

- 7 Склади задачі за малюнками.

- 8 На гілці сиділо 6 горобців і 4 голуби. 9 пташок полетіло. Які птахи могли б залишитися?

Додавання і віднімання числа 7

Слова до теми:

додавання і віднімання
частинами, перестав-
ний закон додавання

1 Пригадай склад числа 7.

$$7 = 1 + \square$$

$$7 = 2 + \square$$

$$7 = \square + \square$$

2 Обчисли, використовуючи переставний закон додавання.

$$1 + 7 = 7 + 1 = 8$$

$$2 + 7 = 7 + \square = \square$$

$$3 + 7 = \square + \square = \square$$

3 Склади рівності на віднімання числа 7 за зразком.

$$\begin{aligned} 1 + 7 &= 8 \\ 8 - 7 &= 1 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2 + 7 &= \square \\ \square - 7 &= \square \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 3 + 7 &= \square \\ \square - 7 &= \square \end{aligned}$$

4 Склади рівності на віднімання за зразком.

$$1 + 7 = 8 \quad 8 - 7 = 1$$

$$2 + 7 = \square \quad \square - 7 = \square$$

$$3 + 7 = \square \quad \square - 7 = \square$$

Обчисли.

$$3 + 7 = 10 \quad 10 - 7 = \square$$

$$3 + 5 + 2 = \square \quad 10 - 5 - 2 = \square$$

$$2 + 7 = 9$$

$$9 - 7 = \square$$

Обчисли.

$1 + 2 + 4$

$2 + 4 + 3$

$9 - 5 - 2$

$8 - 1 - 6$

$9 - 1 - 6$

$2 + 5 + 2$

Склади рівності на віднімання за зразком.

$1 + 7 = 8$

$8 - 7 = 1$

$7 + 2 = \square$

$\square - 7 = \square$

$3 + 7 = \square$

$\square - 7 = \square$

- 5 Допоможи родині дістатися свого будиночка. **Увага!** Обирай шлях зі значенням виразу 7.

- 6 У Маринки було 9 журналів «Джміль», 7 із яких вона подарувала однокласникам. Скільки журналів залишилось у Маринки?
- 7 У коробці лежало 10 кексів. Продавчиня взяла з цієї коробки 6 кексів і продала їх покупцеві. Після цього помічник продавчині поклав у коробку 5 свіжоспечених кексів. Скільки кексів стало в коробці?

Закріплення додавання і віднімання числа 7. Складання рівностей за схемами

1 Визнач, у кого більше грошей, а у кого — менше. На скільки?

у Віки

у Олега

в Іллі

у Тоні

2 Які числа «сховалися» за кольоровими плямами?

$$3 + \text{green flower} = 7$$

$$2 + \text{purple flower} = 7$$

$$8 - \text{green flower} = 7$$

$$10 - \text{purple flower} = 7$$

$$6 + \text{purple flower} = 7$$

$$1 + \text{green flower} = 7$$

$$9 - \text{purple flower} = 7$$

$$4 + \text{green flower} = 7$$

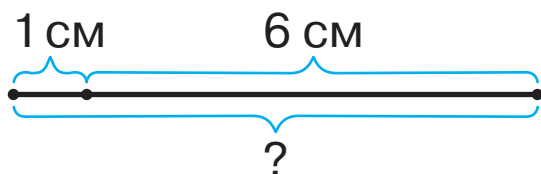
3 Порівняй вирази за зразком.

$$\begin{array}{c} 7 + 2 < 7 + 3 \\ \text{green arc} \quad \text{green arc} \\ \text{9} < \text{10} \end{array}$$

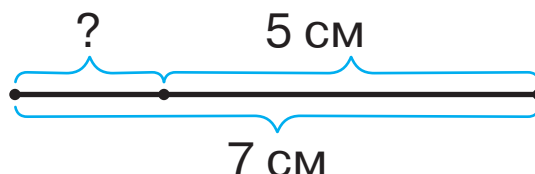
$$\begin{array}{c} 4 + 3 \bigcirc 9 - 1 \\ \text{green arc} \quad \text{green arc} \\ 7 \bigcirc 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 6 + 2 \bigcirc 5 - 4 \\ \text{green arc} \quad \text{green arc} \\ \square ? \square \end{array}$$

4 Роздивись, як склали рівності за схемами. Доповни їх.

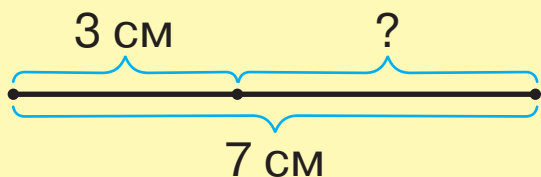
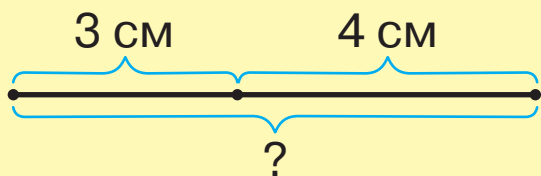
$$1 + 6 = \square$$

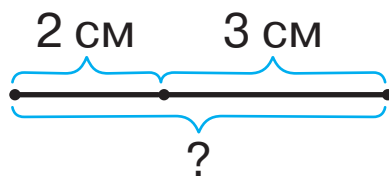
$$7 - 5 = \square$$

5

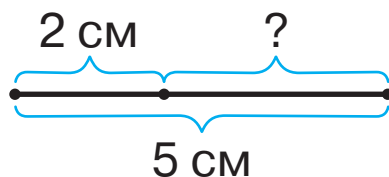
Склади рівності за схемами.

Роздивись, як скла-
ти рівності за схемами.
Виконай обчислення.

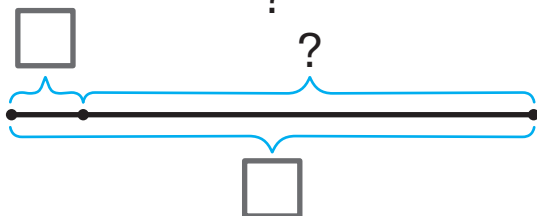
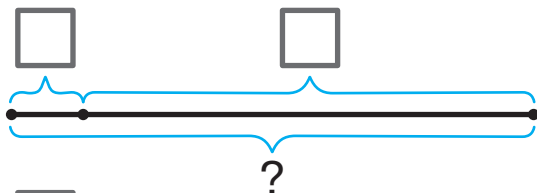

$$\square + \square = \square$$

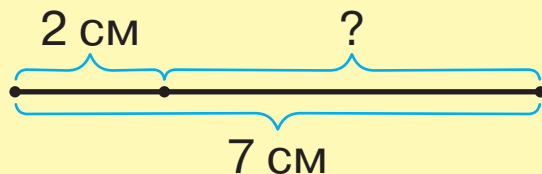
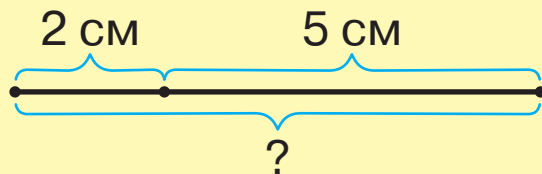

$$5 - \square = \square$$

Добери числові дані та
склади рівності.

Склади рівності
за схемами.

6

У селищі міського типу 9 вулиць, а в селі поруч — на 4 менше.
Скільки вулиць у селі?

7

Знайди помилку.

$$\begin{aligned} 8 - 4 - 3 &= 1 \\ 10 - 5 - 2 &= 3 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 7 + 2 - 5 &= 2 \\ 2 + 2 + 3 &= 7 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 7 - 3 - 3 &= 1 \\ 1 + 5 - 2 &= 4 \end{aligned}$$

Додавання і віднімання чисел 8, 9. Порівняння довжин відрізків

1 Запиши склад чисел 8 і 9.

$$8 = 1 + 7$$

$$8 = 3 + \square$$

$$9 = 1 + 8$$

$$9 = 3 + \square$$

$$8 = 2 + \square$$

$$8 = 4 + \square$$

$$9 = 2 + \square$$

$$9 = 4 + \square$$

2 Склади рівність на віднімання числа 8 за зразком.

$$\begin{array}{l} 1 + 8 = 9 \\ 9 - 8 = 1 \end{array}$$

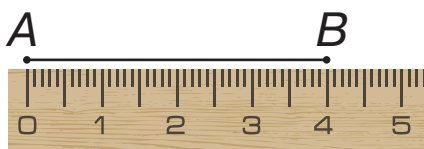
$$2 + 8 = \square$$

$$\square - 8 = \square$$

$$9 + 1 = \square$$

$$\square - \square = \square$$

3 Вимірй і порівняй довжини відрізків за зразком. Запиши рівності.

$$AB = 4 \text{ см}$$

$$CD = 5 \text{ см}$$

$$5 - 4 = \square$$

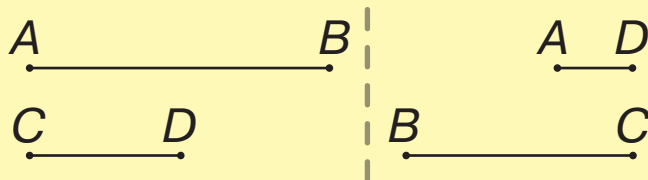

$$AC = \square \text{ см}$$

$$BD = \square \text{ см}$$

$$\square - \square = \square$$

4 Порівняй довжини відрізків.
Запиши рівності.

Вимірй відрізки.
Порівняй їхні довжини.

$$A \text{ --- } B \quad 3 - 2 = \square$$

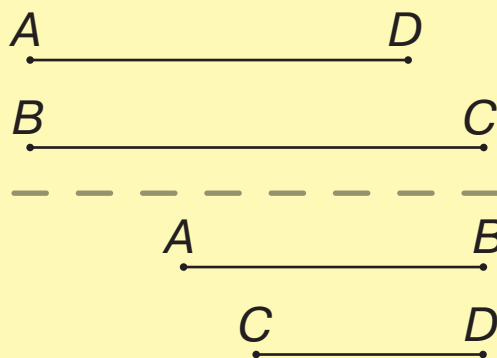

Накресли два відрізки різної довжини. Назви їх буквами латинського алфавіту: AB , CD .

Порівняй довжини відрізків. Використай схему:

$$\square - \square = \square.$$

Виміряй відрізки і порівняй їхні довжини. Запиши рівності.

- 5 Роздивись грошові банкноти України. Назви їхній номінал (вартість).

- 6 У Наталки було 10 грн. Вона купила рогалик за 8 грн. Яку решту вона отримає і які це можуть бути купюри?

Було	Витратила	Залишилось
10 грн	8 грн	?

- 7 Обчисли.

$$10 - 9 + 4$$

$$2 + 8 - 5$$

$$8 - 5 + 6$$

$$8 - 6 + 3$$

$$8 - 7 + 3$$

$$9 - 7 + 3$$

$$9 - 4 + 3$$

$$9 - 5 + 0$$

- 8 Як треба поставити знаки «+» і «-», щоб одержати число 9?

$$5 \square 4 \square 3 \square 2 \square 1 = 9$$

Повторення: додавання і віднімання чисел у межах 10. Задачі на визначення віку людини

1 Простеж, як змінюється сума від зміни одного з її доданків.

доданок	7	6	5	4
доданок	3	3	3	3
сума	10			

доданок	3	4	5	6
доданок	4	4	4	4
сума	7			

Якщо один із доданків збільшувати, то і сума збільшиться, а якщо зменшувати, то і сума зменшиться

2 Знайди пари чисел, сума яких дорівнює 8.

1 2 5 4 3 7 6 4

Склади рівності на додавання і віднімання за схемами.

$$\square + \square = 8$$

$$8 - \square = \square$$

$$8 - \square = \square$$

Знайди пари чисел, сума яких дорівнює 7. Обчисли за зразком.

1 2 3 6 5 4

$$1 + 6 = \square$$

$$7 - 1 = 6 \quad 7 - 6 = 1$$

$$3 + 4 = \square$$

$$7 - 4 = \square \quad 7 - 3 = \square$$

$$2 + 5 = \square$$

$$7 - 5 = \square \quad 7 - 2 = \square$$

Знайди помилку.

$$6 + 3 = 9$$

$$9 - 3 = 6$$

$$4 + 3 = 7$$

$$7 - 3 = 5$$

$$5 + 4 = 9$$

$$9 - 5 = 4$$

Знайди пари чисел,
сума яких дорівнює 6.

1 2 3 5 4 3

- 3 Лілі 4 роки, а Гліб — на 5 років старший за неї. Скільки років Глібові?

$$4 + \square = \square$$

- 4 Сергію 8 років, а Олена на 3 роки молодша від нього. Скільки років Олені?

$$8 - \square = \square$$

- 5 Юркові 7 років, а Тамарі — 5. На скільки років Тамара молодша від Юрка, а Юрко старший від Тамари?

$$\square - \square = \square$$

- 6 Прочитай назви об'ємних геометричних фігур. Полічи їх на малюнку праворуч. Якої з фігур, що ти знаєш, бракує?

- 7 Братові 7 років, а сестрі 5. Скільки років виповниться сестрі, коли братові буде 10 років?

Перевір себе

- 1 Які монети можна дібрати до 10 копійок? Запиши складені рівності.

- 2 Склади задачі за короткими записами умов.

Було — 10 л
Продали — 6 л
Залишилося — ?

Було — 4 кг
Купили — 6 кг
Стало — ?

- 3 Виконай вправи.

Відлічуй по 2.

$$7 - 2 - 2 - 2 = \square$$

$$6 - 2 - 2 - 2 = \square$$

$$9 - 2 - 2 - 2 = \square$$

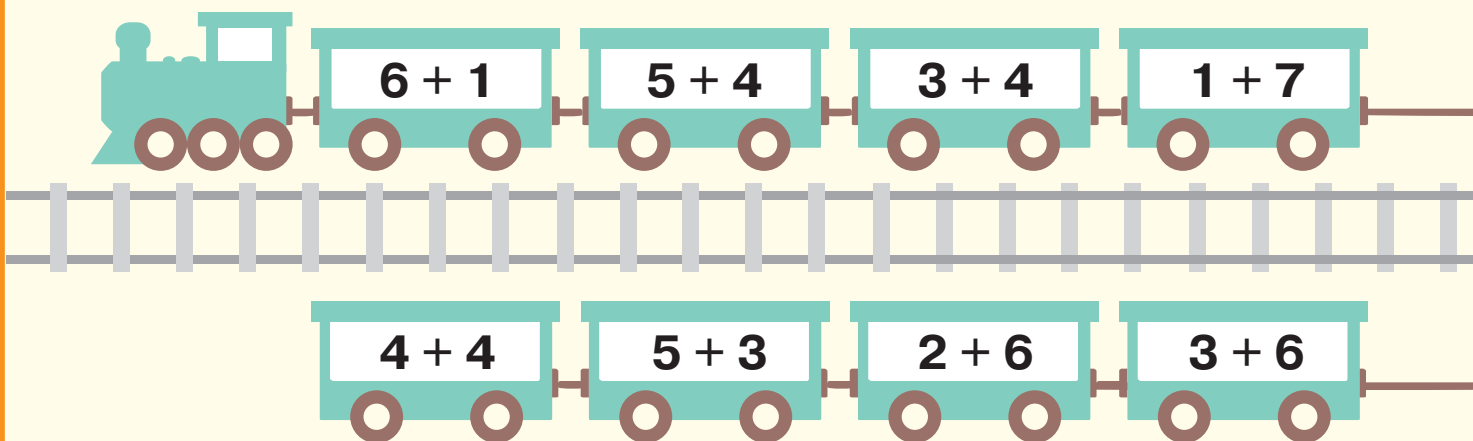
Прилічуй по 2.

$$2 + 2 + 2 + 2 = \square$$

$$3 + 2 + 2 + 2 = \square$$

$$5 + 2 + 2 = \square$$

- 4 Випиши вирази, значення яких дорівнює 8.

5 Порівняй за зразком.

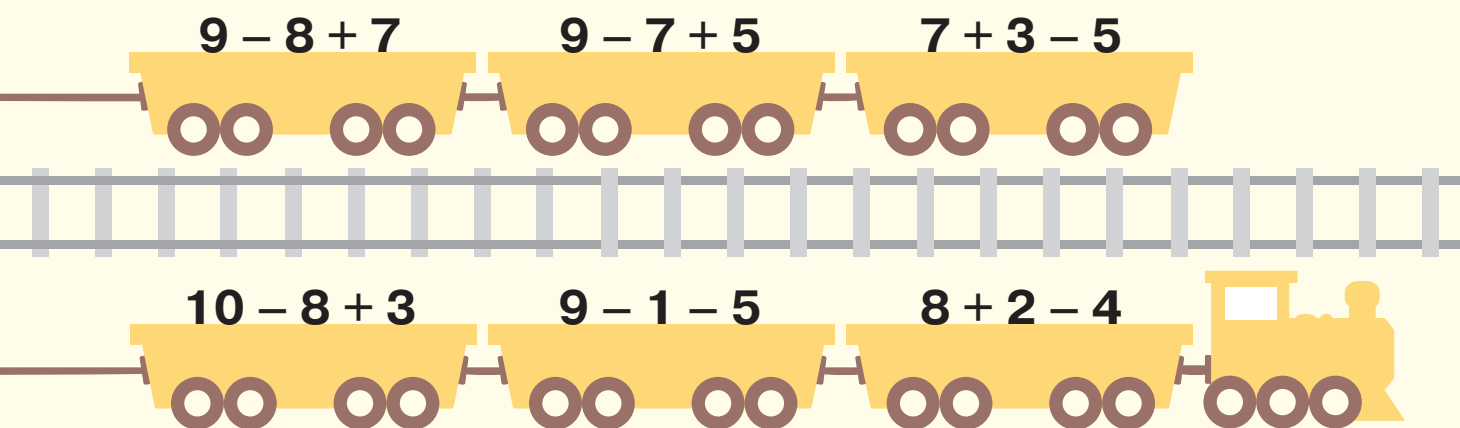
$9 > 6$ на ____ $9 - 6 = 3$	$7 < 8$ на ____	$5 > 2$ на ____	$6 < 10$ на ____
	$8 \square 7 = \square$	$5 \square 2 = \square$	$10 \square 6 = \square$

6 Порівняй умови задач та їхнє розв'язання.

- 1) На ковзанці каталися 6 дітей. Четверо з них пішли додому. Скільки дітей залишилося на ковзанці?
- 2) На ковзанці каталися 6 хлопчиків і 4 дівчинки. Скільки всього дітей каталося на ковзанці?
- 3) На ковзанці каталися 6 хлопчиків і 4 дівчинки. Кого було більше і на скільки?

7 Учениця креслила в зошиті один під одним відрізки. Перший — завдовжки 5 см, другий — на 1 см коротший, третій — ще коротший на 1 см. Якої довжини будуть наступні відрізки?

8 Виконай обчислення.

Десяток

1 Пригадай, як утворили число 10.

$$9 + \square = 10$$

$$8 + \square = 10$$

$$7 + \square = 10$$

$$6 + \square = 10$$

$$5 + \square = 10$$

Десять будь-яких предметів — це **десяток**

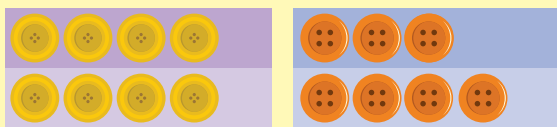
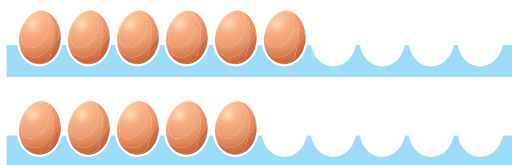
2 Роздивись утворення десятка.

Десяток складається з **одиниць**

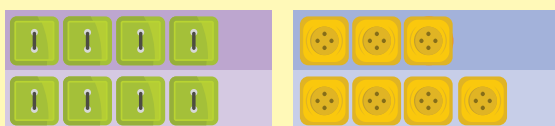

3

Доповни до десятка.

Як доповнити десяток
яєць у лотку?Пригадай, які предме-
ти можна лічити десят-
ками.

Доповни до десятка.

4

Маринка і Михайлик разом з'їли десяток карамельок. По скільки карамельок могли з'їсти діти кожен окремо?

5

Упорядкуй ряд чисел:

1, 8, 4, 3, 2, 5, 7, 9, 10, 6.

6

Обчисли вирази.

$$4 + 3 + 3$$

$$5 + 2 + 3$$

$$10 - 2 - 8$$

$$10 - 3 - 7$$

$$1 + 6 + 3$$

$$5 + 1 + 4$$

7

Постав запитання до задач і розв'яжи їх. Поясни вибір дії.

1)Рибалка впіймав коропа масою 3 кг, а сома — на 7 кг важчого від коропа.

2)Рибалка впіймав коропа масою 3 кг і сома — масою 7 кг.

8

Дорослий лось упродовж дня з'їдає стільки хвої та гілок, скільки двоє лосенят разом. Одне лосеня з'їдає 5 кг такої їжі. Скільки кілограмів хвої та гілок з'їдає дорослий лось протягом дня?

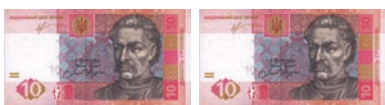

Утворення десятків першої сотні. Лічба десятками

1 Роздивись малюнки. Зроби висновок.

2 Роздивись, як утворено десятки. Прочитай їхні назви.

2 дес. = 20 грн **двадцять**

3 дес. = 30 грн **тридцять**

4 дес. = 40 грн **сорок**

5 дес. = 50 грн **п'ятдесят**

6 дес. = 60 грн **шістдесят**

7 дес. = 70 грн **сімдесят**

8 дес. = 80 грн **вісімдесят**

9 дес. = 90 грн **дев'яносто**

10 дес. = 100 грн **сто**

3 Доповни за зразком.

$$3 \text{ дес.} = 2 \text{ дес.} + 1 \text{ дес.}$$

$$6 \text{ дес.} = 5 \text{ дес.} + \square \text{ дес.}$$

$$7 \text{ дес.} = 6 \text{ дес.} + \square \text{ дес.}$$

$$8 \text{ дес.} = \square \text{ дес.} + \square \text{ дес.}$$

$$4 \text{ дес.} = \square \text{ дес.} + \square \text{ дес.}$$

$$9 \text{ дес.} = \square \text{ дес.} + \square \text{ дес.}$$

4 Назви число.

$$4 \text{ дес.} = 40 \quad 6 \text{ дес.} = \square$$

$$8 \text{ дес.} = \square \quad 2 \text{ дес.} = \square$$

$$5 \text{ дес.} = \square \quad 7 \text{ дес.} = \square$$

$$9 \text{ дес.} = \square \quad 3 \text{ дес.} = \square$$

5 Запиши числа 1 дес.,
9 дес., 10 дес. за
схемою.

$$\square \text{ дес.} = \square$$

Виконай вправу за
зразком.

$$6 \text{ дес.} = 60$$

$$7 \text{ дес.} = \square \quad 2 \text{ дес.} = \square$$

Назви десятки
від 20 до 100.

Запиши числа 3 дес.,
4 дес., 8 дес. за
схемою.

$$\square \text{ дес.} = \square$$

6 Тато зіпшив два десятки вареників, а його донька — на один десяток менше. Скільки вареників зіпшила донька?

7 В Артема і Софії разом було 4 десятки горіхів. Горіхів у них було порівну. У Наталі було стільки горіхів, як в Артема. Скільки всього горіхів було в дітей?

Дії з одиницями вартості

1 Роздивись малюнок.

=

$$100 \text{ к.} = 1 \text{ грн}$$

2 Полічи гроші.

$$10 + 30$$

1 дес. 3 дес.

$$20 + 40$$

2 дес. 4 дес.

$$10 + 20$$

1 дес. 2 дес.

3 Скільки копійок на кожному малюнку? Лічи десятками.

$$\square \text{ дес.} = \square$$

$$\square \text{ дес.} = \square$$

$$\square \text{ дес.} = \square$$

$$\square \text{ дес.} = \square$$

4 Порівняй.

$$1 \text{ грн} \bigcirc 70 \text{ к.}$$

$$5 \text{ к.} \bigcirc 40 \text{ к.}$$

$$1 \text{ грн} \bigcirc 20 \text{ к.}$$

$$2 \text{ грн} \bigcirc 5 \text{ грн}$$

$$1 \text{ грн} \bigcirc 30 \text{ к.}$$

$$1 \text{ грн} \bigcirc 100 \text{ к.}$$

5

Скільки грошей
у гаманці?

на 10 грн
більше

Полічи гроші.

3 дес. = 30 дес. =

Добери купюри
до 40 грн.

Скільки грошей
у гаманці?

на 10 грн
більше

6

Максимові треба заплатити за зошити 40 грн. Скільки треба йому
взяти купюр по 10 грн?

7

Обчисли.

$$4 \text{ дес.} - 1 \text{ дес.} - 1 \text{ дес.} = \square \text{ дес.}$$

$$40 \text{ к.} - 10 \text{ к.} - 10 \text{ к.} = \square \text{ к.}$$

$$5 \text{ дес.} + 3 \text{ дес.} + 2 \text{ дес.} = \square \text{ дес.}$$

$$50 \text{ к.} + 30 \text{ к.} + 20 \text{ к.} = \square \text{ к.}$$

$$7 \text{ дес.} - 5 \text{ дес.} - 1 \text{ дес.} = \square \text{ дес.}$$

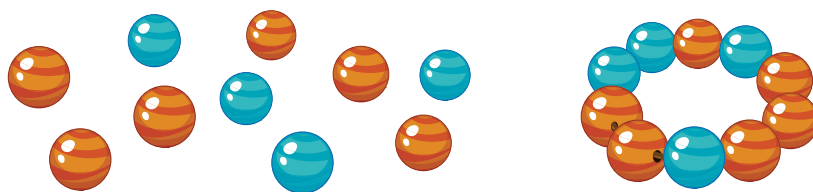
$$70 \text{ к.} - 50 \text{ к.} - 10 \text{ к.} = \square \text{ к.}$$

8

За блокнот заплатили 10 грн і ще половину цих грошей. Скільки
коштує блокнот?

Утворення і читання чисел другого десятка

1

Десять одиниць — це десяток

2

Поясни утворення чисел другого десятка. Прочитай назви утворених чисел.

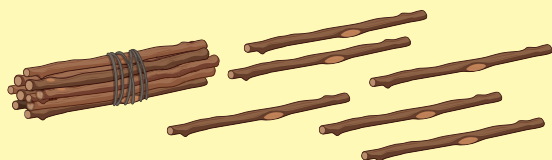
		$10 + 1 = 11$	одинадцять
		$10 + 2 = 12$	дванадцять
		$10 + 3 = 13$	тринадцять
		$10 + 4 = 14$	чотирнадцять
		$10 + 5 = 15$	п'ятнадцять
		$10 + 6 = 16$	шістнадцять
		$10 + 7 = 17$	сімнадцять
		$10 + 8 = 18$	вісімнадцять
		$10 + 9 = 19$	дев'ятнадцять
		$10 + 10 = 20$	двадцять

3 Запиши цифрами числа:
дванадцять, чотирнадцять, шістнадцять, двадцять, одинадцять.

4 Виконай вправи за підказками.

1 дес. і од. =

1 дес. і од. =

1 дес. і 3 од. = 13

1 дес. і 2 од. =

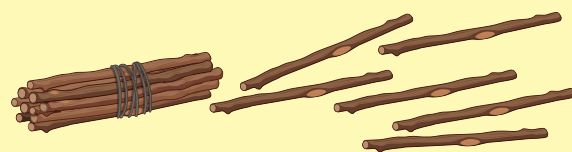
11 — це дес. і од.

14 — це дес. і од.

18 — це дес. і од.

1 дес. і од. =

1 дес. і од. =

5 $10 = \square + \square + \square$ $9 = 0 + 3 + \square$ $4 = \square + \square + \square$
 $10 = \square - \square + \square$ $9 = 10 - 0 - \square$ $3 = \square + \square + \square$

6 У Максима було 10 наліпок із супергероями. Йому подарували ще 7 наліпок. Скільки наліпок тепер у Максима?

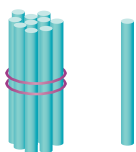
7 Гора Піп Іван вища за гору Роман-Кош і нижча від Говерли. Яка гора найвища, а яка — найнижча?

Числа 11–20

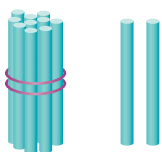
1 Назви числа в порядку їх зростання, а потім у порядку спадання.

20, 17, 13, 19, 14, 11, 15, 12, 16, 18.

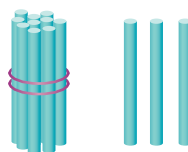
2 Роздивись, як складено рівності. Запиши їх.

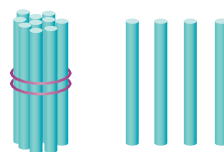
$$10 + 1 = 11$$

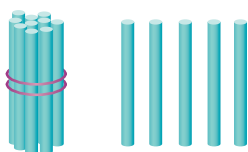
$$10 + 2 = 12$$

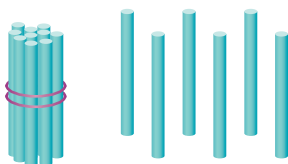
$$10 + 3 = 13$$

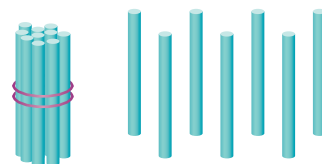
$$10 + 4 = 14$$

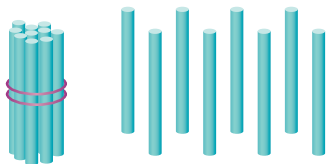
$$10 + 5 = 15$$

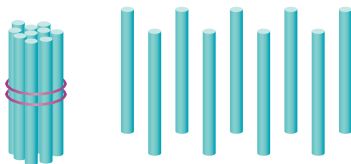
$$10 + 6 = 16$$

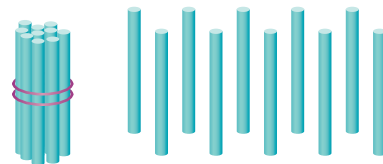
$$10 + 7 = 17$$

$$10 + 8 = 18$$

$$10 + 9 = 19$$

$$10 + 10 = 20$$

3

Обчисли.

$$10 + 3$$

$$10 + 1$$

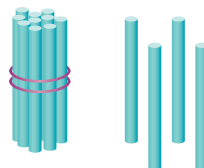
$$10 + 6$$

$$10 + 8$$

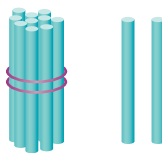
$$10 + 7$$

$$10 + 10$$

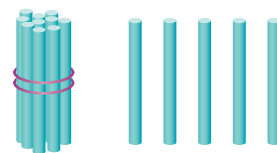
Обчисли за малюнками.

$$10 + 4 = 14$$

$$10 + 2 = \square$$

$$10 + \square = \square$$

Випиши рівності,
вставляючи невідомий
доданок.

$$10 + \square = 12$$

$$10 + \square = 15$$

$$10 + \square = 19$$

Обчисли.

$$10 + 3$$

$$10 + 9$$

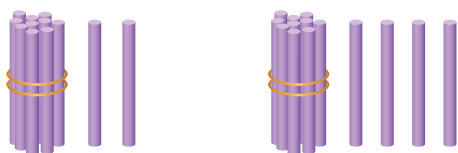
$$10 + 4$$

$$10 + 6$$

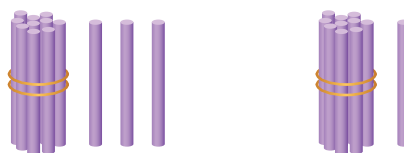
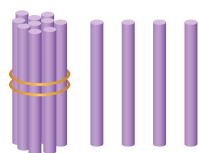
$$10 + 2$$

$$10 + 7$$

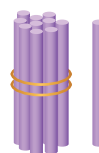
4 Порівняй числа, скориставшись малюнками.

12 ○ 14

13 ○ 11

5 Полічи гроші.

6 Накресли два відрізки:
перший завдовжки 8 см, а другий — на 3 см довший.

7 Установи зв'язок між малюнками у верхньому ряду. Керуючись тією
самою логікою, з'ясуй, який має бути малюнок у нижньому ряду.
Назви відповідну цифру.

1)

2)

3)

Дециметр — одиниця вимірювання довжини

1 дм

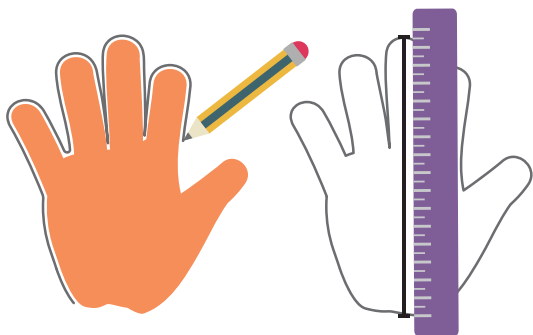
один
дециметр

1 дм

- 1 Виміряй довжину своєї долоні в сантиметрах.

Один дециметр —
це десять сантиметрів.
Скорочено записуємо так:
1 дм = 10 см

Для зручності вимірювання довжини є більша мірка — **дециметр**.

- 2 Виміряй відрізки. Назви результати вимірювань.

1 дм

1 дм см

- 3 Порівняй за зразком.

10 см > 1 см
↓
1 дм > 1 см

10 см > 2 см

1 дм ○ 2 см

10 см > 5 см

1 дм ○ 5 см

10 см > 9 см

1 дм ○ 9 см

4 Порівняй за зразком.

$$\begin{array}{ccc} 1 \text{ дм} & \bigcirc & 12 \text{ см} \\ & \uparrow & \\ 10 \text{ см} & < & 12 \text{ см} \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 1 \text{ дм} & \bigcirc & 14 \text{ см} \\ 14 \text{ см} & \bigcirc & 1 \text{ дм} \end{array}$$

Порівняй за зразком.

$$\begin{array}{ccc} 1 \text{ дм} & \bigcirc & 4 \text{ см} \\ & \uparrow & \\ 10 \text{ см} & > & 4 \text{ см} \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 1 \text{ дм} & \bigcirc & 6 \text{ см} \\ 10 \text{ дм} & \bigcirc & 6 \text{ см} \end{array}$$

Запиши в дециметрах і сантиметрах числа 16 см; 19 см; 11 см.

$$15 \text{ см} = 1 \text{ дм } 5 \text{ см}$$

Порівняй за зразком.

$$\begin{array}{ccc} 1 \text{ дм} & \bigcirc & 13 \text{ см} \\ & \uparrow & \\ 10 \text{ см} & < & 13 \text{ см} \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 1 \text{ дм} & \bigcirc & 18 \text{ см} \\ 18 \text{ см} & \bigcirc & 1 \text{ дм} \end{array}$$

5 Виміряй довжину ключів. Який ключ довший? На скільки?

6 Заміни одиниці десятками.

$$30 \text{ см} = 3 \text{ дм}$$

$$50 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$70 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$40 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

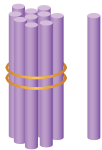
$$60 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$20 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

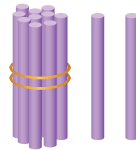
7 Скількома точками можна поділити відрізок на 2 частини? на 3 частини? Перевір у зошиті.

Визначення кількості десятків і одиниць у числах

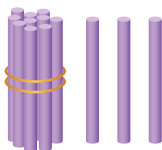
1 Роздивись малюнки і записи під ними.

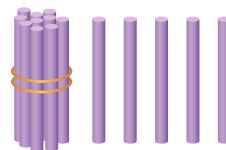
11 — це 1 дес. і 1 од.

12 — це 1 дес. і 2 од.

13 — це 1 дес. і 3 од.

15 — це 1 дес. і 5 од.

2 Запиши, скільки десятків і одиниць у кожному числі.

15 = 1 дес. 5 од.

17 = дес. од.

16 = 1 дес. од.

19 = дес. од.

3 Які числа треба вписати?

1 дес. 3 од. =

13 = дес. од.

1 дес. 5 од. =

15 = дес. од.

Роздивись записи.

1 дес. 4 од. = 14

14 = 1 дес. 4 од.

2 дес. = 20

20 = 2 дес.

Запиши двоцифрові числа, які більші за 13 і менші від 20.

Які числа треба вписати?

$$1 \text{ дес. } 2 \text{ од.} = \square$$

$$12 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$1 \text{ дес. } 8 \text{ од.} = \square$$

$$18 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

- 4 За короткими записами умов розв'яжи задачі.

Було — 10 шпаків
Прилетіло — 3 шпаки
Стало — ?

Було — 6 шпаків
Полетіло — 4 шпаки
Залишилося — ?

- 5 Добери такі числа і знаки дій, щоб рівності були правильними.

$$\square + 6 = 10$$

$$\square - 3 = 5$$

$$8 \square 4 = 4$$

$$9 \square 4 = 5$$

$$7 + \square = 10$$

$$\square - 4 = 5$$

$$7 \square 7 = 0$$

$$8 \square 1 = 9$$

- 6 У краба 10 кінцівок, і в річкового рака стільки само. Скільки всього кінцівок у краба і рака?

- 7 Випиши в зошит по два числа так, щоб їхні суми були однакові.

2, 3, 4, 5, 6, 7.

2 і 7, ...

Числовий ряд

- 1 Випиши від найменшого до найбільшого одноцифрові числа, а потім — двоцифрові.

1, 11, 8, 2, 12, 3, 13, 14, 4, 15, 5, 7, 6.

- 2 За таблицею запиши ряд двоцифрових чисел.

Десятки	Одиниці
1	0
1	8
1	3

Десятки	Одиниці
1	6
1	4
1	7

10, 18, ...

- 3 Скільки всього гривень на кожному малюнку?

- 4 За таблицею запиши числа.

Десятки	Одиниці
1	7
1	8
1	9

- За таблицею запиши числа.

Десятки	Одиниці
1	2
1	3

(1 дес. 2 од. = 12)

Зменш на два
кількість одиниць
у поданих числах:
18, 17, 19, 16, 15.

За таблицею запиши
числа.

Десятки	Одиниці
1	4
1	5
1	6

5 Запиши цифрами числа:

дванадцять, чотирнадцять, одинадцять, тринадцять, п'ятнадцять,
вісімнадцять.

6 Склади задачі за малюнками і розв'яжи їх.

7 Порівняй числа з виразами.

$10 \bigcirc 3 + 5 + 1$

$4 \bigcirc 3 + 6 - 8$

$7 \bigcirc 6 + 2 - 1$

$9 \bigcirc 6 + 2 - 1$

$9 \bigcirc 5 + 1 - 2$

$9 \bigcirc 5 + 3 + 1$

8 У відрі 10 л води. Чи вистачить цієї води, щоб наповнити три три-
літрові банки?

Додавання і віднімання чисел на основі нумерації

1 Прочитай числа від 10 до 20; від 20 до 10.

11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.

2 Виконай вправу.

Прилічуй по одиниці.

$$12 + 1 = \square$$

Відлічуй по одиниці.

$$12 - 1 = \square$$

3 Знайди значення виразів прилічуванням і відлічуванням одиниці.

$$14 + 1$$

$$14 - 1$$

$$15 + 1$$

$$15 - 1$$

$$17 + 1$$

$$17 - 1$$

$$16 + 1$$

$$16 - 1$$

4 Обчисли прилічуванням і відлічуванням одиниці.

$$15 - 1 - 1 \quad 15 + 1 + 1$$

$$17 - 1 - 1 \quad 17 + 1 + 1$$

Прилічуй
по 1

$$13 + 1 = 14$$

$$14 + 1 = \square$$

Відлічуй
по 1

$$13 - 1 = 12$$

$$14 - 1 = \square$$

Склади по 2 рівності за
схемами.

$$\square + \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

Обчисли прилічуванням і відлічуванням одиниці.

$$16 - 1 - 1 \quad 16 + 1 + 1$$

$$14 + 1 + 1 \quad 14 - 1 - 1$$

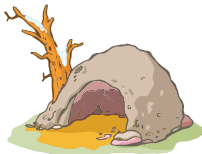
5 Розв'яжи задачі. Які дії виконали?

1) На аеродромі було 5 літаків. Прилетіли ще 3.
Скільки літаків стало на аеродромі?

2) На аеродромі було 6 гелікоптерів. Два з них полетіли.
Скільки гелікоптерів залишилося на аеродромі?

6 Обчисли вирази і дізнайся, де живе кожна тварина (значення виразів на картках має бути однаковим).

$12 + 1$	$16 - 6$	$12 - 1$	$10 + 9$	$17 - 1$

$5 + 5$	$20 - 1$	$10 + 6$	$10 + 3$	$1 + 10$

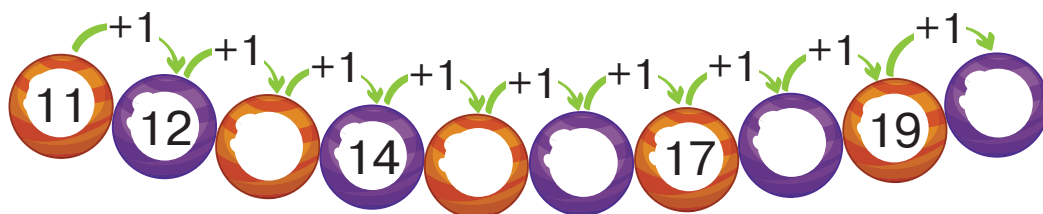
7 Накресли в зошиті два відрізки:
перший — 10 см, другий — на 2 см довший.

8 Маса каністри з водою 8 кг. Коли половину води вилили, маса каністри стала 5 кг. Яка маса порожньої каністри?

Розрядні доданки

1 Виконай вправу.

Прилічуй по 1. Запиши утворені числа.
Відлічуй по 1 від 20 до 11. Запиши утворені числа.

2 Запиши числа за зразком.

(1 дес. 5 од. = 15) 1 дес. 3 од. = 1 дес. 7 од. =
1 дес. 6 од. = 1 дес. 4 од. = 1 дес. 8 од. =

3 Які числа «сховалися» за плямами?

$$14 = 10 + \text{плямка}$$

$$11 = \text{плямка} + \text{плямка}$$

$$16 = \text{плямка} + 6$$

$$12 = \text{плямка} + \text{плямка}$$

$$\underline{13} = \underline{10} + \underline{3}$$

розрядні доданки

4 Запиши за зразком.

$$17 = 1 \text{ дес. } 7 \text{ од.} = 10 + 7$$

$$18 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.} = \square + \square$$

$$14 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.} = \square + \square$$

Роздивись записи.

$$12 \text{ к.} = \text{10 копійок} + \text{2 копійки}$$

$$11 \text{ к.} = \text{10 копійок} + \text{1 копійка}$$

Запиши числа,
які більші за 16
і менші від 20
за попереднім
зразком.

Запиши за зразком.

$$14 = 1 \text{ дес. } 4 \text{ од.} = 10 + 4$$

$$13 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.} = \square + \square$$

$$15 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.} = \square + \square$$

5 Скільки грошей у кожного з дітей?

у Сергія

у Марічки

в Олега

6 Тато і донька поливають розсаду в парнику. Тато приніс для цього 10 л води, а донька — на 7 л менше. Постав запитання і розв'яжи задачу.

на 7 л менше

7 Навесні працівники парку висадили в ряд 7 різних дерев. Між саджанцями вони установили по одній лавці. Скільки лав установили працівники?

Додавання і віднімання чисел на основі розрядних доданків

1 Запиши «сусідів» чисел:

18 ; 14 ; 16 .

2 Порівняй числа з виразами за зразком.

($15 = 10 + 5$)

$17 \bigcirc 10 + 7$

$13 \bigcirc 3 + 10$

$16 \bigcirc 10 + 6$

$12 \bigcirc 2 + 10$

$14 \bigcirc 4 + 10$

3 Склади рівності за малюнками.

$10 + 2$

$10 + \square + \square$

$10 + \square + \square$

4 Доповни за зразком.

($15 = 1 \text{ дес. } 5 \text{ од.} = 10 + 5$)

$17 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.} = \square + \square$

5 Роздивись записи.

$\begin{array}{r|l} 10 & 5 \\ \hline 15 & - 10 = 5 \end{array}$

Відняли десяток —
залишилися одиниці.

$\begin{array}{r|l} 10 & 5 \\ \hline 15 & - 5 = 10 \end{array}$

Відняли одиниці —
залишився десяток.

6

З рівності на додавання
склади дві рівності на
віднімання.

$$10 + 6 = 16 \quad 10 + 8 = 18$$

$$16 - \square = 6 \quad 18 - \square = \square$$

$$16 - \square = 10 \quad 18 - \square = \square$$

Роздивись записи.

$$10 + 7 = 17$$

$$17 - 10 = 7$$

$$17 - 7 = 10$$

З рівності $10 + 9$
склади дві рівності
на віднімання.

З рівності на додавання
склади дві рівності на
віднімання.

$$10 + 4 = 14 \quad 10 + 5 = 15$$

$$14 - \square = 4 \quad 15 - \square = \square$$

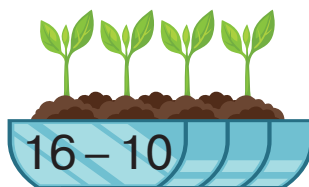
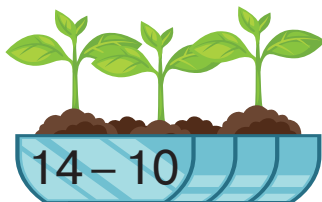
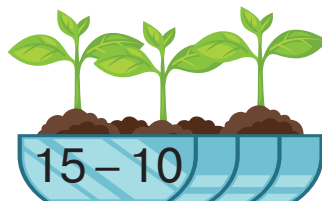
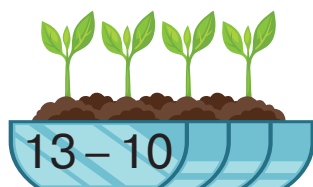
$$14 - \square = 10 \quad 15 - \square = \square$$

7

Для притулку тварин придбали 18 кг корму. Протягом дня тварини з'їли 10 кг корму. Скільки кілограмів корму залишилося?

8

Обчисли вирази і дізнайся, для поливу якого контейнера призначена кожна лійка.

Повторення вивчених одиниць вимірювання: см, дм, л, кг

1 Виміряй відрізки і назви одиниці вимірювання довжини.

2 Виміряй відрізки і порівняй їхні довжини за схемою.

A B $CD < AB$ на см

C D $AB > CD$ на см

3 Визнач масу овочів за малюнками.

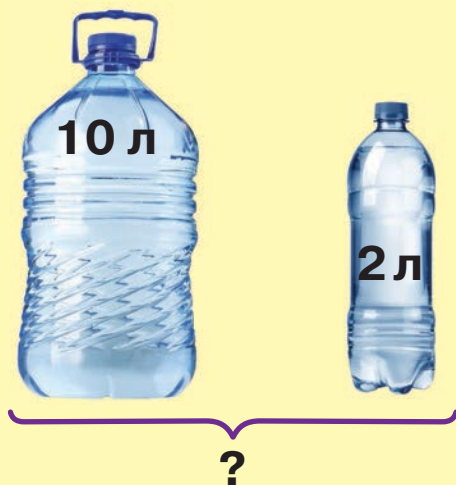
4 Порівняй місткість посудин. Склади рівності за схемою.

$$\square - \square = \square$$

5

Склади задачу за малюнком і розв'яжи її.

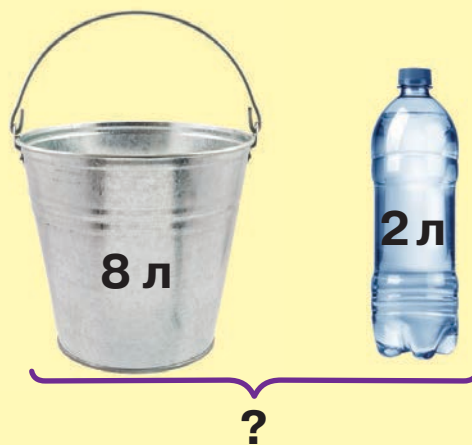

Роздивись малюнок і схему. Поясни розв'язання.

Склади задачу до запитання: «Скільки літрів води в другій пляшці?»

Склади задачу за малюнком і розв'яжи її.

6

На клумбі розквітло 6 червоних тюльпанів і 3 жовті, а нарцисів стільки само, як усіх тюльпанів разом. Скільки розквітло нарцисів на клумбі? На скільки більше розквітло червоних тюльпанів, ніж жовтих?

7

Як за допомогою трилітрової та дволітрової банок відлити 1 л води?

Вправи з одиницями вимірювання довжини

1 Порівняй, скориставшись підказкою.

$$\begin{array}{l} 1 \text{ дм} > 3 \text{ см} \\ 10 \text{ см} > 3 \text{ см} \end{array}$$

1 дм і 4 см

1 дм і 7 см

1 дм і 6 см

1 дм і 8 см

2 Запиши в сантиметрах, скориставшись підказкою.

$$\begin{array}{l} 1 \text{ дм } 2 \text{ см} = 12 \text{ см} \\ 10 \text{ см } 2 \text{ см} = 12 \text{ см} \end{array}$$

1 дм 4 см;

1 дм 6 см;

1 дм 3 см;

1 дм 9 см.

3 Запиши в дециметрах.

$$14 \text{ см} = 1 \text{ дм } 4 \text{ см}$$

12 см; 15 см; 18 см.

4 Запиши в інших одиницях вимірювання.

$$1 \text{ дм } 8 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$18 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$17 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

Роздивись записи перетворення одиниць вимірювання.

$$1 \text{ дм } 2 \text{ см} = 12 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 6 \text{ см} = 16 \text{ см}$$

$$12 \text{ см} = 1 \text{ дм } 2 \text{ см}$$

Відшукай помилку.

$$12 \text{ см} = 1 \text{ дм } 2 \text{ см};$$

$$15 \text{ см} = 1 \text{ дм } 5 \text{ см};$$

$$1 \text{ дм } 1 \text{ см} = 11 \text{ см};$$

$$1 \text{ дм } 4 \text{ см} = 5 \text{ см}.$$

Запиши в інших
одиницях вимірювання.

$$16 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$13 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 3 \text{ см} = \square \text{ см}$$

- 5 Склади задачі про скільне приладдя зі словами «дешевше» і «дорожче».

18 грн

17 грн

14 грн

8 грн

- 6 Обчисли.

$$1 + 9$$

$$14 - 10$$

$$20 - 1$$

$$20 - 10$$

$$8 + 2$$

$$12 - 2$$

$$19 - 1$$

$$20 - 5$$

$$7 + 3$$

$$10 - 6$$

$$18 - 1$$

$$17 + 1$$

- 7 На столі лежало 4 яблука. Одне з них розрізали на дві частини.
Скільки яблук на столі?

Побудова відрізків

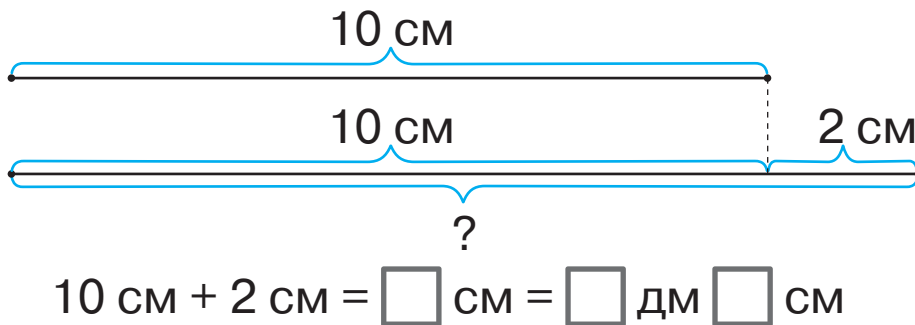
1 Які числа мають бути замість кольорових плям (лічи від 20 до 11)?

20 18 16 15 13 11

2 Виміряй шлях кожного равлика. На скільки сантиметрів шлях одного равлика довший за шлях іншого?

3 Роздивись малюнок. Знайди довжину другого відрізка за схемою. Накресли його в зошиті.

4 Накресли відрізки.

1-й — 7 см	1-й — 6 см
2-й — ?, на 3 см довший	2-й — ?, на 5 см коротший

Накресли відрізки.

Спочатку виконай обчислення за схемою.

1-й — 4 см	1-й — 6 см
2-й — ?, на 2 см довший	2-й — ?, на 3 см коротший

□ + □

□ - □

Добери числа у схеми.
Обчисли і накресли відрізки в зошиті.

1-й — см

2-й — ?, на см
довший

Накресли відрізки.

1-й — 5 см

2-й — ?,
на 2 см
довший

1-й — 8 см

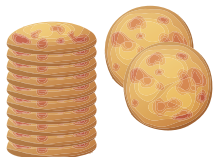
2-й — ?,
на 3 см
коротший

- 5 Виміряй відрізки. Накресли в зошиті такі самі відрізки. Постав на кожному точку так, щоб утворилося два відрізки однакової довжини.

A _____ B

C _____ D

- 6 Запиши кількість печива.

10 +

10 +

10 +

10 +

- 7 Поясни, як додавали і віднімали число 3.

$$\begin{array}{r} 5 - 3 \\ \hline \end{array}$$

● ● ● ● ●

$$\begin{array}{r} 5 + 3 \\ \hline \end{array}$$

● ● ● ● ● ● ● ● ●

$$\begin{array}{r} 5 + 3 \\ \hline \end{array}$$

5 + 1 + 1 + 1

$$\begin{array}{r} 5 - 3 \\ \hline \end{array}$$

5 - 1 - 1 - 1

- 8 Яке число треба додати до одиниці, щоб одержати число, записане двома одиницями?

Повторення одиниць вимірювання вартості

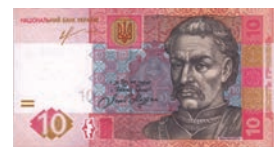
1 Скільки грошей на кожному малюнку?

грн к.

грн к.

грн к.

2 Порівняй.

5 к. ○ 1 грн

5 грн ○ 5 к.

10 к. ○ 10 грн

5 к. ○ 2 к.

10 грн ○ 5 грн

10 к. ○ 2 к.

3 Полічи гроші.

Полічи гроші.

2 грн + 1 грн = грн

10 к. + 5 к. = к.

Якими купюрами
можна розрахуватися
за покупку вартістю
20 грн.

Полічи гроші.

4 Тато дав Наталці 18 грн. Дівчинка придбала прикрасу для волосся за 8 грн. Чи залишилися гроші в Наталки? Скільки?

5 Укажи найдорожчу і найдешевшу квітку.

5 грн

20 грн

10 грн

8 грн

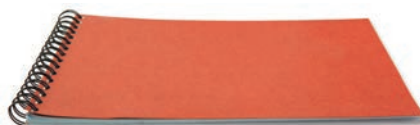
6 Що можна купити на 15 грн?

5 грн

2 грн

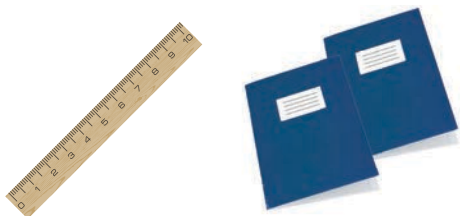
10 грн

3 грн

7 Роздивись малюнки. Яка вартість лінійки? одного зошита?

Оленка купила:

5 грн

Денис купив:

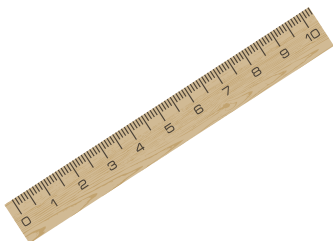

7 грн

8 Є три «срібні» українські монети різного номіналу. Яку суму утворюють ці монети?

Іменовані числа

- 1 Пов'яжи предмет з одиницею вимірювання: відро — літр, ...

3 см; 1 дм; 4 кг; 8 л; 5 к.; 10 грн — це **іменовані числа**, тому що вони мають свої «імена»

- 2 Добери іменовані числа.

Довжина — 3 см; 1 дм, ...

Маса — 2 кг; ... .

Місткість — 5 л; ... .

Вартість — 10 грн; 5 к.; ... .

- 3 Запиши по три іменованих числа.

Довжина — ...

Маса — ...

Місткість — ...

Вартість — ...

Продовж добір іменованих чисел.

Довжина — 4 см; ... .

Маса — 6 кг; ... .

Місткість — 7 л; ... .

Вартість — 2 к.;

2 грн.; ... .

Запиши по два
приклади іменованих
чисел різних величин.

Запиши по три
іменованих числа.

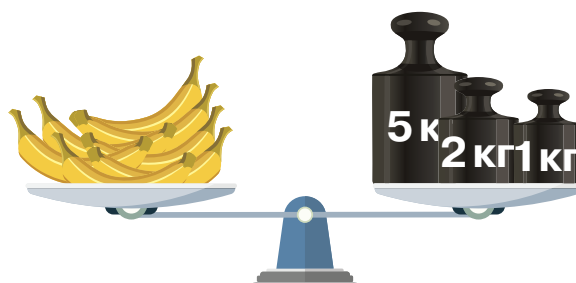
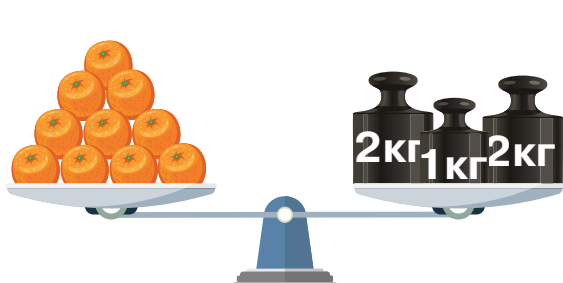
Довжина — ...

Маса — ...

Місткість — ...

Вартість — ...

4 Укажи масу фруктів. Склади рівності.

5 Накресли перший відрізок завдовжки 1 дм 1 см, другий — на 1 см коротший, а третій — на 4 см коротший від другого. Познач відрізки буквами і прочитай їхні назви.

6 Знайди значення виразів. Укажи на найменшу різницю.

$$17 - 7$$

$$6 - 4$$

$$19 - 1$$

$$10 - 9$$

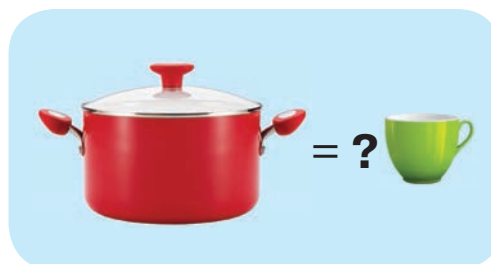
$$17 - 10$$

$$16 - 6$$

$$18 - 8$$

$$9 - 9$$

7 Скільки чашок води вміщує каструля?

Вправи з іменованими числами

1 Запиши і прочитай іменовані числа.

4 кг; 7 см; 1 дм; 5 л; 10 грн; 2 к.

2 Порівняй іменовані числа за зразком.

$$7 \text{ кг} > 3 \text{ кг}$$

$$1 \text{ дм} \bigcirc 1 \text{ см}$$

$$5 \text{ л} \bigcirc 6 \text{ л}$$

$$5 \text{ к.} \bigcirc 10 \text{ к.}$$

$$4 \text{ кг} \bigcirc 8 \text{ кг}$$

$$10 \text{ см} \bigcirc 1 \text{ см}$$

$$9 \text{ л} \bigcirc 1 \text{ л}$$

$$2 \text{ грн} \bigcirc 2 \text{ грн}$$

3 Обчисли.

$$13 \text{ см} - 3 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$5 \text{ кг} + 4 \text{ кг} = \square \text{ кг}$$

$$13 \text{ см} - 10 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$8 \text{ кг} + 2 \text{ кг} = \square \text{ кг}$$

$$7 \text{ см} + 3 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$7 \text{ кг} - 5 \text{ кг} = \square \text{ кг}$$

4 Які числа «сховалися» за плямами?

$$4 \text{ см} + \text{п'ятка} \text{ см} = 10 \text{ см}$$

$$15 \text{ см} - \text{шість} \text{ см} = 10 \text{ см}$$

$$9 \text{ см} - \text{шість} \text{ см} = 3 \text{ см}$$

$$10 \text{ см} + \text{шість} \text{ см} = 16 \text{ см}$$

$$9 \text{ л} - \text{п'ятка} \text{ л} = 4 \text{ л}$$

$$7 \text{ л} + \text{два} \text{ л} = 9 \text{ л}$$

$$8 \text{ кг} + \text{два} \text{ кг} = 10 \text{ кг}$$

$$9 \text{ кг} - \text{п'ятка} \text{ кг} = 4 \text{ кг}$$

5 Доповни рівності.

$$4 \text{ см} + \square \text{ см} = 14 \text{ см}$$

$$14 \text{ см} - \square \text{ см} = 4 \text{ см}$$

$$14 \text{ см} - \square \text{ см} = 10 \text{ см}$$

Використай підказку.

$$6 \text{ см} + \square \text{ см} = 9 \text{ см}$$
$$7 \text{ см} - \square \text{ см} = 5 \text{ см}$$

Які числа можуть бути заштриховані?

$$\text{■} \text{ см} + \text{■} \text{ см} = 10 \text{ см}$$

$$\text{■} \text{ см} + \text{■} \text{ см} = 12 \text{ см}$$

$$\text{■} \text{ см} - \text{■} \text{ см} = 10 \text{ см}$$

Доповни рівності.

$$12 \text{ см} - \square \text{ см} = 2 \text{ см}$$

$$12 \text{ см} - \square \text{ см} = 10 \text{ см}$$

$$5 \text{ см} + \square \text{ см} = 7 \text{ см}$$

- 6 На виставці народних майстрів дідусь придбав три іграшки для своїх онуків. Скільки він заплатив за кожну іграшку?

- 7 Накресли відрізок, довший за 7 см і коротший від 9 см.

- 8 Коли діти вишикувалися в чергу за морозивом, Дмитро стояв п'ятим з кінця черги і третім з її початку. Скільки дітей було в черзі?

Різницеве порівняння чисел

1 Пригадай компоненти рівності на віднімання.

$$\text{зменшуване} \quad \text{від'ємник} \quad \text{різниця}$$

15 - 5 = 10

2 Усно знайди різниці.

Зменшуване	10	10	12	12	11	13	13	15
Від'ємник	6	7	2	10	10	10	3	10
Різниця								

3 Порівняй кількість велосипедів і самокатів. Чого більше? менше?

7

4

$$7 - 4 = 3$$

Для порівняння чисел виконують дію віднімання.
Від більшого числа віднімають менше.
Запис $7 > 4$ читаємо так: **число 7 більше за число 4 на 3**. Запис $4 < 7$ читаємо так: **число 4 менше від числа 7 на 3**

4 Порівняй числа за зразком.

$6 > 4$ на ____	$4 < 6$ на ____	$10 > 3$ на ____	$3 < 10$ на ____
$6 - 4 = 2$	$6 - 4 = 2$	$10 - 3 = \square$	$10 - 3 = \square$

5 Порівняй числа.

$6 > 5$ на ____	$5 < 6$ на ____
$8 > 3$ на ____	$3 < 8$ на ____

Роздивись записи.

$7 > 2$ на ____	$2 < 7$ на ____
$7 - 2 = 5$	$7 - 2 = 5$

Порівняй числа:
9 і 8; 5 і 10.

Порівняй числа.

$9 > 7$ на ____	$7 < 9$ на ____
$5 > 4$ на ____	$4 < 5$ на ____

6 Порівняй задачі та їхнє розв'язання.

1) Першого дня в магазині продали 8 планшетів, другого — 2.
На скільки більше планшетів продали першого дня, ніж другого?

2) Першого дня продали 8 планшетів, другого — на 2 планшети більше. Скільки планшетів продали другого дня?

Чому в розв'язаннях задач різні дії, хоча в обох умовах є слово «більше»?

7 Знайди різниці.

$8 - 7$	$10 - 7$	$6 - 5$	$8 - 5$
$9 - 7$	$9 - 8$	$7 - 5$	$9 - 5$

8 Знайди три числа, які задовольняють умову: кожне наступне число на 1 більше за попереднє, а одне з них дорівнює сумі двох.

Знаходження невідомого зменшуваного

- 1 У кожному виразі вкажи спочатку на зменшуване, потім — на від'ємник. Знайди різницю.

$6 - 3$

$9 - 4$

$7 - 5$

$6 - 4$

$7 - 3$

$8 - 4$

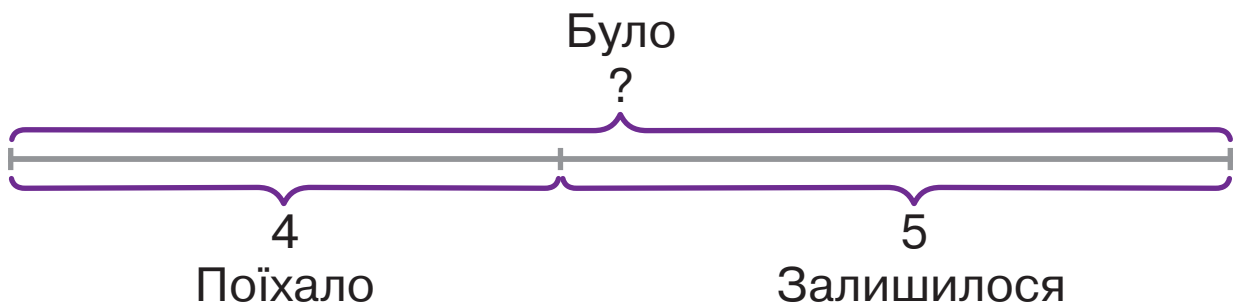
$8 - 5$

$7 - 4$

- 2 Склади задачу за її коротким записом і схемою.

Зменшуване – Від'ємник = Різниця

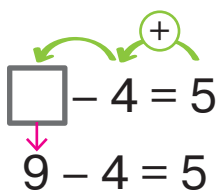
Було ? Поїхало 4 Залишилося 5

Як дізнатися, скільки спочатку було машин? Треба до тих машин, що залишилися, **додати** ті машини, що поїхали.

Зменшуване можна знайти дією додавання

- 3 Знайди невідоме зменшуване за зразком. Запиши складені рівності.

 $\square - 4 = 5$
 $9 - 4 = 5$

$\square - 5 = 2$
 $\square - 4 = 3$

$\square - 2 = 8$
 $\square - 6 = 4$

$\square - 3 = 7$
 $\square - 5 = 3$

4 Знайди невідоме зменшуване. Запиши складені рівності.

$$\square - 2 = 4 \quad \square - 4 = 2$$

$$\square - 3 = 3 \quad \square - 1 = 7$$

Роздивись записи. Запиши складені рівності.

$$\begin{array}{c} \text{+} \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square - 3 = 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \text{+} \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square - 5 = 1 \end{array}$$

$$7 - 3 = 4 \quad 6 - 5 = 1$$

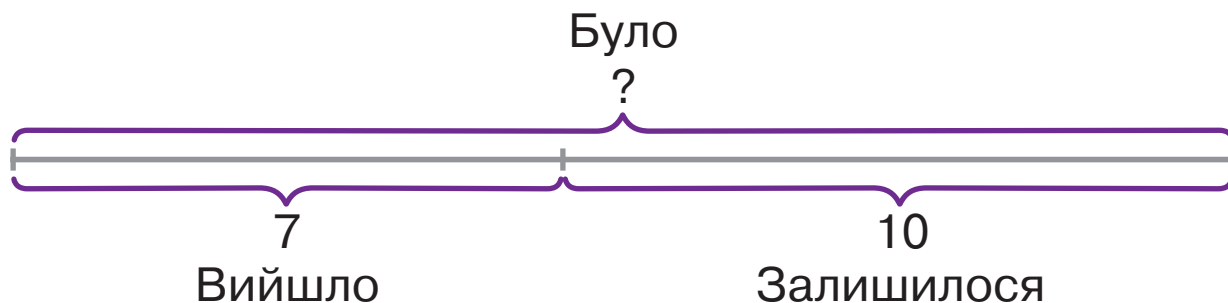
Склади 4 рівності з невідомим зменшуваним. Знайди їх.

Знайди невідомі зменшувані. Запиши складені рівності.

$$\square - 5 = 1 \quad \square - 3 = 6$$

$$\square - 2 = 3 \quad \square - 5 = 4$$

5 Коли з автобуса вийшло 7 пасажирів, у ньому залишилося 10 пасажирів. Скільки пасажирів було в автобусі?

6 Склади задачу за малюнком і розв'яжи її.

Було

?

Витратили

Залишилося

7 За допомогою чотирьох цифр 5 і знаків «+», «-» склади вираз, значення якого дорівнює 10.

Знаходження невідомого від'ємника

1 У кожному виразі назви від'ємник. Знайди різниці.

$10 - 3$

$10 - 6$

$10 - 2$

$10 - 1$

$10 - 7$

$10 - 5$

$10 - 8$

$10 - 9$

2 Склади задачу за коротким записом умови і схемою.

Було

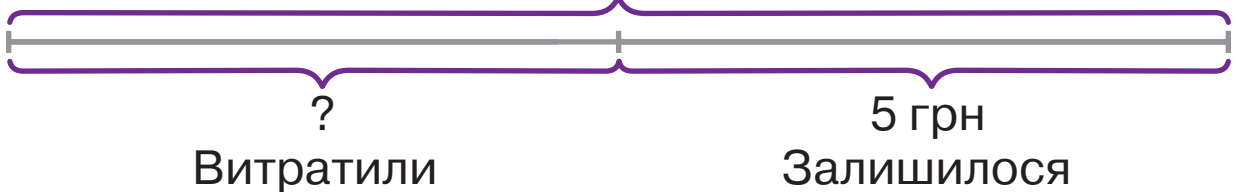
Витратили

?

Залишилося

Було
10 грн

Щоб визначити, скільки грошей витратили, треба від усієї суми 10 грн **відняти** те, що залишилося.

Від'ємник можна знайти дією віднімання: від більшого числа відняти менше

3 Знайди невідомий від'ємник за зразком і запиши складені рівності.

$$10 - \boxed{} = 5$$

$$10 - 5 = 5$$

$$9 - \boxed{} = 4$$

$$9 - \boxed{} = 8$$

$$13 - \boxed{} = 3$$

$$14 - \boxed{} = 4$$

$$16 - \boxed{} = 10$$

$$17 - \boxed{} = 10$$

4

Знайди невідомий від'ємник. Запиши складені рівності.

$$12 - \square = 10 \quad 9 - \square = 8$$

$$18 - \square = 8 \quad 7 - \square = 5$$

Роздивись записи. Запиши складені рівності.

$$6 - \square = 4$$

$$6 - 2 = 4$$

$$7 - \square = 2$$

$$7 - 5 = 2$$

Склади 4 рівності з невідомим від'ємником. Знайди їх.

Знайди невідомий від'ємник. Запиши складені рівності.

$$8 - \square = 3$$

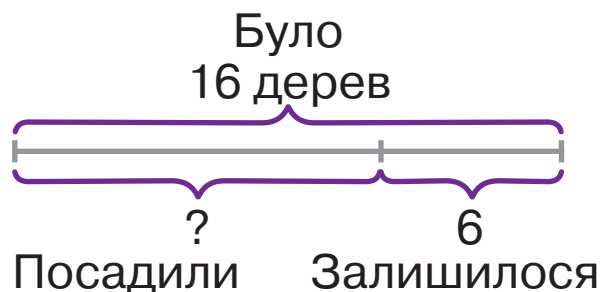
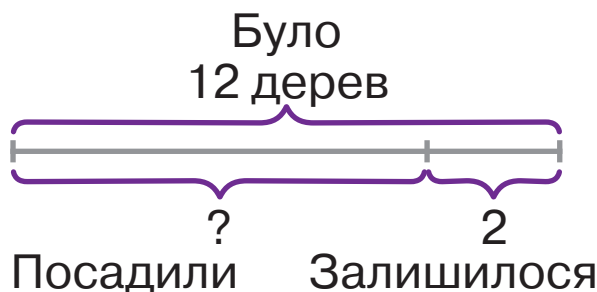
$$6 - \square = 4$$

$$8 - \square = 5$$

$$6 - \square = 5$$

5

Склади задачі за схемами і розв'яжи їх.

6

Перестав одну рисочку так, щоб рівність стала правильною (можливі три варіанти).

$$6 + 4 = 4$$

Складання рівностей

1 Виконай вправу.

Збільш на 3: 7, 4, 5, 6.

Зменш на 3: 9, 10, 7, 6.

2 Запиши складені рівності. Простеж, як змінюється різниця від зміни зменшуваного. Зроби висновок.

Зменшуване	7	6	5	4
Від'ємник	2	2	2	2
Різниця				

Зменшуване	4	5	6	7
Від'ємник	2	2	2	2
Різниця				

3 Запиши складені рівності. Простеж, як змінюється різниця від зміни від'ємника. Зроби висновок.

Зменшуване	9	9	9	9
Від'ємник	2	3	4	5
Різниця				

Зменшуване	9	9	9	9
Від'ємник	5	4	3	2
Різниця				

4 Склади рівності, доповнюючи їх.

Доданок			4	3
Доданок	4	6		
Сума	10	9	10	7

Склади рівності за таблицею.

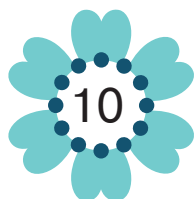
Доданок	4	7	6	4
Доданок	6	3	2	3
Сума	10			

Склади рівності з невідомим від'ємником.

Склади рівності, доповнюючи їх.

Доданок		6		3
Доданок	4		4	
Сума	7	8	10	9

5 Знайди пари квітів і склади рівності за схемою.

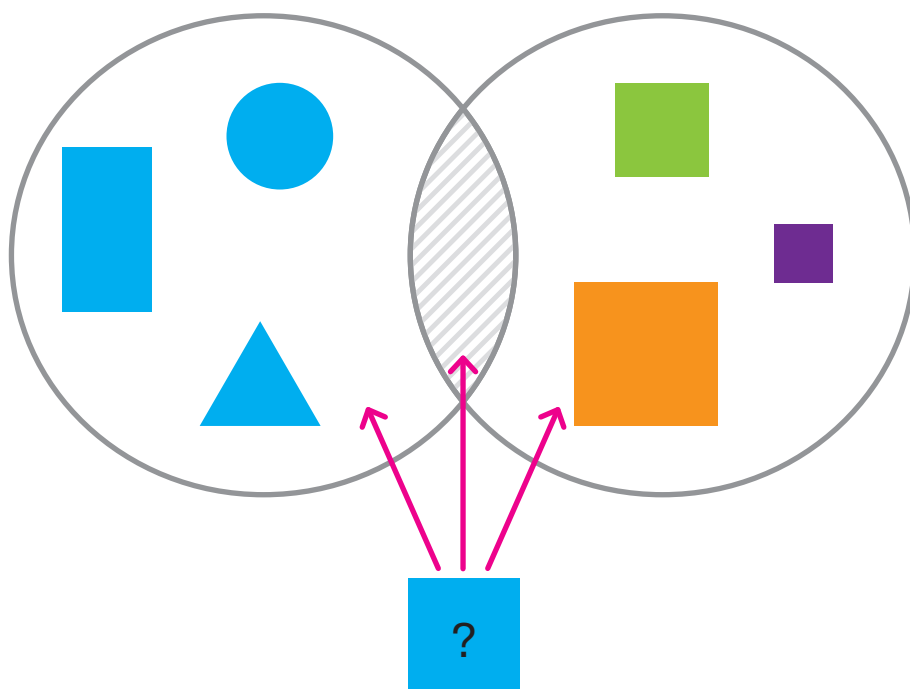

$$\square - \square = \square$$

6 Випиши в зошит цифри, що позначають одиниці.

13, 16, 18, 19, 11, 12, 14.

7 Де ти розмістиш блакитний квадрат? Поясни чому.

Обчислення значень сум і різниць чисел

1 Виконай вправу.

Знайди суму

$$10 + 4$$

$$10 + 6$$

$$10 + 7$$

Знайди різницю

$$14 - 10$$

$$16 - 10$$

$$17 - 10$$

Записи читаємо так: «Сума чисел десять і чотири дорівнює чотирнадцяти», «Різниця чисел чотирнадцять і десять дорівнює чотирьом»

2 Порівняй, не обчислюючи, суми і різниці чисел. Зроби висновок.

$$10 + 4 \bigcirc 10 - 4 \quad 10 + 8 \bigcirc 10 - 8 \quad 10 + 3 \bigcirc 10 - 3$$

$$10 + 6 \bigcirc 10 - 6 \quad 10 + 5 \bigcirc 10 - 5 \quad 10 + 7 \bigcirc 10 - 7$$

3 Порівняй суми і різниці.

$$10 + 6 \bigcirc 16 - 6$$

$$10 + 4 \bigcirc 14 - 4$$

$$15 + 5 \bigcirc 10 + 5$$

Сума (+)

Різниця (-)

$$10 + 2 = 12 \quad 12 - 2 = 10$$

$$10 + 1 = \square \quad 11 - 1 = \square$$

$$10 + 7 = \square \quad 17 - 7 = \square$$

Склади по 2 вирази на знаходження суми і різниці.

Порівняй суми і різниці.

$$10 + 7 \bigcirc 17 - 7$$

$$10 + 8 \bigcirc 18 - 8$$

$$10 + 3 \bigcirc 13 - 3$$

4 Для напування собак у притулку витратили 5 л води, а для котів — на 2 л менше. Скільки літрів води витратили для напування котів? Скільки всього літрів води використали?

5 Виміряй довжини стрічок і дізнайся, на скільки сантиметрів зелена стрічка довша за оранжеву.

6 Обчисли.

$$15 - 5 - 4$$

$$16 - 6 - 3$$

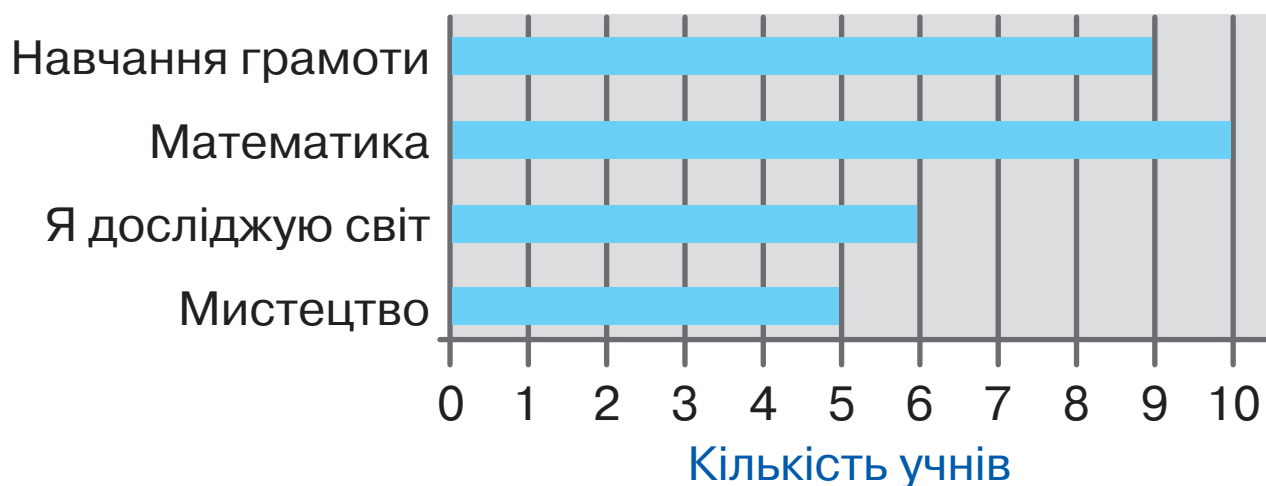
$$18 - 8 - 2$$

$$10 + 2 - 10$$

$$17 - 7 - 5$$

$$14 - 4 - 1$$

7 У 1-А класі провели опитування «Мій улюблений навчальний предмет». Роздивись діаграму результатів опитування.

Який навчальний предмет учні цього класу люблять найбільше? Шестеро з учнів, які обрали математику, дівчатка. Яку частину учнів 1-А, що полюбляють математику, вони становлять — більшу чи меншу?

Вирази на дві дії

1 Назви пропущені числа. Запиши весь ряд чисел.

11 13 15 17 19 20

2 Порівняй числа.

$12 \bigcirc 14$

$16 \bigcirc 17$

$18 \bigcirc 19$

$13 \bigcirc 17$

$15 \bigcirc 13$

$16 \bigcirc 16$

$18 \bigcirc 18$

$20 \bigcirc 10$

3 Обчисли за зразком.

$$\begin{array}{c} 7 \\ \curvearrowright \quad \curvearrowleft \\ 10 - 3 + 2 = 9 \end{array}$$

$10 - 4 + 3$

$7 + 2 - 4$

$5 + 3 - 5$

$2 + 8 - 4$

4 Обчисли.

$5 + 2 + 2$

$9 - 2 - 2$

$1 + 2 + 2$

$5 - 2 + 2$

Прилічуй

по 2

$$\begin{array}{c} 4 \\ \curvearrowright \quad \curvearrowleft \\ 2 + 2 + 2 = 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 5 \\ \curvearrowright \quad \curvearrowleft \\ 3 + 2 + 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 6 \\ \curvearrowright \quad \curvearrowleft \\ 4 + 2 + 2 = \square \end{array}$$

Відлічуй

по 2

$$\begin{array}{c} 4 \\ \curvearrowright \quad \curvearrowleft \\ 6 - 2 - 2 = 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 5 \\ \curvearrowright \quad \curvearrowleft \\ 7 - 2 - 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 6 \\ \curvearrowright \quad \curvearrowleft \\ 8 - 2 - 2 = \square \end{array}$$

Доповни рівності.

$7 - \square - 2 = 2$

$5 + 2 - \square = 4$

 $8 - \square - 2 = 3$

$6 + 2 - \square = 3$

Обчисли.

$3 + 2 - 2$

$3 - 2 - 2$

$6 + 2 - 2$

$8 - 2 + 2$

5 Постав запитання до задачі і розв'яжи її.

У коробці лежало 10 цукерок. З неї взяли 8 цукерок.

6 Знайди значення виразів.

$$2 + 8 - 3$$

$$7 - 2 + 4$$

$$3 + 3 + 3$$

$$7 + 3 - 5$$

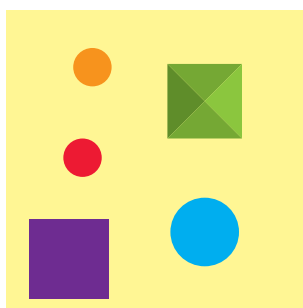
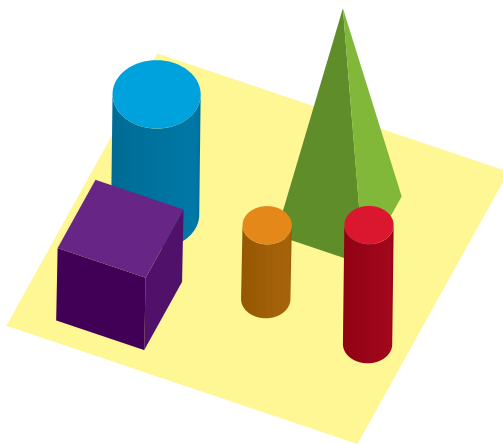
7 Склади вираз на дві дії і розв'яжи задачу.

На гілці сиділо 10 пташок. Спочатку полетіло 3 пташки, а потім іще 2. Скільки птахів залишилося на гілці?

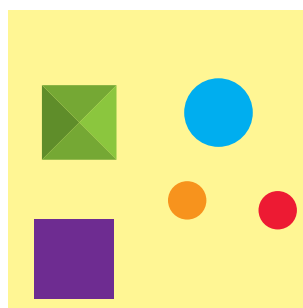
8 Виміряй довжину відрізка. Накресли відрізок на 3 см довший.

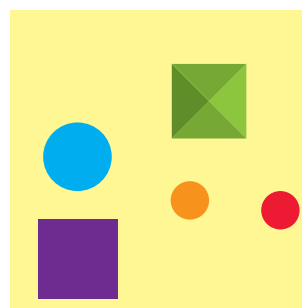
9 Роздивись розміщення об'ємних геометричних фігур. Що ти побачиш, коли подивишся на них згори?

1)

2)

3)

Доповнення рівності

1 Виконай за зразком.

$1 \text{ дес. } 2 \text{ од.} = 12$ $1 \text{ дес. } 5 \text{ од.} = \square$ $1 \text{ дес. } 7 \text{ од.} = \square$
 $1 \text{ дес. } 4 \text{ од.} = \square$ $1 \text{ дес. } 6 \text{ од.} = \square$ $1 \text{ дес. } 8 \text{ од.} = \square$

2 Назви числа в порядку їх зростання.

12, 16, 13, 17, 15, 11, 18, 20, 14, 19.

3 Порівняй числа.

$16 \bigcirc 6$ $18 \bigcirc 8$ $15 \bigcirc 5$ $13 \bigcirc 10$
 $17 \bigcirc 10$ $11 \bigcirc 10$ $16 \bigcirc 16$ $20 \bigcirc 10$

4 З рівності на додавання склади рівності на віднімання за зразком.

$7 + 3 = 10$ $5 + 4 = 9$ $4 + 6 = 10$
 $10 - 7 = 3$ $9 - \square = 5$ $10 - \square = 6$
 $10 - 3 = 7$ $9 - \square = 4$ $10 - \square = 4$

5 Доповни рівності.

$7 + 2 = 9$ $8 + 2 = 10$
 $9 - \square = 7$ $10 - \square = 2$
 $9 - \square = 2$ $10 - \square = 8$

Доповни рівності.

$2 + 6 = 8$ $4 + 3 = 7$
 $8 - 2 = 6$ $7 - 3 = \square$
 $8 - 6 = 2$ $7 - 4 = \square$

Склади всі можливі
рівності за виразом:
 $8 + 1$.

Доповни рівності.

$5 + 4 = 9$

$2 + 7 = 9$

$9 - \square = 4$

$9 - \square = 7$

$9 - \square = 5$

$9 - \square = 2$

6 Учні четвертого класу виготовили 8

, а п'ятого — на

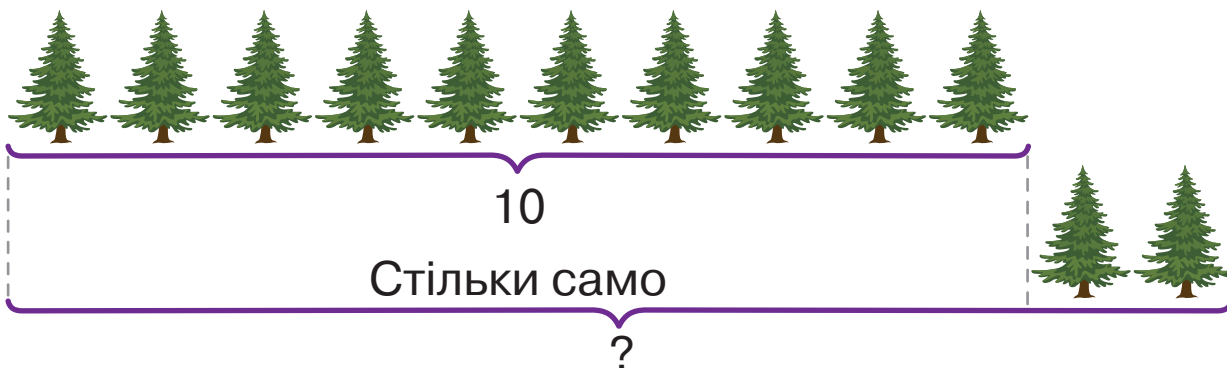

більше. Скільки всього

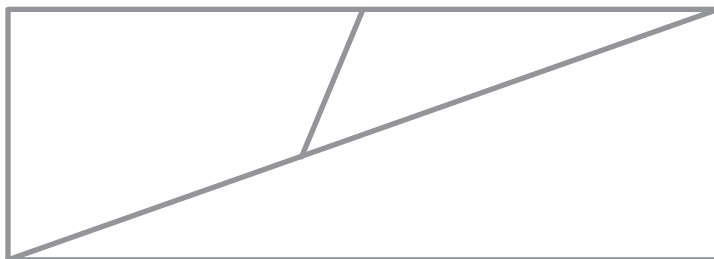

виготовили учні п'ятого класу?

7 Працівники парку в одному ряду висадили 10 ялинок, а в другому —
стільки само та ще дві. Скільки ялинок висадили в другому ряду?

8 Скільки трикутників і прямокутників на малюнку?

Повторення: вирази і рівності

1 Назви пропущені числа.

11, ... , ... , 14, ... , 16, ... , 18, ... , 20.

2 Спочатку випиши й обчисли суми, потім — різниці чисел.

$10 + 2$	$8 + 2$	$13 - 3$	$9 + 1$
$9 - 7$	$7 - 4$	$10 + 4$	$9 - 1$

3 Запиши у зошит числа. Підкресли однією лінією цифри, що позначають одиниці. Двома лініями — десятки.

17, 18, 19, 20, 14, 13, 12, 11.

4 Виконай вправу.

Збільш на 5 числа: 3, 2, 1, 4, 5.

Зменш на 3 числа: 8, 6, 7, 5, 10.

5

Збільш на 4 числа: 6, 5, 4.

Зменш на 4 числа: 7, 8, 9.

Запиши рівності.

Збільш на 2 (+):

4, 6, 2.

Зменш на 2 (-):

4, 5, 7.

Запиши рівності.

($4 + 2 = 6$ $4 - 2 = 2$)

Збільш на 1 числа:
12, 13, 15.

Зменш на 1 числа:
16, 12, 19.

Збільш на 3 числа: 4, 7, 5.

Зменш на 3 числа: 5, 6, 7.

Запиши рівності.

6 Обчисли.

$10 + 7$

$10 + 6$

$10 + 5$

$10 + 8$

$17 - 10$

$16 - 10$

$15 - 5$

$18 - 10$

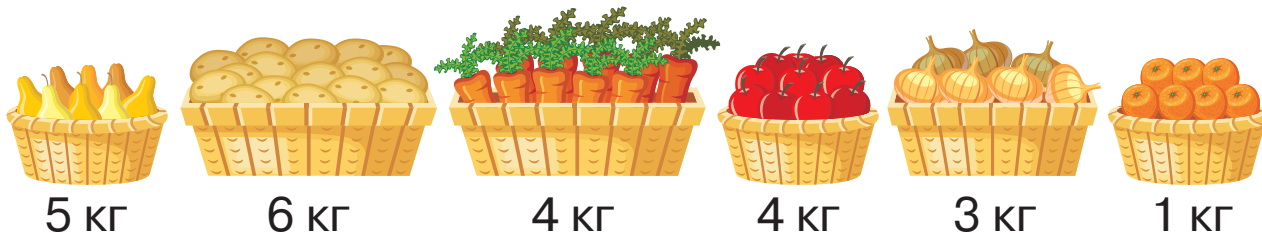
$17 - 7$

$16 - 6$

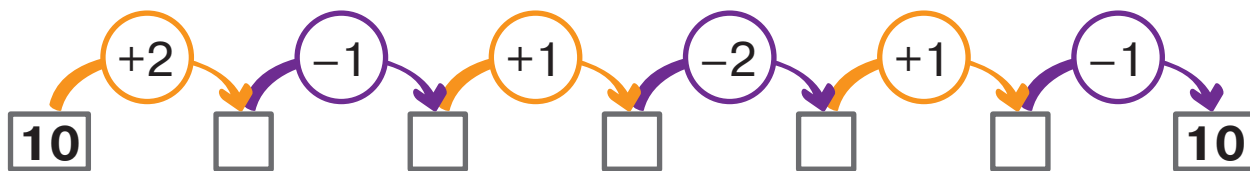
$15 - 10$

$18 - 8$

7 Скільки купили кілограмів овочів і фруктів окремо? Склади рівності.

8 Склади рівності за схемами.

9 В українській мові ... голосних звуків, а букв, які позначають голосні звуки, на 4 більше. Скільки в українській мові букв, що позначають голосні звуки?

10 Прочитай вірш-задачу і дай відповідь на запитання.

Маринка з дуба груші рвала,
У кошичок складала,
Дві татові і дві мамусі,
Три братику і три Марусі.

Скільки всього було груш?

Перевір себе

1 Запиши числа цифрами:

двадцять, чотирнадцять, одинадцять, тринадцять, сімнадцять, п'ятнадцять.

2 Запиши числа, які складаються з:

1 дес. 2 од.

1 дес. 4 од.

1 дес. 6 од.

1 дес. 8 од.

1 дес. 5 од.

1 дес. 3 од.

3 Випиши числа від більшого до меншого.

3, 10, 5, 12, 7, 13, 4, 15, 16, 1, 20, 18, 9, 11.

4 Усно доповни таблицю.

Зменшуване	10	10	10	10	10	10
Від'ємник	4	3	7	8	2	5
Різниця						

5 Відшукай «зайве» число в кожному ряду.

1, 8, 9, 4, 3, 17, 1, 5, 6;

13, 15, 16, 7, 12, 18, 19, 11.

6 Виконай за зразком.

$$12 = 1 \text{ дес. } 2 \text{ од.}$$

$$13 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$16 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$19 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$14 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$15 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

7 Які знаки порівняння треба поставити?

$$40 + 20 \bigcirc 50$$

$$60 - 50 \bigcirc 60$$

$$40 - 20 \bigcirc 50$$

$$30 + 30 \bigcirc 60$$

8 Виконай вправу.

Зменш на 10 числа:
13, 14, 15, 16, 17.

Збільш на 10 числа:
1, 4, 5, 7, 8, 9.

9 Склади і розв'яжи задачі за малюнками.

20 грн

на 30 грн
дорожчі

15 грн

на 5 грн
дешевші

10 Запиши в дециметрах. Пригадай: 10 см = 1 дм.

$$20 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$10 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$60 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$40 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$50 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$80 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

11 Накресли в зошиті відрізок CD на 3 см коротший від відрізка AB .

A _____ B

12 В Олесі 10 грн. Чи вистачить їй грошей, щоб купити три зошити вартістю 5 грн кожний?

Утворення і читання чисел від 20 до 50

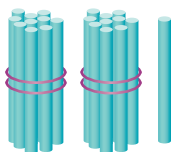
1 Назви число, в якому:

1 дес. 5 од.

1 дес. 8 од.

2 дес.

2 Утвори числа наступних десятків — від 20 до 50.

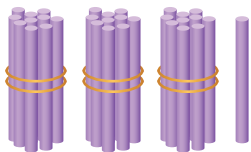

2 дес. 1 од. = 21

Лічимо далі: 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28.

(+1 од.)

29 — це 2 дес. 9 од.; **2 дес. і ще 1 дес. = 3 дес. = 30**

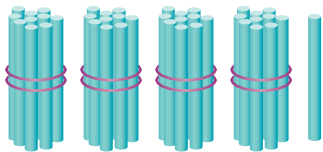

3 дес. 1 од. = 31

Лічимо далі: 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38.

(+1 од.)

39 — це 3 дес. 9 од.; **3 дес. і ще 1 дес. = 4 дес. = 40**

4 дес. 1 од. = 41

Лічимо далі: 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48.

(+1 од.)

49 — це 4 дес. 9 од.; **4 дес. і ще 1 дес. = 5 дес. = 50**

3 Полічи від 50 до 40; від 30 до 20.

4 Запиши числа від 40 до 50. Підкресли цифри, що позначають число десятків.

Запиши числа від 20 до 30.

20, 2□, 2□, 2□, 24,
2□, 2□, 27, 2□, 29,
□.

Запиши числа, більші за 32, але менші від 48.

Запиши числа від 30 до 40.
Підкресли цифри, що позначають число десятків.

5 Запиши число копійок.

6 Запиши величини в сантиметрах за зразком.

$$1 \text{ дм } 5 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \text{ см} + 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 8 \text{ см} = \square \text{ см}$$

7 Добери число, щоб нерівності були правильними.

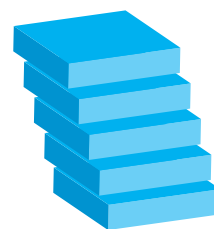
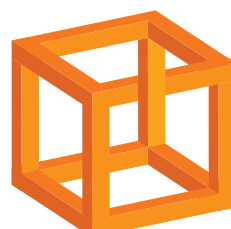
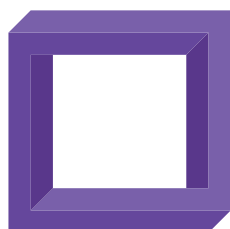
$$42 > \square$$

$$37 > \square$$

$$46 < \square$$

8 У парку росло 20 кленів. Посадили ще 4. Скільки кленів стало у парку?

9 Знайди дві неможливі фігури.

Утворення і читання чисел від 50 до 70

1 Скільки десятків і одиниць у поданих числах?

$$(23 = 2 \text{ дес. } 3 \text{ од.})$$

$$46 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$27 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$34 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

$$37 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$$

2 Утвори числа від 50 до 70.

$50 + 1 = 51$; прилічуємо по 1: 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58.

59 — це 5 дес. ^(+1 од.) 9 од.; **5 дес. + 1 дес. = 6 дес. = 60**

$60 + 1 = 61$; лічимо далі: 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68.

69 — це 6 дес. ^(+1 од.) 9 од.; **6 дес. + 1 дес. = 7 дес. = 70**

3 Полічи від 70 до 60; від 60 до 50.

4 Запиши «сусідів» чисел.

$\square$, 50, $\square$;

$\square$, 60, $\square$;

$\square$, 70, $\square$.

5

Запиши числа
від 70 до 60.

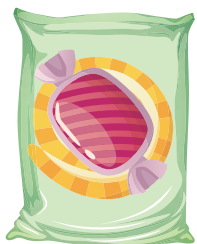
Запиши числа
від 56 до 66.

56, 5 $\square$, 5 $\square$, 59, 6 $\square$,
6 $\square$, 62, 6 $\square$, 64, 6 $\square$,
66.

Запиши числа більші
за 50, але менші
від 70.

Запиши числа
від 66 до 56.

6 Запиши числом вартість кожної покупки.

7 Порівняй числа. Чим вони різняться?

56 ○ 65

64 ○ 46

54 ○ 45

47 ○ 74

67 ○ 76

27 ○ 72

8 Скільки монет різної вартості можуть скласти сто копійок?

Утворення і читання чисел від 70 до 100

1 Знайди «зайве» число в кожному ряду.

31, 32, 36, 39, 38, 34, 41, 33;
41, 42, 43, 54, 45, 46, 47, 48.

2 Утвори числа від 70 до 100.

$70 + 1 = 71$; прилічуємо по 1: 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78.

79 — це 7 дес. ^(+1 од.) 9 од.; **7 дес. + 1 дес. = 8 дес. = 80**

$80 + 1 = 81$; лічимо далі: 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88.

89 — це 8 дес. ^(+1 од.) 9 од.; **8 дес. + 1 дес. = 9 дес. = 90**

$90 + 1 = 91$; лічимо далі: 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98.

99 — це 9 дес. ^(+1 од.) 9 од.; **9 дес. + 1 дес. = 10 дес. = 100**

3 Полічи від 100 до 90.

4 Запиши числа
від 90 до 80.
Підкресли в них
одиниці.

Запиши числа
від 70 до 80.

71, 7□, 7□, 74, 7□,
76, 77, 7□, 79, 80.

Запиши числа більші
за 75, але менші
від 85.

Запиши числа
від 80 до 70.
Підкресли в них
одиниці.

5 Порівняй числа.

$72 \bigcirc 76$

$80 \bigcirc 90$

$75 \bigcirc 95$

$83 \bigcirc 80$

$93 \bigcirc 83$

$70 \bigcirc 100$

6 Запиши наступні числа.

29, ;

39, ;

49, ;

59, ;

69, .

7 Прочитай числа.

19	28	37	46	55	64	73	82	...

81	72	63	54	45	36	27	...

Як склали кожний ряд? Як змінюються одиниці і десятки?
Доповни ряди ще одним числом.

8 У ботанічному саду 20 сортів червоних троянд, а жовтих — 10.
Добери запитання до задачі за схемами.

$\square + \square, \square - \square.$

9 У будинку 100 квартир. Скільки в будинку квартир, номери яких
мають у своєму записі цифру 2?

Таблиця чисел першої сотні

- 1 Роздивись таблицю чисел першої сотні. Що повторюється в кожному ряду?

1	11	21	31	41	51	61	71	81	91
2	12	22	32	42	52	62	72	82	92
3	13	23	33	43	53	63	73	83	93
4	14	24	34	44	54	64	74	84	94
5	15	25	35	45	55	65	75	85	95
6	16	26	36	46	56	66	76	86	96
7	17	27	37	47	57	67	77	87	97
8	18	28	38	48	58	68	78	88	98
9	19	29	39	49	59	69	79	89	99
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

У таблиці 10 стовпчиків. Це числа десяти десятків.
Кожен стовпчик закінчується круглими десятками

- 2 Прочитай і випиши з таблиці числа, у яких число одиниць — 0.

- 3 За таблицею запиши попередні і наступні числа до поданих.

, 20, .

, 30, .

, 40, .

, 50, .

, 60, .

, 70, .

, 80, .

, 90, .

, 100.

4

Випиши всі числа
сьомого і восьмого
стовпчиків.

Випиши всі числа
четвертого і п'ятого
стовпчиків:

41, , , , , ,
, , , 50;
 51, , , , , ,
, , , 60.

Випиши числа десято-
го і дев'ятого стовпчи-
ків, починаючи з круг-
лих десятків.

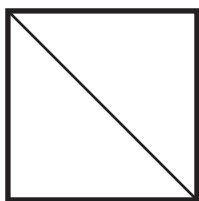
Випиши всі числа
п'ятого і шостого
стовпчиків.

- 5 Добери числа, щоб нерівності були правильними. Скористайся
таблицею чисел першої сотні.

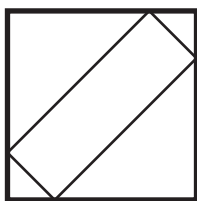
$67 > \square$; $84 < \square$; $58 < \square$; $96 > \square$; $73 < \square$.

- 6 У лійці було 12 л води. Для поливу кактусів витратили 2 л води.
Скільки літрів води залишилося в лійці?

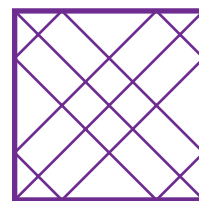
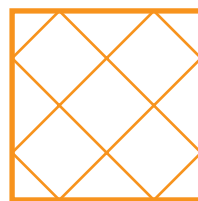
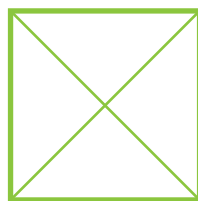
- 7 Який штамп використали, щоб отримати зелений відбиток? оран-
жевий? фіолетовий? Штамп можна повертати та використовувати
кілька разів.

1

2

Запис чисел в нумераційну таблицю

1 Прочитай таблицю розрядів. Назви числа.

Десятки	Одиниці
Розряд десятків	Розряд одиниць
3	4
6	1
7	2

3 дес. 4 од. = 34

6 дес. 1 од. = 61

7 дес. 2 од. = 72

2 Чи правильно підкреслено розряд одиниць у числах?

72, 64, 81, 36, 57, 84, 95, 97.

3 Чи правильно підкреслено розряд десятків у числах?

28, 36, 39, 49, 50, 69, 70, 89, 90.

4 Накресли в зошиті таблицю розрядів.

Дес.	Од.

Запиши до неї числа:
57, 28, 43, 95.

Накресли таблицю розрядів. Запиши до неї числа: 72, 64, 58, 23.

Дес.	Од.
7	2
6	4
5	8
2	3

Добери і запиши
в таблицю розрядів
чотири числа, в яких
число десятків більше,
ніж число одиниць.

Накресли таблицю
розрядів.

Дес.	Од.

Запиши до неї числа:
38, 61, 72, 91.

5 Запиши в ряд такі числа:

6 десятків і 5 одиниць

3 десятки і 2 одиниці

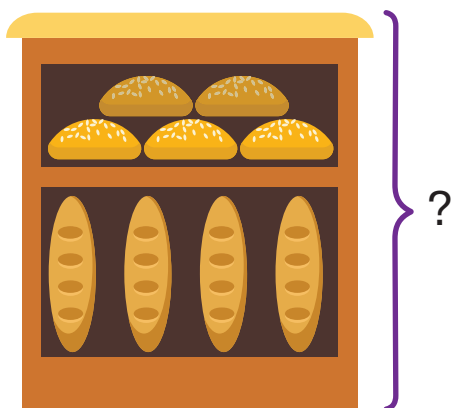
Прочитай записані числа.

7 десятків і 4 одиниці

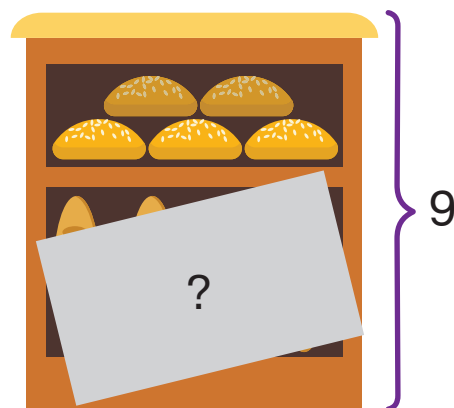
9 десятків і 3 одиниці

6 Працівники офісу протягом дня випили 10 л кави, а чаю — на 4 л менше. Скільки літрів чаю випили працівники офісу?

7 Склади задачі за малюнками і схемами.

$$\square + \square$$

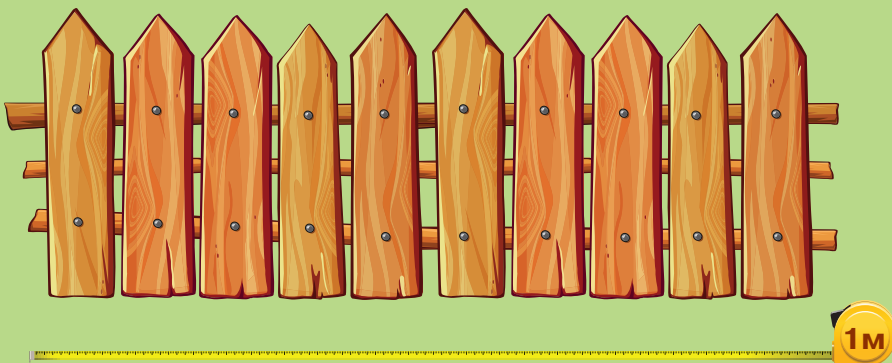
$$\square - \square$$

8 У двох дівчаток було 7 яблук. Чи могло бути в однієї з дівчаток на 6 яблук більше, ніж у другої?

Метр — одиниця вимірювання довжини

1 м

один
метр

1 Заміни дециметри сантиметрами.

$1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$

$4 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$7 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$2 \text{ дм} = 20 \text{ см}$

$5 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$8 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$3 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$6 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$9 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$10 \text{ дм} = 100 \text{ см} = 1 \text{ м}$

2 Доповни рівності.

$1 \text{ м} = 40 \text{ см} + \square \text{ см}$

$1 \text{ м} = 10 \text{ см} + \square \text{ см}$

$1 \text{ м} = 50 \text{ см} + \square \text{ см}$

$1 \text{ м} = 30 \text{ см} + \square \text{ см}$

$1 \text{ м} = 20 \text{ см} + \square \text{ см}$

$1 \text{ м} = 90 \text{ см} + \square \text{ см}$

3 Порівняй іменовані числа.

$1 \text{ м} \bigcirc 40 \text{ см}$

$20 \text{ см} \bigcirc 2 \text{ дм}$

$60 \text{ см} \bigcirc 6 \text{ см}$

$50 \text{ см} \bigcirc 1 \text{ м}$

$40 \text{ см} \bigcirc 1 \text{ м}$

$5 \text{ дм} \bigcirc 5 \text{ см}$

$20 \text{ см} \bigcirc 1 \text{ м}$

$7 \text{ дм} \bigcirc 70 \text{ см}$

$1 \text{ м} \bigcirc 1 \text{ см}$

4 Порівняй іменовані числа.

$$1 \text{ м} \bigcirc 100 \text{ см}$$

$$4 \text{ дм} \bigcirc 4 \text{ см}$$

$$10 \text{ см} \bigcirc 10 \text{ дм}$$

$$3 \text{ дм} \bigcirc 3 \text{ см}$$

Порівняй іменовані числа.
Скористайся підказкою.

$$\begin{array}{ll} 1 \text{ м} > 10 \text{ см} & 1 \text{ м} \bigcirc 20 \text{ см} \\ 100 \text{ см} > 10 \text{ см} & 1 \text{ м} \bigcirc 40 \text{ см} \\ 2 \text{ дм} \bigcirc 2 \text{ см} & 5 \text{ дм} \bigcirc 5 \text{ см} \\ 20 \text{ см} > 2 \text{ см} & 4 \text{ дм} \bigcirc 4 \text{ см} \end{array}$$

Випиши іменовані числа від найменшого до найбільшого: 4 дм, 64 см, 1 м, 4 см, 55 см, 20 см.

Порівняй іменовані числа.

$$1 \text{ м} \bigcirc 60 \text{ см}$$

$$10 \text{ см} \bigcirc 10 \text{ м}$$

$$1 \text{ м} \bigcirc 1 \text{ см}$$

$$9 \text{ дм} \bigcirc 9 \text{ см}$$

5 Від дошки завдовжки 10 м відпиляли 3 м. На скільки метрів коротшою стала дошка?

6 Які одиниці вимірювання довжини ти обереш — см, дм чи м?

7 Висота будинку 12 м, а тополі — 10 м. На скільки метрів треба вирости тополі, щоб вона була вищою за будинок?

Додавання і віднімання круглих десятків

1 Роздивись пари чисел.

1 дес.
10

2 дес.
20

3 дес.
30

4 дес.
40

5 дес.
50

6 дес.
60

7 дес.
70

8 дес.
80

9 дес.
90

10 дес.
100

Числа, які закінчуються нулем, називають **круглими числами**

2 Випиши круглі числа.

23, 40, 67, 80, 13, 30, 27, 93, 50, 60, 2, 70.

3 Скільки десятків у кожній групі купюр? Запиши ці числа.

4 1 дес. = 10   4 дес. =   8 дес. =   7 дес. =
3 дес. =   6 дес. =   9 дес. =   5 дес. =

5 Обчисли за зразком.

3 дес. + 1 дес. = 4 дес.
30 + 10 = 40

7 дес. – 5 дес. = дес.
70 – 50 =

6

Обчисли.

$70 + 20$

$50 + 30$

$60 - 40$

$80 - 50$

$80 - 40$

$50 + 10$

Обчисли вирази:

$2 \text{ дес.} + 6 \text{ дес.} = 8 \text{ дес.}$

$20 + 60 = \square$

$30 + 40$

$6 \text{ дес.} - 2 \text{ дес.} = 4 \text{ дес.}$

$60 - 20 = \square$

$70 - 30$

Доповни рівності.

$70 + \square = 90$

$40 + \square = 60$

$60 - \square = 30$

$90 - \square = 70$

Обчисли.

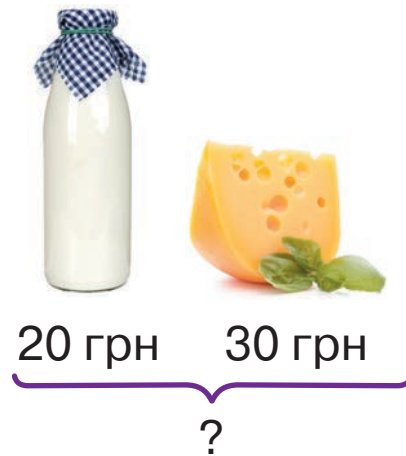
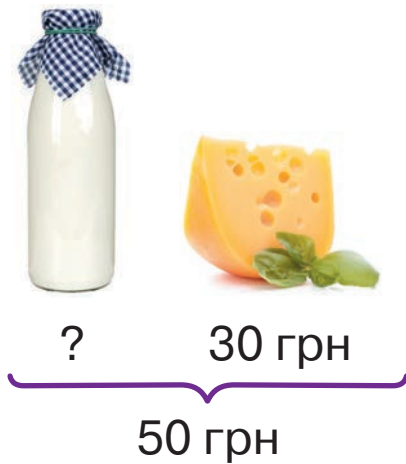
$30 + 20$

$90 - 50$

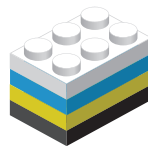
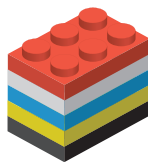
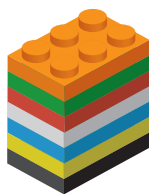
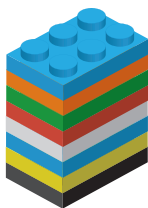
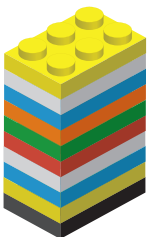
$60 + 10$

$70 - 10$

7 Склади задачі за малюнками.

8 Віка склала башти з блоків конструктора. Визнач послідовність і скажи, зі скількох блоків складатимуться наступні башти.

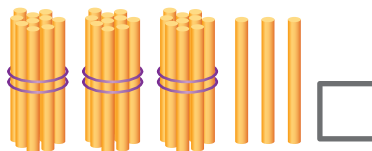
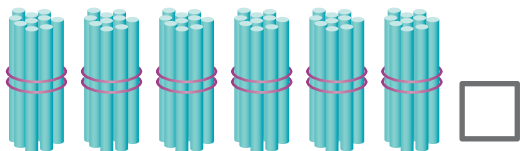
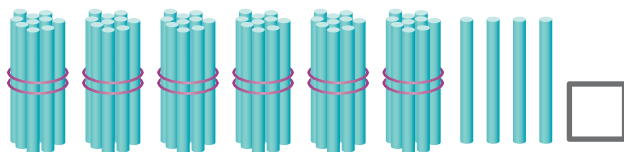
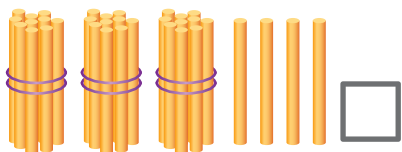
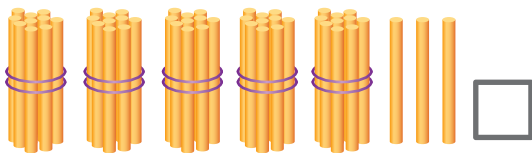
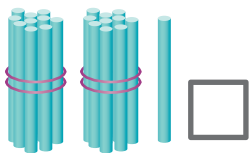
?

?

Перевір себе

1 Запиши скільки всього паличок.

2 Поясни утворення круглих десятків за зразком.

$$\begin{array}{r} 29 \\ 20 \end{array} + 1 = 20 + 10 = 30$$

$$\begin{array}{r} 49 \\ 79 \end{array} + 1$$

$$\begin{array}{r} 69 \\ 89 \end{array} + 1$$

3 Запиши «сусідів» чисел:

20 ; 40 ; 60 ; 70 ; 80 .

4 Обчисли вирази.

$$4 \text{ дес.} + 3 \text{ дес.} = \boxed{} \text{ дес.}$$

$$50 \text{ дес.} + 2 \text{ дес.} = \boxed{} \text{ дес.}$$

$$40 + 30 = \boxed{}$$

$$50 + 20 = \boxed{}$$

$$4 \text{ дес.} - 3 \text{ дес.} = \boxed{} \text{ дес.}$$

$$50 \text{ дес.} - 2 \text{ дес.} = \boxed{} \text{ дес.}$$

$$40 - 30 = \boxed{}$$

$$50 - 20 = \boxed{}$$

5 Назви числа, більші за 45, але менші від 59.

6 Запиши цифрами числа: сорок, п'ятдесят, шістдесят, тридцять, сімдесят, дев'яносто, сто, вісімдесят.

7 Назви числа, у яких

4 дес. 5 од.; 5 дес. 7 од.; 6 дес. 2 од.; 8 дес. 5 од.;
7 дес. 4 од.; 8 дес. 9 од.

8 Доповни монетами по 10 к. до 60 к.

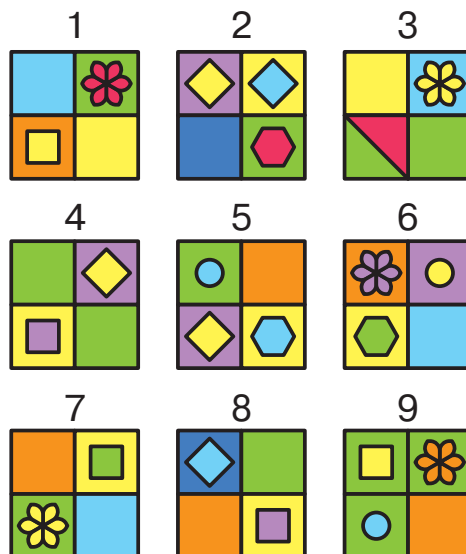
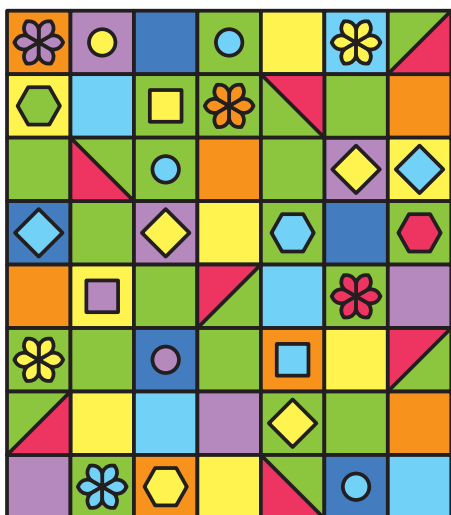
9 Склади вираз до задачі. Обчисли його.

Заєць за три стрибки подолав відстань 10 м. Перший стрибок був довжиною 2 м, другий — 4 м. Якої довжини був третій стрибок?

10 Склади вираз до задачі. Обчисли його.

У хокейній команді 6 гравців. З них один воротар, нападників — три, а решта — захисники. Скільки захисників у команді?

11 Які з малюнків 1–9 не є фрагментами великого малюнка?

Задачі на знаходження вартості покупки

1 Роздивись монети і купюри. Назви їхній номінал.

2 Скільки грошей на кожному малюнку?

3 Які можна взяти купюри, щоб заплатити за кожний товар в зоомагазині?

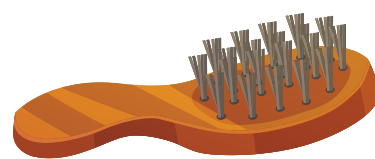
80 грн

70 грн

30 грн

40 грн

4

Полічи гроші.

Полічи гроші.

Добери по-різному купюри до 100 грн.

Полічи гроші

5

У гаманці мамі було 90 грн. Коли вона заплатила за шматок сиру, то в гаманці залишилося 60 грн. Скільки коштує шматок сиру?

6

Максим заплатив за футбольний м'яч 80 грн, а Олег — на 10 грн менше. Скільки гривень заплатив за м'яч Олег?

7

Чия покупка дорожча?

Юля заплатила:

Оля заплатила:

8

У Дмитра з Андрієм було 15 грн на двох. Коли Дмитро купив зошит за 3 грн, то в нього залишилося 7 грн. Скільки гривень було в Андрія?

Додавання і віднімання числа 1 в межах 100

1 Спиши, вставляючи пропущені числа.

39, , 41, 42, , , 45, , 47, , 49, , 51.

2 До кожного числа запиши наступне число.

39, ; 49, ; 59, ; 69, ; 79, ; 89, ; 99, .

3 До кожного числа запиши попереднє число.

, 40; , 50; , 60; , 70; , 80; , 90.

4 Знайди значення виразів прилічуванням і відлічуванням одиниці.

$36 + 1$

$37 - 1$

$72 + 1$

$73 - 1$

$94 + 1$

$95 - 1$

$83 + 1$

$84 - 1$

5 Обчисли.

$96 + 1$

$97 - 1$

$85 + 1$

$86 - 1$

$29 + 1$

$30 - 1$

Прилічуй
по 1

$64 + 1 = 65$

$75 + 1 = \square$

$84 + 1 = \square$

$35 + 1 = \square$

Відлічуй
по 1

$65 - 1 = 64$

$76 - 1 = \square$

$85 - 1 = \square$

$36 - 1 = \square$

Добери по 4 вирази
на додавання і відні-
мання числа 1.

Обчисли.

$39 + 1$

$40 - 1$

$67 + 1$

$68 - 1$

$45 + 1$

$46 - 1$

6 Обчисли.

$29 + 1$

$69 + 1$

$79 + 1$

$50 - 1$

$30 - 1$

$70 - 1$

$80 - 1$

$40 - 1$

$49 + 1$

$39 + 1$

$99 + 1$

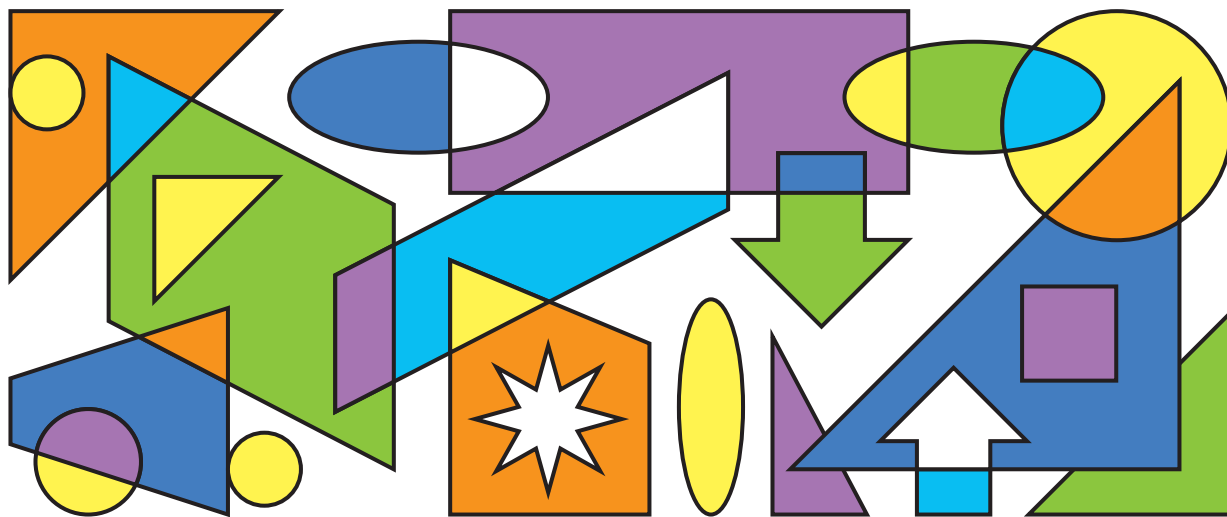
$100 - 1$

7 Постав різні запитання до умови задачі.

У книжці 32 сторінки. Мама прочитала Оксанці 20 сторінок. Потім дівчинка самотійно читала щодня по 1 сторінці. Зараз вона читає на 29 сторінці.

8 Скільки трикутників на малюнку? Лічи тільки ті трикутники, контур яких видно повністю.

Многокутники

1 Назви відомі тобі фігури.

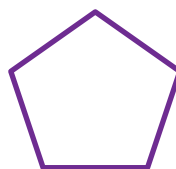
1

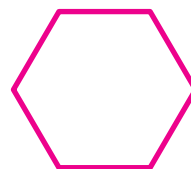
2

3

4

5

2 Закінчи речення.

Многокутник, у якого **три** сторони, називають ...

Многокутник, у якого **п'ять** сторін, називають ...

Многокутник, у якого **чотири** сторони, називають ...

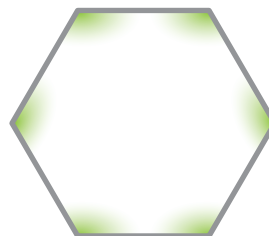
Многокутник, у якого **шість** сторін, називають ...

3 Зверни увагу! У кожного многокутника є:

сторона

кут

вершина

4 Доберемо числа разом.

— кути, вершини, сторони.

— кути, вершини, сторони.

— кутів, вершин, сторін.

— кутів, вершин, сторін.

5

Накресли багатокутник, у якого 5 кутів, 5 вершин і 5 сторін.

Роздивись записи:

— 3 кути, 3 вершини, 3 сторони.

— 4 кути, 4 вершини, 4 сторони

Накресли шестикутник.

Накресли багатокутник, у якого 3 кути, 3 вершини і 3 сторони.

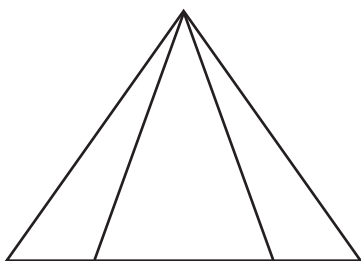
6

Знайди на малюнку різні геометричні фігури. Назви їх.

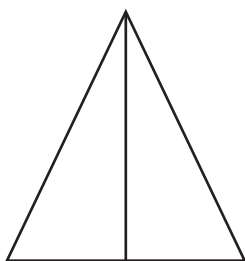

7

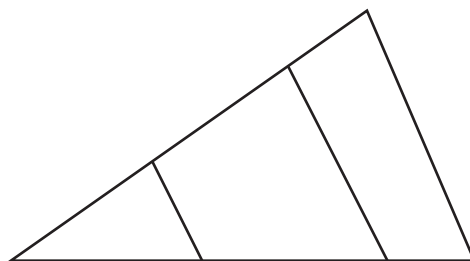
Полічи, скільки на кожному малюнку трикутників.

1)

2)

3)

Додавання і віднімання чисел на основі розрядних доданків у межах 100

1 Заміни число сумою розрядних доданків.

$$42 = 40 + 2$$

$$37 = 30 + \square$$

$$86 = 80 + \square$$

$$36 = 30 + \square$$

$$63 = 60 + \square$$

$$95 = 90 + \square$$

2 Роздивись, як добирали купюри до заданої суми.

25 грн =

52 грн =

55 грн =

3 Пригадай, як записують розрядні доданки.

$$26 = 2 \text{ дес. } 6 \text{ од.}$$

$$84 = 8 \text{ дес. } 4 \text{ од.}$$

$$73 = 7 \text{ дес. } 3 \text{ од.}$$

$$95 = 9 \text{ дес. } 5 \text{ од.}$$

4 Поясни обчислення виразів.

$$56 - 6 = 50$$

$$56 - 50 = 6$$

$$\begin{array}{r|l} 50 & 6 \\ \hline 56 & - 6 = 50 \end{array}$$

Відняли одиниці —
залишилися десятки.

$$\begin{array}{r|l} 50 & 6 \\ \hline 56 & - 50 = 6 \end{array}$$

Відняли десятки —
залишилися одиниці.

5 Обчисли значення виразів за зразком.

$$\begin{aligned} 40 + 5 &= 45 \\ 45 - 5 &= 40 \\ 45 - 40 &= 5 \end{aligned}$$

$$60 + 3 = \square$$

$$63 - \square = 3$$

$$63 - \square = 60$$

$$70 + 6 = \square$$

$$76 - \square = 6$$

$$76 - \square = 70$$

6 Доповни рівності.

$$74 - \square = 70$$

$$74 - \square = 4$$

$$82 - \square = 80$$

$$80 + 3 = \square$$

Доповни рівності за підказкою.

$$93 - 3 = \square$$

$$93 - 90 = \square$$

З кожної рівності на додавання склади дві рівності на віднімання.

$$20 + 4$$

$$30 + 9$$

Доповни рівності.

$$20 + \square = 27$$

$$27 - \square = 7$$

$$27 - \square = 20$$

$$40 + 5 = \square$$

7 День народження Микити 26 травня. Сьогодні 6 травня.
Скільки днів залишилося до дня народження Микити?

8 Яка з фігур не має ознак, спільних для всіх інших фігур?
Назви ці ознаки.

1

2

3

4

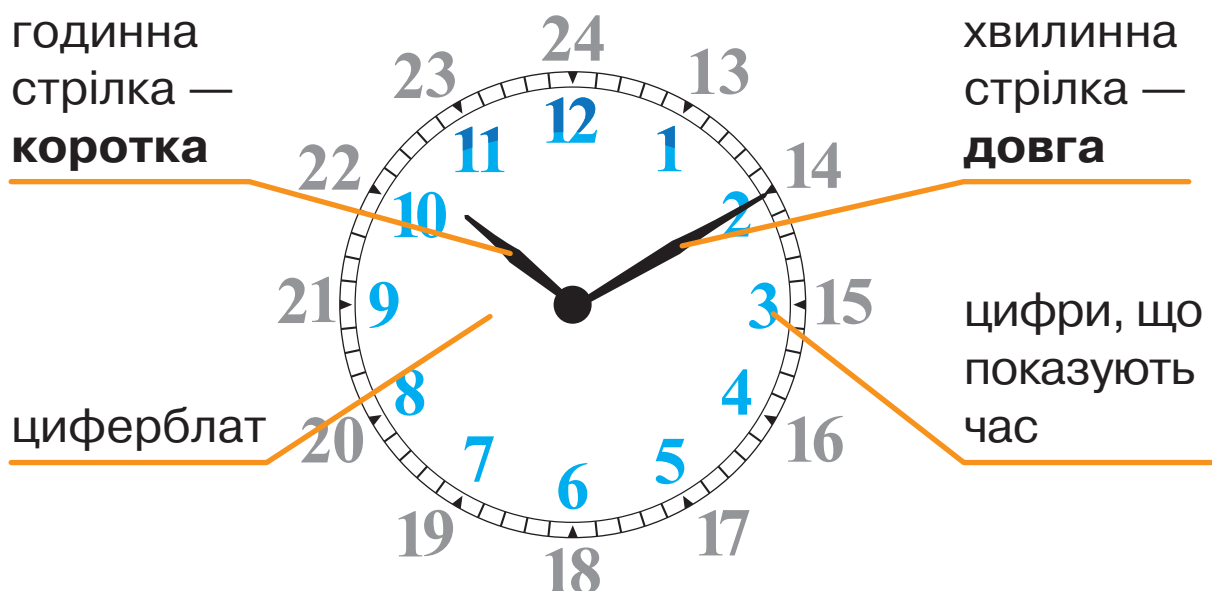
5

6

Година. Доба

- 1 Роздивись годинник, за допомогою якого вимірюють час.

- 2 Роздивись малюнки і скажи, що можна зробити за одну годину. Наведи свої приклади.

Час вимірюють у годинах.
У добі — 24 години. У тижні — 7 діб

3 Роздивись малюнки і прочитай підписи.

Для зручності добу поділяють на чотири частини.

Ніч —
з 24.00
до 06.00

Ранок —
з 06.00
до 12.00

День —
з 12.00
до 18.00

Вечір —
з 18.00
до 24.00

4 Роздивись години і скажи, яка це частина доби.

- 1) 01.00; 02.00; 03.00; 04.00; 05.00; 06.00 — це ...;
- 2) 07.00; 08.00; 09.00; 10.00; 11.00; 12.00 — це ...;
- 3) 13.00; 14.00; 15.00; 16.00; 17.00; 18.00 — це... ;
- 4) 19.00; 20.00; 21.00; 22.00; 23.00; 24.00 — це... .

5 Добери числа.

13.00 або година дня

15.00 або година дня

19.00 або година вечора

6 Запиши всі години ранку.

Запиши години дня за зразком:

13.00 → **1-ша година дня**

14.00 → година дня

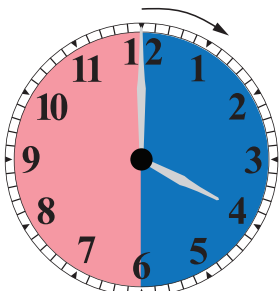
17.00 → година дня

15.00 → година дня

Запиши по 2 години
кожної частини доби.

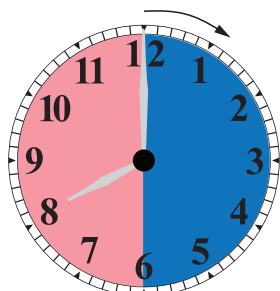
Запиши всі години
ночі.

7 Називай частину доби, коли визначаєш час.

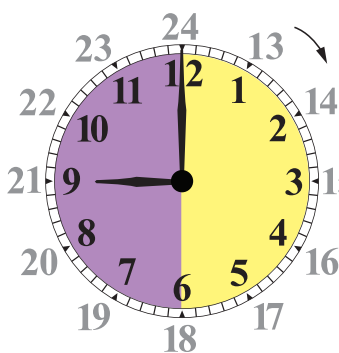
4-та година
ночі

Ранок Ніч

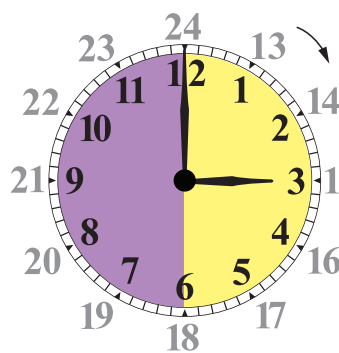
8-ма година
ранку

Ранок Ніч

9-та година
вечора,
або 21.00.

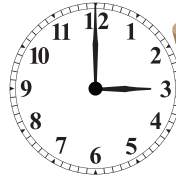
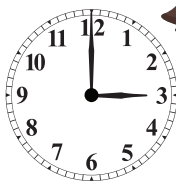
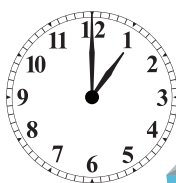
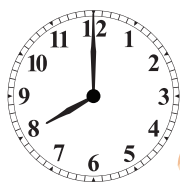
Вечір День

3-тя година
дня,
або 15.00.

Вечір День

8 Чим займається дівчинка на малюнках? О котрій годині доби?

Послідовність днів тижня

- 1 Прочитай назви днів:
понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця, субота, неділя.
- 2 Кожний день має своє порядкове число. Називай дні так: перший день — понеділок, другий ...
- 3 Роздивись схему. Підстав замість четверга назву іншого дня тижня. Назви його «сусідів» за схемою.

4 Назви день тижня за його порядковим числом: третій, четвертий, сьомий, другий, п'ятий, перший.

Пригадай: 1-й день — понеділок, 2-й — вівторок, 3-й — середа, 4-й — четвер. Назви інші дні.

Уяви, що сьогодні середа. Запиши, який день був учора, позавчора, буде завтра, післязавтра.

Назви день тижня за його порядковим числом: перший, шостий, другий, сьомий, третій, п'ятий, четвертий.

- 5 Назви «сусідів» поданого дня тижня.

понеділок

Вправи і задачі на обчислення часу. Календар

1 Роздивись календар. Полічи місяці. Прочитай їхні назви.

Скільки місяців мають 31 день?

Скільки місяців мають 30 днів?

2 Назви «зайвий» місяць. Поясни, чому він зайвий.

Січень, лютий, березень, травень, червень.

3 Роздивись календар і розв'яжи задачі.

1) Осінні канікули розпочалися 23 жовтня, а закінчилися 29 жовтня.

Скільки днів тривали канікули?

2) Зимові канікули розпочалися 28 грудня, а закінчилися 11 січня.

Скільки днів тривали зимові канікули?

4 Дощ ішов 2 години і закінчився о 15-й годині. О котрій годині розпочався дощ?

5 Тренування з футболу почалося о 14.00, а закінчилося о 16.00. Скільки годин тривало тренування?

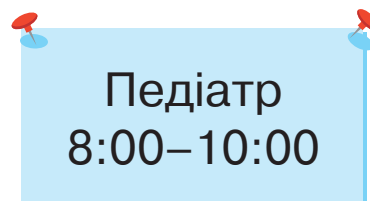
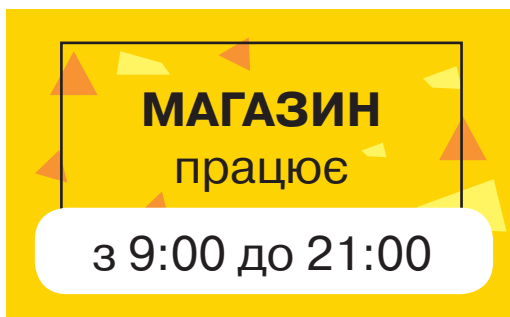
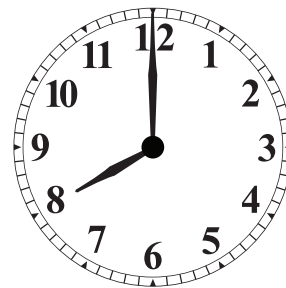
Дивись на годинник.
Шкільне свято розпочалося о 9 годині ранку і завершилося об 11-тій. Скільки годин тривало свято?

Екскурсія розпочалася о годині, а закінчилася о годині. Скільки годин тривала екскурсія?

Брати почали рибалити о 06.00, а закінчили — о 09.00. Скільки годин тривала риболовля?

6 Заняття в школі розпочинаються о 8 годині ранку, а закінчуються о 12.00. Скільки годин тривають заняття в школі?

7 Прочитай вивіски. Скільки годин у день працює магазин? лікар-педіатр?

8 Роздивись календар на квітень. Дай відповіді на запитання.

04 Квітень

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

- 1) Скільки у квітні понеділків? п'ятниць?
- 2) День народження Ольги 18 квітня. Який це день тижня?
- 3) День народження Валі припадає на третю суботу квітня. Яке це число?

9 Установи закономірність. Назви пропущені години.

01.00; 04.00; 07.00; 10.00; ...; ...; 19.00; ...

Порівняння двох виразів

- 1 Випиши вирази з однаковим значенням. Запиши їх за зразком.

$$4 + 3 = 5 + 2$$

$6 + 3$

$3 + 3$

$4 + 5$

$2 + 4$

$5 + 1$

$2 + 6$

$9 - 5$

$4 + 4$

$8 - 4$

$9 - 3$

- 2 Порівняй, не обчислюючи, значення виразів. Поясни, чому використали саме такий знак.

$5 + 4 \bigcirc 4 + 5$

$6 + 3 \bigcirc 3 + 6$

$2 + 4 \bigcirc 4 + 2$

$7 + 2 \bigcirc 2 + 7$

$9 + 1 \bigcirc 1 + 9$

$6 + 4 \bigcirc 4 + 6$

- 3 Роздивись запис порівняння двох виразів. Зверни увагу на стрілки. Поясни хід міркування.

$$\begin{array}{ccc} 7 + 2 & \bigcirc & 8 - 3 \\ \text{↖} & \uparrow & \text{↘} \\ 9 & > & 5 \end{array}$$

$2 + 8 \bigcirc 7 - 4$

$6 + 2 \bigcirc 6 - 4$

$5 + 3 \bigcirc 9 - 1$

$7 - 4 \bigcirc 8 + 1$

$9 - 5 \bigcirc 9 - 4$

$4 + 2 \bigcirc 6 - 2$

- 4 З'ясуй, що більше: сума чи різниця виразів з однаковими числами?

$$\begin{array}{ccc} 8 & & 4 \\ \text{↖} & & \text{↘} \\ 6 + 2 & \bigcirc & 6 - 2 \end{array}$$

$5 + 1 \bigcirc 5 - 1$

$8 + 2 \bigcirc 8 - 2$

$$\begin{array}{ccc} 10 & & 4 \\ \text{↖} & & \text{↘} \\ 7 + 3 & \bigcirc & 7 - 3 \end{array}$$

$4 + 3 \bigcirc 4 - 3$

$6 + 3 \bigcirc 6 - 3$

5

Порівняй вирази.

$$7 + 2 \bigcirc 6 - 5$$

$$4 + 2 \bigcirc 5 - 1$$

$$3 + 6 \bigcirc 9 - 2$$

$$8 - 7 \bigcirc 9 + 1$$

Порівняй вирази.

$$\begin{array}{ccc} 5 + 3 & \bigcirc & 6 - 4 \\ 8 & > & 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 3 & & 4 \\ 7 - 4 & \bigcirc & 6 - 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 10 & & 1 \\ 8 + 2 & \bigcirc & 5 - 4 \end{array}$$

Доповни вирази
і порівняй.

$$6 + \square > 7 - \square$$

$$4 + \square > 5 + \square$$

$$4 + \square < 9 - \square$$

$$7 - \square < 6 + \square$$

Порівняй вирази.

$$3 + 4 \bigcirc 4 - 2$$

$$6 + 1 \bigcirc 6 - 1$$

$$5 + 2 \bigcirc 2 + 7$$

$$3 + 7 \bigcirc 5 + 4$$

6

За умовою задачі склади вирази і порівняй їх.

На першій пальмі сиділо 4 зелені папужки і 2 червоні, а на другій — 3 жовті папужки і 5 синіх.

7

За день гусінь піднімається на 4 м, а за ніч опускається на 2 м.
За скільки діб вона дістанеться верхівки дерева заввишки 10 м?

Додавання чисел виду $65 + 32$

Пригадай: одиниці — 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

десятки — 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90.

1 Склади рівності за таблицею. Назви доданки й усно обчисли суму.

Доданок	5	50	6	60	6	60
Доданок	3	30	2	20	1	10
Сума						

2 Заміни числа сумою розрядних доданків.

$$45 = 40 + 5$$

$$76 = 70 + \square$$

$$35 = 30 + \square$$

$$62 = 60 + \square$$

$$84 = 80 + \square$$

$$94 = 90 + \square$$

3 Роздивись обчислення виразів.

$$\begin{array}{r} 5 \quad 2 \\ 65 + 32 = 90 + 7 = 97 \\ 60 \quad 30 \end{array}$$

1) Замінили числа розрядними доданками.

2) Десятки додали до десятків, а одиниці — до одиниць.

3) Суму розрядних доданків замінили числом.

4 Знайди значення виразів за схемами.

$$25 + 34$$

$$46 + 23$$

$$64 + 24$$

$$72 + 23$$

5

Обчисли.

$47 + 21$

$48 + 31$

$34 + 43$

$26 + 43$

Обчисли.

$27 + 32$

$41 + 23$

$61 + 23$

$53 + 24$

Доповни розряд одиниць у числах, щоб рівності були правильними.

$24 + 3 \square = 57$

$62 + 2 \square = 86$

$18 + 2 \square = 39$

Обчисли.

$36 + 24$

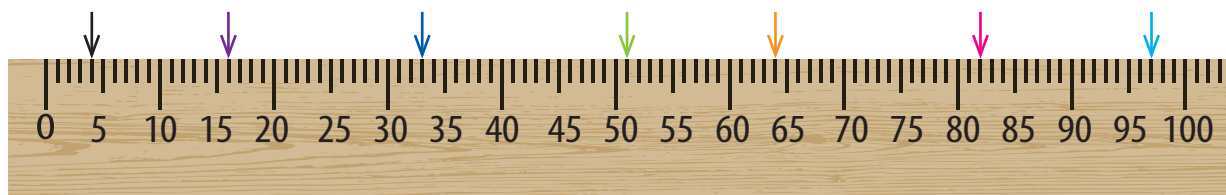
$42 + 34$

$72 + 26$

$27 + 12$

6

Роздівись малюнок і виконай завдання.

1) Назви числа, вказані стрілками.

2) За допомогою лінійки назви число, в якому:

1 дес. 5 од., 3 дес. 8 од., 4 дес. 9 од., 9 дес. 9 од.

7

Планетарій відвідало 24 учні першого класу і 13 учнів другого класу. Скільки всього учнів відвідало планетарій?

8

Три хлопчики — Андрій, Віктор і Сергій — пішли в похід. Андрій ішов не перший, Віктор ішов теж не перший, але і не останній. У якому порядку йшли хлопчики?

Закріплення додавання чисел виду $65 + 32$

1 Склади і розв'яжи задачі на додавання за малюнками.

13 кг
вишень

15 кг
вишень

24 ягоди
малини

на 13 ягід
більше

2 Запиши за зразком.

64 = 6 дес. 4 од.

81 = дес. од.

48 = дес. од.

93 = дес. од.

56 = дес. од.

3 Поясни обчислення суми чисел.

$32 + 46$

дес.	од.	дес.	од.
3	2	+	4
7	8		

4 Склади рівності за таблицею.

Доданок	42	23	51	64	18	17
Доданок	16	13	22	32	81	71
Сума						

5

Доповни розряд одиниць у числах, щоб рівності були правильними.

$$34 + 2\boxed{} = 58$$

$$77 + 2\boxed{} = 99$$

$$61 + 2\boxed{} = 83$$

Пригадай: десятки додають до десятків, а одиниці — до одиниць.

$$\begin{array}{r|l} \text{дес.} & \text{од.} \\ 42 & + 36 \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} \text{дес.} & \text{од.} \\ 76 & + 12 \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} \text{дес.} & \text{од.} \\ 28 & + 11 \end{array}$$

Доповни рівності.

$$42 + \boxed{} = 86$$

$$24 + \boxed{} = 46$$

$$17 + \boxed{} = 39$$

$$53 + \boxed{} = 75$$

Доповни розряд одиниць у числах, щоб рівності були правильними.

$$62 + 1\boxed{} = 74$$

$$53 + 2\boxed{} = 75$$

$$36 + 1\boxed{} = 48$$

6

Обчисли усно значення виразів. Запиши їх від найбільшого до найменшого. Перевір, чи є серед цих сум такі числа: 28, 88, 86, 97, 59, 92, 96, 47.

$$16 + 12$$

$$45 + 43$$

$$28 + 31$$

$$73 + 24$$

$$32 + 15$$

$$62 + 34$$

$$56 + 42$$

$$52 + 34$$

7

Скільки треба квадратів для побудови куба?

Віднімання чисел виду $46 - 23$

1 Знайди різниці чисел.

$$\begin{array}{r} 8 \text{ дес.} - 2 \text{ дес.} = 6 \text{ дес.} \\ 80 - 20 = 60 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \text{ дес.} - 7 \text{ дес.} \\ 90 - 70 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \text{ дес.} - 4 \text{ дес.} \\ 60 - 40 \end{array}$$

2 Склади рівності за таблицею.

Зменшуване	9	90	7	70	8	80
Від'ємник	2	20	5	50	3	30
Різниця						

3 Роздивись обчислення виразів.

$$\begin{array}{r} 65 - 32 = 30 + 3 = 33 \end{array}$$

- 1) Замінили числа розрядними доданками.
- 2) Від десятків відняли десятки, від одиниць — одиниці.
- 3) Суму розрядних доданків записали числом.

4 Обчисли значення виразів за схемами.

$$36 - 24$$

$$86 - 35$$

$$58 - 24$$

$$74 - 32$$

5

Обчисли.

$$68 - 42 \quad 72 - 11$$

$$36 - 24 \quad 85 - 34$$

Обчисли.

$$74 - 32$$

$$89 - 46$$

$$46 - 23$$

$$53 - 21$$

Доповни розряд десятків у числах, щоб рівності були правильними.

$$76 - \square 4 = 42$$

$$84 - \square 3 = 31$$

$$96 - \square 5 = 51$$

Обчисли.

$$84 - 32$$

$$76 - 32$$

$$48 - 34$$

$$96 - 44$$

6

Які числа «сховалися» за кольоровими плямами?

$$44 - 2 \text{ } = 23$$

$$89 - \text{} 5 = 44$$

$$95 - 14 = \text{} \text{ }$$

$$57 - 2 \text{ } = 32$$

$$66 - \text{} 2 = 34$$

$$73 - 61 = \text{} \text{ }$$

7

В автобусі їхало 25 пасажирів. На зупинці вийшло 14 пасажирів. Скільки пасажирів залишилося в автобусі?

8

У касі було 86 квитків на дитячу виставу. Продали 35 квитків. Скільки квитків залишилося?

9

У мотку було 45 м пряжі. Майстриня використала 21 м. Скільки метрів пряжі залишилося?

10

Коли ми дивимось на число 3 і говоримо «п'ятнадцять»?

Взаємозв'язок дій додавання і віднімання в межах 100

Пригадай: якщо від суми відняти один із доданків, то одержимо другий доданок.

$$\begin{array}{ccc} \text{доданок} & & \text{доданок} \\ 34 & + & 23 = 57 \\ \text{сума} & & \text{сума} \end{array}$$

$$57 - 23 = 30 + 4 = 34$$

$$57 - 34 = 20 + 3 = 23$$

1 З виразу на додавання склади два вирази на віднімання за зразком.

$$\begin{array}{l} 72 + 26 = 98 \\ 98 - 26 = 72 \\ 98 - 72 = 26 \end{array}$$

$$24 + 31 = \square$$

$$\square - 24 = 31$$

$$\square - 31 = 24$$

$$43 + 21 = \square$$

$$\square - 21 = \square$$

$$\square - 43 = \square$$

2 Склади рівності за таблицею.

Зменшуване	92	84	76	32	65	45
Від'ємник	71	23	45	11	44	23
Різниця						

3 Склади два вирази на віднімання.

$$71 + 23$$

Обчисли за зразком.

$$\begin{array}{l} 74 + 23 = 97 \\ 97 - 23 = 74 \\ 97 - 74 = 23 \end{array}$$

$$56 - 32 = \square$$

$$\square - 32 = \square$$

$$\square - 56 = \square$$

Доповни рівності.

$$67 - \square = 45$$

$$96 - \square = 63$$

$$58 - \square = 25$$

$$46 - \square = 24$$

Склади два вирази на віднімання.

$$65 + 23$$

4 Що можна купити на 100 гривень? Чи отримаємо решту?

20 грн

40 грн

50 грн

30 грн

15 грн

5 Обчисли кругові вирази.

$$48 - 23$$

$$12 + 14$$

$$53 + 26$$

$$57 + 10$$

$$79 - 31$$

$$\rightarrow 25 - 13$$

$$26 + 31$$

$$67 - 14$$

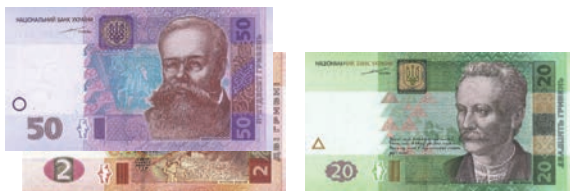
6 Невідоме число збільшили на 45 і одержали 86. Яке число збільшили?

7 Учень записав послідовно всі числа від 1 до 100. Скільки разів йому довелося писати цифру 5?

Додавання і віднімання чисел виду $52 + 20$; $52 + 2$; $52 - 20$; $52 - 2$

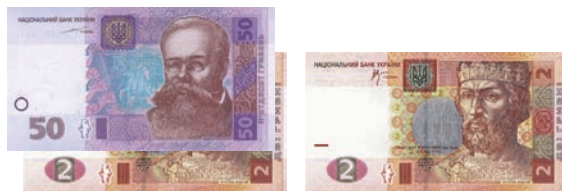
Пригадай:

десятки додають
до десятків;

$$52 + 20 = 72$$

одиниці додають
до одиниць.

$$52 + 2 = 54$$

Десятки віднімають
від десятків.

$$\begin{array}{r|l} \text{дес.} & \text{од.} \\ 52 & - 20 = 32 \end{array}$$

Одиниці віднімають
від одиниць.

$$\begin{array}{r|l} \text{дес.} & \text{од.} \\ 52 & - 2 = 50 \end{array}$$

1 Знайди значення виразів за схемами.

$$34 + 20$$

$$34 - 20$$

$$46 + 30$$

$$34 + 2$$

$$34 - 2$$

$$46 + 3$$

2

Обчисли.

$$76 - 40$$

$$76 - 4$$

$$35 + 40$$

$$35 + 4$$

$$98 - 50$$

$$98 - 5$$

Обчисли.

$$64 + 30$$

$$64 + 3$$

$$64 - 30$$

$$64 - 3$$

Доповни рівності.

$$46 - \square = 16$$

$$46 - \square = 43$$

$$27 + \square = 37$$

$$27 + \square = 28$$

Обчисли.

$$25 + 3$$

$$25 + 30$$

$$55 - 30$$

$$55 - 3$$

$$74 - 20$$

$$74 - 2$$

3 Обчисли вартість покупки. Добери по-різному купюри.

50 грн

40 грн

10 грн

4 Виконай вправу.

Зменш на 20 числа:
45, 64, 72.

Збільш на 20 числа:
45, 64, 72.

5 Додавай числа в будь-якому порядку.

$$30 + 4 + 10$$

$$7 + 20 + 30$$

$$60 + 7 + 20$$

$$40 + 2 + 6$$

6 Від дерева хлопчик пробіг в одному напрямку 30 м. А потім у протилежному напрямку до дерева і далі — 45 м. На якій відстані від дерева він зупинився?

Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел

- 1 Відшукай пари кульок за кольором. Склади рівності на додавання з чисел на цих кульках.

- 2 Обчисли значення виразів.

$$34 + 22$$

$$78 - 36$$

$$45 + 20$$

$$64 - 10$$

$$28 + 10$$

$$64 - 14$$

$$30 + 20$$

$$96 - 32$$

- 3 Обчисли.

$$46 + 23$$

$$98 - 6$$

$$52 + 40$$

$$84 - 20$$

$$37 + 21$$

$$40 - 10$$

Обчисли.

$$72 + 24 = 90 + 6 = 96$$

$$27 + 20$$

$$40 + 45$$

$$34 - 11 = 20 + 3 = 23$$

$$35 - 13$$

$$86 - 25$$

Склади по два подібних приклади на додавання і віднімання.

Обчисли.

$$72 + 26$$

$$84 - 23$$

$$22 + 33$$

$$79 - 4$$

$$30 + 15$$

$$55 - 20$$

4 Порівняй, не обчислюючи.

$36 \bigcirc 36 + 4$

$38 \bigcirc 38 - 8$

$72 \bigcirc 27$

$28 \bigcirc 28 + 2$

$45 \bigcirc 45 - 5$

$84 \bigcirc 88$

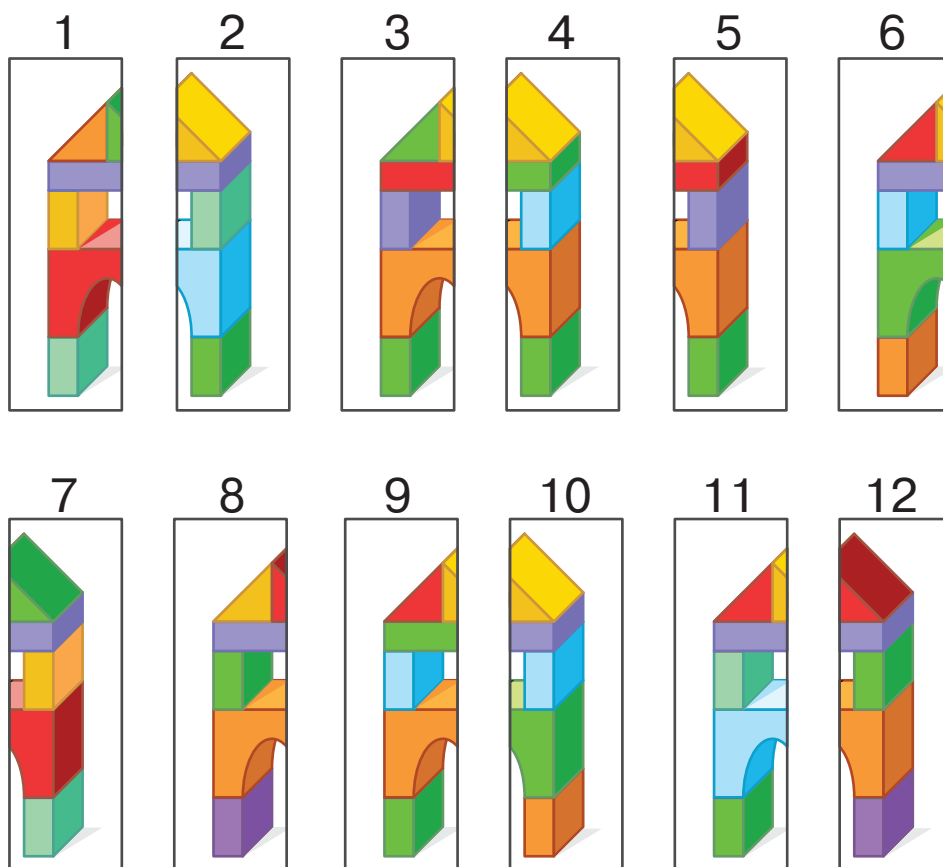
5 Обчисли «ланцюжком».

6 У жовтні 31 день, а в листопаді 30 днів. Постав запитання і розв'яжи задачу за схемою.

$\square - \square = \square$

7 Знайди половинки карток, щоб утворилися башти.

Перевір себе

1 Запиши числа у вигляді суми розрядних доданків.

$$36 = 30 + 6$$

$$98 = \square + \square$$

$$66 = \square + \square$$

$$57 = \square + \square$$

$$75 = \square + \square$$

$$29 = \square + \square$$

2 Порівняй числа.

$$60 > 30 \text{ на } 30$$

$$80 < 90 \text{ на } \square$$

$$70 > 20 \text{ на } \square$$

$$60 - 30 = 30$$

$$50 > 20 \text{ на } \square$$

$$60 < 80 \text{ на } \square$$

3 Назви в порядку настання частин доби:

вечір, ранок, день, ніч.

4 Доповни рівності.

$$\square - 10 = 20$$

$$85 - \square = 80$$

$$\square + 3 = 53$$

$$40 + \square = 70$$

$$85 - \square = 5$$

$$\square + 6 = 86$$

5 Запиши «сусідів» чисел:

30, 40, 50, 60, 70, 80, 90.

6 Склади вирази за таблицею.

Зменшуване					
Від'ємник	30	20	10	70	30
Різниця	40	50	40	20	60

7 Які знаки треба поставити?

1 тиждень ○ 3 дні

7 днів ○ 1 тиждень

1 тиждень ○ 6 днів

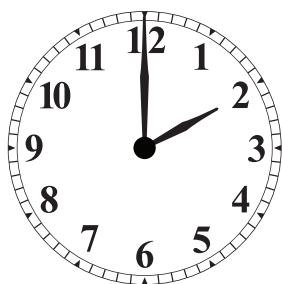
5 днів ○ 1 тиждень

2 дні ○ 1 тиждень

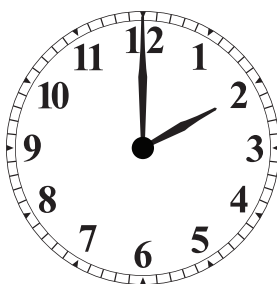
4 дні ○ 1 тиждень

8 У мамі було 95 грн. Після покупки конструктора для сина у неї залишилося 21 грн. Скільки коштував конструктор?

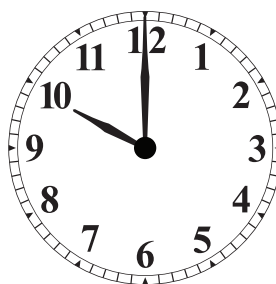
9 Котру годину можуть показувати годинники?

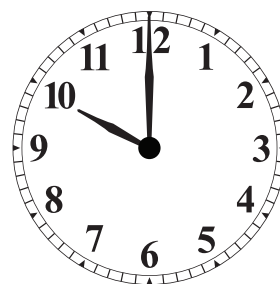
0   .00

.00

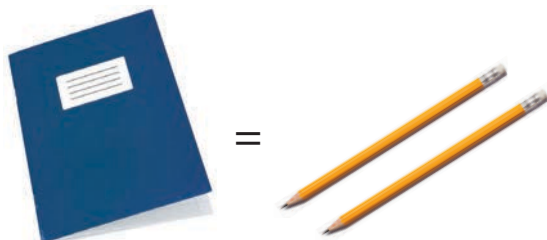

.00

.00

10 Один зошит коштує стільки, як два олівці. Скільки олівців можна купити замість 3 зошитів?

Одиниці вимірювання довжини (повторення)

1 Пригадай одиниці вимірювання довжини.

$$1 \text{ м} = 100 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$$

2 Запиши дециметри в сантиметрах.

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$$

$$4 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$8 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$3 \text{ дм} = 30 \text{ см}$$

$$6 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$9 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

3 Запиши сантиметри в дециметрах

$$30 = 3 \text{ дес.}$$

$$60 = 6 \text{ дес.}$$

$$50 = \square \text{ дес.}$$

$$30 \text{ см} = 3 \text{ дм}$$

$$60 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$50 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

4 Запиши в дециметрах і сантиметрах.

2 см

$$10 \text{ см} = 1 \text{ дм} 2 \text{ см}$$

4 см

$$20 \text{ см} = 2 \text{ дм} 4 \text{ см}$$

$$36 \text{ см} = \square \text{ дм} \square \text{ см}$$

$$74 \text{ см} = \square \text{ дм} \square \text{ см}$$

5 Запиши в інших одиницях вимірювання.

$$4 \text{ м} = \square \text{ дм}$$

$$7 \text{ м} = \square \text{ дм}$$

$$6 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$2 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

Запиши в інших одиницях вимірювання.

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$$

$$5 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$$

$$3 \text{ м} = \square \text{ дм}$$

Запиши в інших
одиницях вимірювання.

$$13 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$$

$$26 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$$

Запиши в інших
одиницях вимірювання.

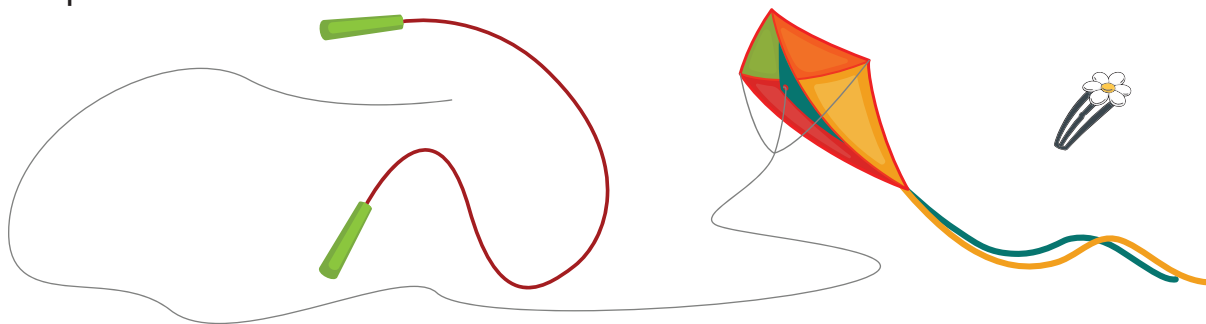
$$8 \text{ м} = \square \text{ дм}$$

$$2 \text{ м} = \square \text{ дм}$$

$$4 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$3 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

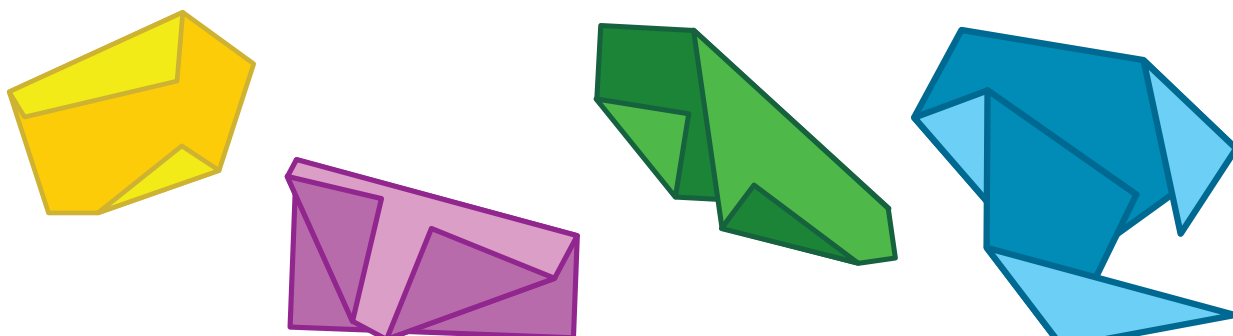
- 6 Які предмети зручно вимірювати сантиметрами, дециметрами, метрами?

- 7 Накреси в зошиті два відрізки:
перший завдовжки 1 дм, другий — на 2 см коротший за перший.

- 8 Для поливу квітника купили два шланги. Перший завдовжки 20 м,
а другий — на 10 м коротший. Якої довжини другий шланг?

- 9 Спробуй розпізнати у складених клаптиках паперу такі фігури:
трикутник, прямокутник, квадрат і п'ятикутник.

Порівняння іменованих чисел (повторення)

1 Порівняй іменовані числа.

7 л > 3 л на 4 л

3 л ○ 7 л

6 л ○ 4 л

5 л ○ 10 л

8 л ○ 2 л

1 л ○ 3 л

8 л ○ 9 л

2 Поміркуй: що важче? що легше?

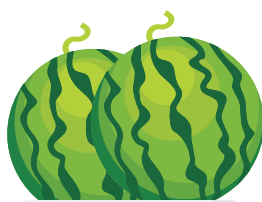

3 Порівняй за зразком.

20 кг > 10 кг на 10 кг

4 Порівняй масу кавуна і капустини. Що важче і на скільки кілограмів?

5 Порівняй вартість покупок. За що заплатили менше і на скільки?

30 грн і 20 грн

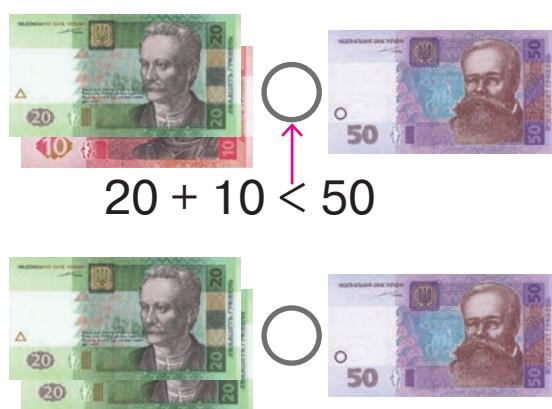

35 грн і 10 грн

6 Порівняй вирази і число.

Порівняй.

Добери купюри, щоб рівність була правильною.

Порівняй вирази і число.

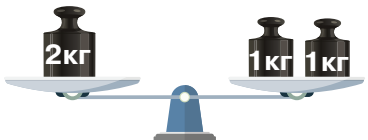
7 Як від стрічки завдовжки 4 м можна відрізати 3 м, не користуючись метровою рулеткою?

Вправи з іменованими числами (повторення)

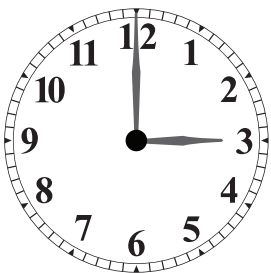
1 Пригадай відомі величини.

довжина — сантиметр (см), дециметр (дм), метр (м)

маса — кілограм (кг)

час — година (год), доба, тиждень

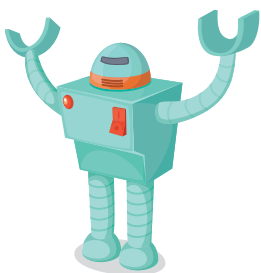

вартість — копійка (к.), гривня (грн)

місткість — літр (л)

2 Яка вартість покупки?

30 грн

10 грн

20 грн

$$\square \text{ грн} + \square \text{ грн} + \square \text{ грн} = \square \text{ грн}$$

3 Склади рівності за малюнками.

45 л

на 10 л менше

10 л

стільки само

?

4 Знайди значення виразів.

$$10 \text{ см} - 5 \text{ см} + 2 \text{ см}$$

$$10 \text{ л} - 3 \text{ л} + 2 \text{ л}$$

$$6 \text{ кг} + 2 \text{ кг} - 5 \text{ кг}$$

$$20 \text{ к.} + 10 \text{ к.} + 30 \text{ к.}$$

5 Спочатку полічи монети по 2 к., потім по 10 к.

Полічи гроші.

Добери монети.

$$\square \text{ к.} + \square \text{ к.} + \square \text{ к.} = 20 \text{ к.}$$

$$\square \text{ к.} - \square \text{ к.} - \square \text{ к.} = 30 \text{ к.}$$

Спочатку полічи монети по 2 к., потім по 10 к.

6 Обчисли.

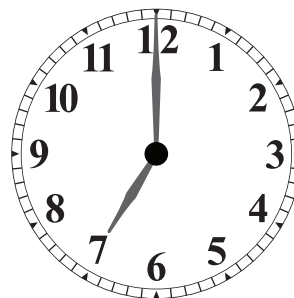
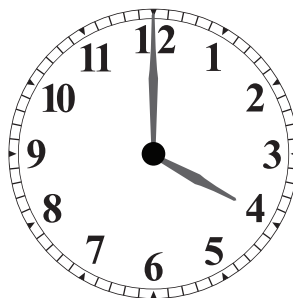
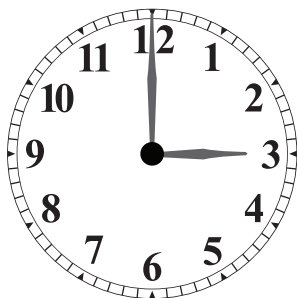
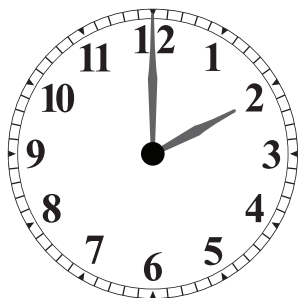
$$2 \text{ год} + 3 \text{ год} = \square \text{ год}$$

$$7 \text{ год} - 5 \text{ год} = \square \text{ год}$$

$$8 \text{ год} + 2 \text{ год} = \square \text{ год}$$

$$9 \text{ год} - 3 \text{ год} = \square \text{ год}$$

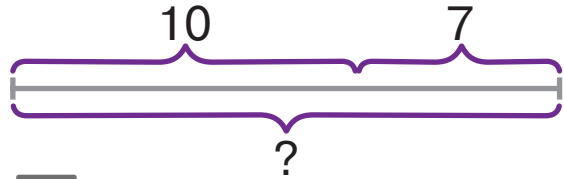
7 Визнач, котру годину може показувати годинник.

Короткий запис задач (повторення)

- 1 У саду посадили 10 яблунь і 7 груш. Скільки всього дерев посадили в саду?

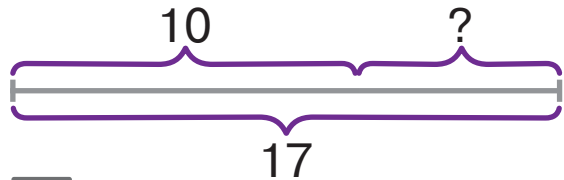
Яблунь — 10
Груш — 7 } ?

$$\square + \square = \square$$

- 2 У саду посадили 17 дерев. З них 10 яблунь і решта — груші. Скільки груш посадили в саду?

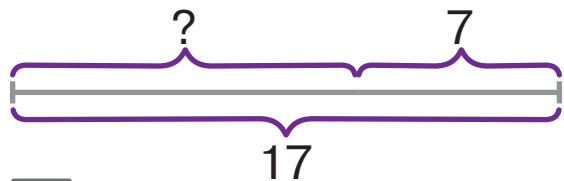
Яблунь — 10
Груш — ? } 17

$$17 - \square = \square$$

- 3 У саду посадили 17 дерев. З них 7 груш і решта — яблуні. Скільки яблунь посадили в саду?

Груш — 7
Яблунь — ? } 17

$$17 - \square = \square$$

Поясни вибір арифметичної дії.

- 4 Галинка прочитала за день 20 сторінок, а Олег — на 10 сторінок менше. Скільки сторінок прочитав Олег?

Галинка — 20 с. ←
Олег — ?, на 10 с. <, ніж

$$\square - \square = \square$$

- 5 Олег прочитав за день 10 сторінок, а Галинка — на 10 сторінок більше. Скільки сторінок прочитала Галинка?

Олег — 10 с.
Галинка — ?, на 10 с. >, ніж

$$\square + \square = \square$$

- 6 На екскурсії було 13 хлопчиків і 15 дівчаток. На скільки більше було на екскурсії дівчаток, ніж хлопчиків?

Хлопчиків — 13 на ?
Дівчаток — 15

$$\square - \square = \square$$

- 7 Склади короткий запис задачі.
Було 20 книг про тварин,
купили ще 4. Скільки
стало книг?

Склади короткий запис
задачі. Зверни увагу на
виділені слова.

**Було 40 к., витратили
10 к. Скільки грошей
залишилося?**

Добери і запиши
короткий запис задачі
за словами: було,
поїхало, залишилося.

Склади короткий запис
задачі.
Було 12 машинок, купи-
ли ще 3. Скільки стало
машинок?

- 8 Знайди зайві дані в умові задачі. Розв'яжи її.

Мама зварила 10 вареників з вишнями і 5 — з полуницями.
З'їли 5 вареників з вишнями. Скільки вареників з вишнями
залишилося?

Складання і розв'язування задач (повторення)

- 1** Склади задачі про покупку книги за короткими записами. Перевір розв'язування задач.

Було	Витратили	Залишилося
1. 47 грн	30 грн	? грн
2. 47 грн	? грн	17 грн
3. ? грн	30 грн	17 грн

1. $47 - 30 = 17$ (грн)
 2. $47 - 17 = 30$ (грн)
 3. $17 + 30 = 47$ (грн)

- 2** Склади задачі про птахів за короткими записами. Розв'яжи їх.

Було	Полетіло	Залишилося
1. 12	2	?
2. 12	?	10
3. ?	2	10

- 3** Склади задачі за малюнками. Розв'яжи їх.

4

Склади задачі та розв'яжи їх.

Було — 20

Прийшло — 10

Стало — ?

Було — ?

Прийшло — 10

Стало — 30

Зверни увагу на вибір дії.

Було	Купили	Стало
15	3 книги	? (+)
? (-)	3 книги	18

Добери числові дані.

Було — ...

Прийшло — ...

Стало — ?

Було — ?

Прийшло — ...

Стало — ...

Склади задачі та розв'яжи їх.

Було — 7

Прийшло — 3

Стало — ?

Було — ?

Прийшло — 3

Стало — 10

5

У кошику було 36 яблук. На сніданок з'їли 10 яблук. Скільки яблук залишилося в кошику?

6

Постав запитання до задачі і розв'яжи її.

На спортивному майданчику було 13 дітей. До них прийшло ще 2 дівчинки і 3 хлопчики. Скільки ...?

7

У вазі лежало 5 апельсинів, а лимонів менше. Скільки всього фруктів могло лежати у вазі?

Розділ 3. Додавання й віднімання чисел у межах 10 (продовження)

Літр — одиниця вимірювання місткості	6
Задачі та вирази на обчислення місткості посудин	8
Кілограм — одиниця вимірювання маси	10
Задачі та вирази на обчислення маси	12
Задачі на знаходження невідомого доданка	14
Додавання і віднімання числа 3	16
Закріплення додавання і віднімання числа 3	18
Додавання і віднімання числа 4	20
Закріплення додавання і віднімання числа 4	22
Додавання і віднімання числа 5	24
Закріплення додавання і віднімання числа 5. Задачі, які містять поняття «стільки само»	26
Додавання і віднімання числа 6	28
Закріплення додавання і віднімання числа 6. Розв'язування і порівняння задач	30
Додавання і віднімання числа 7	32
Закріплення додавання і віднімання числа 7. Складання рівностей за схемами	34
Додавання і віднімання чисел 8, 9. Порівняння довжин відрізків	36
Повторення: додавання і віднімання чисел у межах 10. Задачі на визначення віку людини	38
Перевір себе.	40

Розділ 4. Числа 11–100

Десяток	42
Утворення десятків першої сотні. Лічба десятками	44
Дії з одиницями вартості.	46
Утворення і читання чисел другого десятка.	48
Числа 11—20	50
Дециметр — одиниця вимірювання довжини	52
Визначення кількості десятків і одиниць у числах.	54
Числовий ряд	56
Додавання і віднімання чисел на основі нумерації	58
Розрядні доданки.	60
Додавання і віднімання чисел на основі розрядних доданків	62
Повторення вивчених одиниць вимірювання: см, дм, л, кг	64

Вправи з одиницями вимірювання довжини	66
Побудова відрізків	68
Повторення одиниць вимірювання вартості	70
Іменовані числа	72
Вправи з іменованими числами.	74
Різницеve порівняння чисел.	76
Знаходження невідомого зменшуваного	78
Знаходження невідомого від'ємника	80
Складання рівностей	82
Обчислення значень сум і різниць чисел	84
Вирази на дві дії	86
Доповнення рівності	88
Повторення: вирази і рівності	90
<i>Перевір себе.</i>	92
Утворення і читання чисел від 20 до 50.	94
Утворення і читання чисел від 50 до 70.	96
Утворення і читання чисел від 70 до 100.	98
Таблиця чисел першої сотні	100
Запис чисел в нумераційну таблицю	102
Метр — одиниця вимірювання довжини	104
Додавання і віднімання круглих десятків	106
<i>Перевір себе.</i>	108
Задачі на знаходження вартості покупки	110
Додавання і віднімання числа 1 в межах 100	112
Многокутники	114
Додавання і віднімання чисел на основі розрядних доданків у межах 100	116
Година. Доба.	118
Послідовність днів тижня	121
Вправи і задачі на обчислення часу. Календар	122
Порівняння двох виразів	124
Додавання чисел виду $65 + 32$	126
Закріплення додавання чисел виду $65 + 32$	128
Віднімання чисел виду $46 - 23$	130
Взаємозв'язок дій додавання і віднімання в межах 100.	132
Додавання і віднімання чисел виду $52 + 20$; $52 + 2$; $52 - 20$; $52 - 2$	134
Закріплення додавання і віднімання двоцифрових чисел	136
<i>Перевір себе.</i>	138
Одиниці вимірювання довжини (повторення)	140
Порівняння іменованих чисел (повторення)	142
Вправи з іменованими числами (повторення)	144
Короткий запис задач (повторення)	146
Складання і розв'язування задач (повторення)	148

В художньому оформленні посібника використано ілюстрації відповідно до стандартної ліцензії www.shutterstock.com:

с. 24 LoveVector-94; с. 6 kokandr; с. 6 Serhiy Shullye (олія); с. 6 Svetislav1944 (пляшка); с. 6, 107 vipman (молоко); с. 6, 64, 73 MIGUEL GARCIA SAAVEDRA (чайник); с. 6, 8, 64, 65 AlenKadr (пластикові пляшки); с. 6, 8, 64, 73, 144, 148 Pro3DArtt (кастрюля, бочка); с. 7, 9 GraphicsRF; с. 7, 61, 63 Incomible; с. 9, 64, 65, 72, 144, 148 erashov (відро); с. 10 M. Unal Ozmen (пачка); с. 10 siriratsavett (яблука); с. 10, 75 Africa Studio; с. 10, 144 ONYXprj (ваги); с. 10, 11, 12 vectoraart (ваги); с. 10, 14 Pretty Vectors (коробка); с. 10, 11, 12, 64, 72, 73, 142, 144 Jurik Peter (гипі); с. 11 Iconic Bestiary (пакет); с. 11, 64, 73, 142, 144 Sarawut St (ваги); с. 11, 12, 64, 73, 91, 142 Gurza; с. 12, 15, 97 Altagracia Art; с. 12, 15, 43, 49, 97 BlueRingMedia; с. 13 Algirdas Mazeika (їжак); с. 13 Bildagentur Zoonar GmbH (лелека); с. 13 Marcin Perkowski (лисиця); с. 13 Vivienstock (енот); с. 14 VectorPixelStar (лампочки); с. 15 Andrii Symonenko; с. 15 Dashikka (шахи); с. 15, 97 Volha Shaukavets (цукерки); с. 19 Melinda Varga; с. 23, 103 VectorPot; с. 25 Kimazo; с. 26 E.Druzhinina (ранець); с. 27 Karkas (шапки); с. 27 Viktoria Kazakova (одяг); с. 28 Nadiinko; с. 29 lady-luck; с. 31 AleksOrel (автобус); с. 31 chialinart (роботи); с. 32 Michael Osmolovsky; с. 33 Savgraf (карта); с. 33, 110 Macrovector; с. 36, 52, 71, 72, 144 My Portfolio (лінійка); с. 39 Fishman64 (піраміда); с. 39 Laborant; с. 40, 41 fasolka_bemolka; с. 43 Rvector (гудзики); с. 47 Lineicons freebird; с. 57, 68 pichayasri; с. 59, 89 Crisan Rosu; с. 61 Rimma Rii (дерева); с. 67 Tatiana Porova (пластилін); с. 67, 93 Boris Medvedev (фарби); с. 67, 105 studio2013 (ножиці); с. 68 Ksusha Dushmaneeva (грибочок); с. 68 Terdpong (равлики); с. 69 Anna.zabella; с. 69 Cipariss (клей); с. 71 IB Photography (ручка); с. 71 Oksana Alekseeva (квіти); с. 71 sagir (зошит); с. 71, 93 Sappasit (альбом); с. 73 vasabii (чашка); с. 75 HeinzTeh; с. 75 Phatthanit; с. 76 SunshineVector; с. 78 sayu; с. 83 daisybee; с. 89 Sentavio (ялинка); с. 93 TonLammerts (олівці); с. 93 macondo (фломастери); с. 101, 109, 113, 137, 141 ratselmeister (пазли); с. 104 dashadima (рулетка); с. 104 senina (забор); с. 105 Dudarev Mikhail (велосипед); с. 105 Eric Isselee (бджола); с. 105 Gudz Sofiya (ялинка); с. 105 Javier Brosch (пес); с. 105 Peter Wey (слон); с. 105 BaLL LunLa (будинок); с. 107 Hampi (лого); с. 107 Nattika (сир); с. 113, 118-120 yatate; с. 115 Ana Malysya; с. 128 Madlen; с. 129 HeinzTeh; с. 133 Andrei Kuzmik (морозиво); с. 133 Markus Mainka (продукти); с. 135 Quang Ho; с. 136, 142, 141 Creative Mood; с. 141 olllikeballoon (прикраса для волосся); с. 141 Spreadthesign (скакалка); с. 142 shopplaywood (ковзани); с. 142 aliaksei kruhlenia (самокат); с. 142 gladcov (м'яч); с. 143 vectortatu; с. 144 NosorogUA (каністра); Andrey Lobachev (монети); Fat Jackey (монети).

Designed by Freepik на с. 26, 48, 52, 53, 135.

На обкладинці використано малюнки GraphicsRF, Rvector, Satenik Guzhanina, Volha Shaukavets відповідно до стандартної ліцензії www.shutterstock.com.